

parannuksia, joita köyhälistö kaipaa, ei tulla riittävästi saavuttamaan ensi eduskuntakokouksessa eikä vielä toisessakaan. Meille ainoastaan avautuu uusi tie, rauhallisen edistyksen tie, jossa käytetään valistusta ja taas valistusta ja äänilippua. Me voimme olla iloiset, että meille on avautunut se ura. Mutta samalla kun iloitsemme, muistakaamme, että se velvoittaa meitä yhä laajempiin uhrauksiin ja suurempaan agitatsiooniin työväenliikkeen hyväksi ja uusiin taisteluihin. Sillä tuo uusi ura ei ole pysyväisellä pohjalla Suomessa. Uuden eduskunnan tärkeimmäksi tehtäväksi tulee luoda sitä pohjaa, koettaa hankkia lisää oikeuksia itselleen. Se on se kysymys, jonka maisteri Kuusinen on täällä alustanut. Koettaessaan niitä oikeuksia hankkia, tulee se taistelemaan venäläistä virkavaltaa vastaan. Onhan kysymys sen virkavallan oikeuksien supistamisesta. Siinä työssä voi tulla kovat eteen. Virkavalta saattaa tehdä niin tai näin. Vielä ei tiedetä, minkälainen politiikka sillä silloin tulee olemaan kun eduskunta kokoontuu. Se on nyt jonkunlaisia myönnytyksiä antanut. Rheinbotfit ja muut ovat runsaine eläkkeineen menneet Venäjälle. Mutta venäläinen virkavalta on kavala. Venäjän politiikka on aina ollut sellainen, että se toiselle valtakunnan osalle antaa jonkunlaisia myönnytyksiä, sitä tyyntyttääkseen sillä aikaa kun se toisessa osassa panee toimeen kiristystensä. Me tiedämme että Suomi on Puolan kapinan aikana saanut itselleen oikeuksia mutta Puolan on käynyt huonosti. Kaapro Jääskeläinen on aivan oikein sanonut, että me istumme „toisen housuilla tuleen”. Kun virkavalta saa yhden osan valtakuntaa nujerretuksi, voi se ottaa kynsiinsä toisen. Kun se esim. panee Kaukasiassa toimeen „rauhoituksiaan”, saattaa se antaa meille oikeuksia, mutta toisena hetkenä saattaa se taas ottaa meidät kuristaakseen ja antaa Kaukasialle jonkunlaisia myönnytyksiä, että siellä olot pysyisivät jonkun verran rauhallisina sen aikaa, kuin hallituksen voimia käytetään meitä vastaan. Meiltä voi mennä eduskunta koska hyvänsä. Tämä voi tapahtua varsinkin sellaisten pyrkimysten takia, jotka tahottavat tälle eduskunnalle lisää oikeuksia. Siitä saadaan hyvä tekosyy. Saattaa käydä kuin ensimmäiselle valtakunnandu-

malle. Se mahdollisuus on pidettävä mielessä. Meidän täytyy varustautua toisella kädellä puolustamaan saavutettuja oikeuksia ja toisella kädellä raivata uusia tälle nyt saavutetulle eduskunnalle. Kun meillä ei ole täyttä vakuutta, että me voimme ryhtyä pysyväiseen työhön parlamenttaarisen menettelytavan pohjalla, niin meillä on velvollisuus ylläpitää muita taistelumuotoja ja mahdollisuuksia, joita sellaisessa taistelussa tulee käyttää. Meillä on eräänä keinona suurlakko. Tulee siis tässä kokouksessa päättää missä määrin suurlakkoilylytystä tulee pitää vireillä vai tuleeeko kokonaan luopua siitä. Mitä mahdollisuuksia tulevalla suurlakolla olisi? Jos tuollainen taistelu tulisi, muodostuisi se toisenlaiseksi kuin viimeinen kansallislakko syystä, että meidän omistavissa luokissa on se virtaus, että niiden tulee olla yhteydessä Venäjän virkavallan kanssa. Ne ajattelevat, tulkoon ennen ryssän virkavalta, kun vaan sen avulla voimme kukistaa sosialidemokratian. Näin meillä pitäisi olla suurlakko myös kotimaisia aineksia vastaan, niin että niiden vaikutusta pitäisi heikontaa, etteivät ne ratkaisevan hetken tullessa voisi esiintyä virkavallan voimien puolella. Voisimmeko taivuttaa ne molemmat, jotka yhdessä ovat ylen voimakkaat? Suurlakon onnistumisen helppoudet ja vaikeudet olisivat oikeastaan erikoisen keskustelun arvoiset, sillä sen asian tutkiminen ja selvittäminen on hyvin laaja. Meillä ei ole siitä vielä erikoista kokemusta puolueellamme. Sillä joskin kansallislakko onnistui, niin siinä oli muita luokkia mukana eikä yksin meidän. Jos meidän pitäisi yksistään tehdä suurlakko, niin silloin olisi asema aivan toinen. Missä määrässä meillä riittäisi voimia niin, että se onnistuisi? Korkein onnistumismahdollisuus olisi, että me saisimme työväen keskuudessa yleisen, ei tietysti aivan, mutta jotenkin yleisen suurlakon. Että liikenne tulisi seisomaan, tehtaat seisomaan j. n. e. Mitä sillä kaikella taivuttaisi vastustajat? Sitenkö että nälkiinnyttäisi ne ja nälällä pakottaisi nöyriksi sydämmestä? Mielestäni on aivan mahdoton pakottaa heitä kaikkia sillä. Sillä jos työväen suurlakkoa hommattaisiin, niin pitäisi sitä valmistaa kauan, ehkä ennakolta määrätä aika, niin että ylä-

luokka saisi rahansa avulla ostaa paljon elintarpeita ja varustautua. Vaikka sitte suurlakko tulisi pitkäaikaiseksi, niin me emme saisi yhtään porvaria tapetuksi nälkään, korkeintaan hienot rouvat tekemään työtä, jos neiti Sillanpää voisi saada puoletkin palvelijoista lakkoon, joka on epäiltävää. (Naurua). Näin se ei tulisi yläluokkaan kovinkaan paljon vaikuttamaan. Se voisi päinvastoin koskea köyhälistöä, sen toinen kärki kääntyisi meidän vatsojamme vastaan jotenkin tyhjentävästi. Suurlakko kuitenkin säikyttäisi ja pelottaisi. Voihan sellainen olla myös tomeramman vallankumoustoimen edellytys. Siitä voi johtua vallitsevain suhteiden vaikutuksesta muuta. Voisimmeko mennä takaamaan, etteikö, jos suurlakko pantaisiin toimeen, joku herraskartano maaseudulla palaisi. Me emme tosin tahtoisi muuta kuin rauhallista lakkoa, mutta kaikki eivät ole meidän käskettävissämme, me emme voi saada esim. Helsingissä pysymään kaikkia aisoissa, puhumattakaan maaseudusta. Se olisi tuo pelko, joka ehkä vaikuttaisi, että jonkun verran herraspiireissä myönnyttäisiin. Italiassa saatiin hallitus tekemään sellaisen päätöksen, ettei se tule lähettämään sotamiehiä lakkolaisia vastaan. Siis lakko vaikutti. Mutta valtapuolueet pyrkivät ottamaan takasin tilapäisen pakon pusertamat myönnytykset. Italian hallitus lienee jo rikkonut sanotun »jäniksen» valan. Meidän olisi kuitenkin yhä tehtävä sellaista valistustyötä, jolla saatettaisi suurlakko-aatetta leviämään, saatettaisi ihmisiä luottamaan siihen äärimmäisenä taistelukeinona. Samalla on valaistava, ettei sitä keinoa ole heikkojen käytettävä. Mutta me emme tee sitä suurlakkoa vielä. Meidän täytyy saada ammattikuntajärjestöt sellaisiksi, että ne voivat tehdä niin laajan ja lujan lakon kuin meidän puolueemme arvo vaatii. Ammattikunnallinen järjestäytyminen on meillä ensin suoritettava. Se on sangen tärkeä myöskin valtiolliselta kannalta.

Tulee sitte kysymykseen aseellinen toimintatapa. Me tiedämme että Venäjällä, missä sosialidemokratialla ei ole mitään edistysmahdollisuuksia, hyväksyttiin, että vallankumousta on suoritettava myös aseellisilla voimilla. Tuo on meikäläisiin jossakin määrin synnyttänyt sen käsityksen, että

meillä on meneteltävä sillä tavalla myöskin. Minä en tiedä, onko niitä olemassa, mutta ainakin herrasleirissä on olemassa, jotka sanovat, että sosialidemokratit luottavat provninkeihin ja dynamiittiin. Mitä mahdollisuuksia tällaisella aseellisella toiminnalla olisi? Meillä on laajat työläisjoukot, on miehiä, jotka ovat valmiit uhraamaan henkensä ja verensä vapauden hyväksi. Se nähtiin Viaporin kapinain aikana. Siis tosiasia on, että sellaisia on olemassa. Tuo joukko ei kuitenkaan ole sotilaallisesti harjoitettu, ja jos niin olisi, niin siltä tulisi puuttumaan sotatekniikan mukaisia aseita. Voi kyllä olla jotain kiväärejä ja revolvereja, mutta ne ovat niin huonot että ne tuskin mihinkään pystyvät. Provninkeja meillä tuskin on monilla muilla kuin Kurikan taskussa, — hänen, jonka tarvitsee sillä suojella henkeään materialisteilta! (Mielty-mystä). Ei ole edes nahkatykkiä olemassa kovin paljon, puhumattakaan vuoritykeistä tai 11-tuumaisista. (Naurua). Luulen, että tämän nojalla voimme tulla siihen tulokseen,, että meidän työläisjoukot eivät voisi suurta osaa suorittaa, jos meillä olisi armeijat vastassa. Ei siis maksa vaivaa ru-veta provningeilla varustautumaan sen varalle. Olen sitä mieltä, että meidän ohjelmasta jätetään tuollainen aseellinen varustelu edelleen kokonaan pois. (Hyvä). Toinen on sitte kysymys, mille kannalle asetutaan muihin aseellisiin joukkoi-hin nähden, joita meillä tulee olemaan lähemmässä tulevai-suudessa. Näyttää, että tuollaiset joukot ovat etupäässä tar-koitetut meitä vastaan. Kun tulevat uudet vapauslait, ko-koontumis- ja painovapauslait, niin niillä voidaan kieltää miltei kokonaan kaikki sosialidemokratinen toiminta. Kun tulee olemaan tuollaisia joukkoja ja niillä kaikilla on tarkoi-tus jonakin sopivana hetkenä koettaa kukistaa sosialidemo-kratiaa täällä, niin siltä varalta olisi meidän velvollisuus ryhtyä jonkunlaisiin toimenpiteisiin. Pitäisi kai ruveta sa-noilla myrkyttämään sitä mahdollista poliisikuntaa, joka on aiottu meitä vastaan. Meillä on Helsingistä kokemus, että usei-hin niihinkin meidän aattemme vaikuttaa, sillä nykyinen yhteiskunta on siksi kitsas, ettei se voi maksaa niille niin suurta palkkaa, etteivät ne voisi sosialidemokratiasta toivoa

jälkeläisilleen parempaa. Poliisien joukkoon on voitu tunkeutua. Niille on voitu selittää. Ja että se on vaikuttanut, todistavat esimerkit, miten olemme saaneet kokonaiset poliisikunnat lakkoon. Siitä on jo ollut seurauksena poliisien »aseman parantuminen". Ainakin Helsingin poliisilaitoksessa. Nyt siellä jo kuulutaan tarjoovan suuria palkkoja. Mutta niille, jotka sinne tulevat, voimme todistaa, että meidän aattemme tarkoitus, meidän tahtomme on, että ihmiset saisivat vielä paremman toimeentulon, paremman kohtelun ja jalompia tehtäviä. Tällä tavalla voidaan niihin ehkä useihin vaikuttaa. Ehkä ne eivät kaikki lähde jokaiseen katukahakkaan tappelemaan, kun niiden asema parantuu, kun ne saavat kodin ja yllisyyssesineitä, esimerkiksi oman akan ja keinutuolin (Naurua) ja siten elämä tulee niille niin rakkaaksi, että haluavat sitä säilyttää, ja olla antaumatta kahakoihin, joissa heilläkin on joskus vaaroja. Jos sotaväkeä tulee, niin kyllä nuorisomme tulee pitämään huolta agitatsioonista sotaväen keskuudessa. Sotaväestäkin voi tulla sosialidemokrateja, jotka voivat suurina hetkinä käyttää aseitaan kansan suojelemiseksi. Meidän ei tarvitse ruveta agiteeraamaan venäläisen sotaväen keskuudessa. Emmehän osaa kieltäkään. Venäläiset kyllä itse pitänevät huolen siitä.

Meillä, kuten näkyy, on suuria mahdollisuuksia, joilla me voimme viedä liikettämme eteenpäin. (Vilkasta hyväksymistä ja käppenräpytystä).

K Hellsten: Ensimmäinen osa työväenliikkeen perustetävistä on äsken tullut suoritetuksi, eduskunnan uudistus, vaikka ei tämä uudistus vielä vastaa ohjelmamme perusvaatimuksia. Jos tämä on huono, niin se kuitenkin avaa alkutien meille, jos se edes tulee kokoontumaan, kuten tässä edellinen puhuja huomautti. Eduskunta tällaiseksi muodostettuna kun nyt meillä, ei vielä ole mikään kansanvaltainen laitos, vaan sellainen klupilaitos, johon kokoonnutaan keskustelemaan joistakin asioista ja toinen saa ne sitte hyväksyä, tahi hyljätä, nimittäin herra keisari saa siinä suhteessa menetellä oman tahtonsa mukaan. Kun nyt ensimmäinen puolueen tärkeimmistä tehtävistä on tullut suori-

tettua ja siirrytään toisiin, niin siihen tie ei käy mistään muualta kun kansanvaltaisen eduskunnan kautta. Kuitenkin vaikka näin onkin alkutie avoinna, on hyvin valtavana ja voimakkaana kaksi suuntaa. Toisen mielipiteen mukaan arvellaan päästävän eteenpäin brovningeilla dynamiitilla ja muilla salakähmäisillä teoilla. Kieltämättä nähdään hyvin useita miehiä innostuneena sen tapaiseen toimintaan. Brovningin pitäisi sen mukaan olla joka miehen taskussa. Minä kuulun vanhoillisiin ja minun vakaumukseni on se, että köyhälistö ei voita oikeuttaan, sitä toista päämäärää ei dynamiitilla eikä brovningeilla, vaan siihen tarvitaan yhä jatkuvaa innostusta ja ainoana aseena tulee olla vaalilippu. Ne, jotka luottavat noihin edellä mainittuihin murha-aseisiin, ne saattavat tänään tuottaa etua, mutta ne saatetaan taas monin kerroin seuraavana päivänä menettää. Näin on aivan ainoana aseenamme innostuksen lietsominen ja vaalilippu, se on niillä kun me voitamme. Viime aikain tapaukset ovat asettaneet meidän puoluehallinnon jonkun verran epäselvään asemaan. Minä puolestani hyväksyn täydellisesti puoluehallinnon menettelyn meidän suhteessamme äänioikeustaistelussa sekä taas viime päivien menettelyn Viaporin tapahtumien aikana. Puoluehallinto on toiminut vaan sosialidemokratisesti ja sosialidemokrati ei voi taistella muilla keinoilla kun näillä kahdella, suurlakolla ja vaalilipulla. Jos se antaisi horjuttaa itsensä niistä vakavista periaatteista, joihin ohjelmamme velvoittaa, silloin se ei toimisi sosialidemokratian edistämiseksi, eikä niinkuin ohjelmamme vaatii. Saattaa olla, sitä saatetaan toivoa, että vallankumous onnistuisi, mutta se ei ole sosialidemokratian mukaista ja se saattaa yhtä hyvin pettää, kuin hyötyä tuoda. Sillä saavutetaan hetkellisiä etuja, väkivaltaisilla keinoilla voidaan siirtää yksi jopa useampikin virkamies pois paikastaan, mutta uusi astuu sijaan. Meidän täytyy oikeutemme saavuttaa kansaneduskunnan kautta, mutta niitä ei saavuteta dynamiitilla eikä sellaisilla, sillä ne tulevat vaan tukemaan kapitalistista järjestelmää, mutta sosialidemokratia, joka toimii kansainvälisesti, se on ainoa, joka tulee vapautta-

maan köyhälistön kaikkialla, mutta tämä toinen tie, se on epävarma tie.

Alkula: Matkustaessani maaseudulla olen kuullut niistä ajatussuunnista, mitkä ovat vallalla kansan keskuudessa. Olen useissa paikoissa, joissa on lakkoja syntynyt, kuullut lakkoilaisilta itseltään, että ammattiyhdistykset eivät kelpaa. Olen kysynyt, mikä sitte kelpaa lakkoa johtamaan? He vastaavat että me *itse*. Ja on nähty että tällainen puhe on herättänyt pelkoa vastustajissa. On sanottu, että me emme voi taistella. Työväenliike ei voikaan taistella, mutta sen on määrättävä suhteensa sellaisiin aseellisiin seuroihin nähden, joita alkaa muodostua. Useat eivät luota siveelliseen toimintaan. Niinkuin tiedetään on tänne hommattu aseita. Jumala paratkoon, on siitä todistuksia. Muolan verityöt, mitä ne ovat? Siitä ei ole saatu selvää. Toiselta puolen myös tiedetään varmaan, että meidän hyvä yläluokkamme on pelossaan, se pelkää, että nyt horjuu koko meidän valta-asemamme. Se järjestää aseellisia joukkoja, sinne menevät talonpojat, sinne menevät ylioppilaat suojelemaan. Tällä tavalla on järjestetty kunnallisia kaarteja. Epävarmuus herää, kiihtymys pääsee valtaan. Odotetaanko, että meille voi tulla aika, jolloin saamme katsella päältä, kun meitä komennetaan. Jotain tässä on tehtävä. Minä en ole niin maltillinen, että uskoisin kaiken menevän hyvin, kun vaan odotetaan. Minä olen nähnyt, mitä se vaikuttaa kun tuollaisia joukkoja järjestetään. Minä en vaadi, että puolue järjestäisi mitään joukkoja, mutta sen olisi määrättävä kantansa niihin joukkoihin, joita yksityisten toimesta perustetaan.

Ehdottaisin ponneksi:

- 1) Valmistauduttakoon kaiken varalta suojaamaan työväestön oikeuksia kaikissa niissä tilaisuuksissa, missä se voi joutua vaaranalaiseen asemaan, käyttäen tilaisuuksiin katsottuna sitä toimintatapaa, millä voidaan arvostella olevan ratkaiseva merkitys tilaisuuteen nähden.

2) On nyt heti ruvettava järjestämään niitä joukkoja, jotka kuuluvat punalipun alle, ammatti-järjestöihin, joiden kautta passiivinen vastarinta käy mahdolliseksi.

Tynkkynen: Täällä alustaja teki huomautuksen, että puoluehallinnon menettely on ollut täysin arvokasta. Sen menettelyssä, siitä ei ole minun mielestäni mitään sanomista. Minä hyväksyn sen. Kosonen huomautti siitä, että mihin suhteeseen meidän tulisi asettua Venäjän tapahtumiin nähden. Tämän ovat Venäjän vallankumoukselliset itse määritelleet. Helsingin tapahtumien aikana oli minulla tilaisuus tavata nuori venäläinen luutnantti. Hän puhui minulle, että he eivät tule meitä vaatimaan niihin tekoihin, että me tulisimme kärsimään, mutta hän sanoi, että me tahdomme näyttää, että me kykenemme kukistamaan Venäjän itsevaltiuden, näyttäkää, että te voitte kukistaa oman porvaristonne. Tahtoisin sitte koskea toiseen kohtaan. Valpas sanoi että ainakin tuhatta akkaa äänestävät pappia. Jos meillä olisi rahoja niin meillä saataisiin enempi kun 50 miestä eduskuntaan, mutta se on syy että meillä ei ole rahoja. Jos jostain saataisi rahoja, niin Valpas vedossaan häviäisi. Jos me emme agitatsiooniamme saa vilkkaaksi, niin voi käydä, ettei me saada 50:stä muuta kuin puolet. Uuden vaalilain mukaan me emme vielä tiedä, minkälaisia mielipiteitä on vallalla, eikä minkälaisia miehiä me eduskuntaan saadaan. Minä ehdotan neiti Sillanpäälle, että koittaisi vaikuttaa, että miehet pitäkööt kurissa akkansa ja vanhoista piioista pitäkööt muut miehet huolen. Mitä salaiseen järjestymiseen tulee niin minä en kannata mitään aseellista järjestöä. Meillä täytyy olla siksi selvillä asia, että meidän täytyy varustautua muuten. Minä ehdotan, että meillä ei puolueen nimessä eikä järjestön alle aseteta mitään aseellista joukkoa. Jokainen itse vastaa omista teoistansa. En myöskään mielelläni tulisi hyväksymään niitä ponsia, joita edellinen puhuja ehdotti, vaan olen hyväksyvällä kannalla niihin ponsiin nähden, joita Salin lausui.

Leivo: Mitä tulee menneisiin, se tiedetään. Minulla on yksi kohta huomautettavana. Me tiedämme sen kieltämättömän tosiasian, että tässä maassa on olemassa muunlaisia aseellisia järjestöjä kuin niitä, joista on huomautettu. On tärkeää määritellä suhteemme niihin. Epäämätön tosiasia on, että ruumiillisen työn tekijäin joukosta on jäseniä niissä järjestöissä, jotka eivät ole »Punaisia kaartia" eikä „Karjalan kansan mahtia" ne ovat „Voimaseuroja". Tahtoen, taikka tahtomattaan, tulevat sosialidemokratit niiden joukkojen kanssa tekemisiin ja sitä ennen pitäisi olla selvillä, mikä meidän suhteemme on niihin. Siitä me voimme olla selvillä, mikä niiden suhde on meihin. Sosialidemokratia ei ole turvautunut aseellisiin voimiin, mutta edellyttääkö tuo samanlaista raukkamaisuutta niinkuin esim. Tolstoi on opettanut, että meidän täytyy tyytyä kaikkeen. Kun vaaditaan kansan asetusta tarkoituksella, että voimakkuutta, kykyä jonkunlaisen aseiden käytäntöön pitäisi kehittää, en tahdo, että meidän tulisi kehittyä, mutta ei osotettaisi raukkamaista pelkoa. Voima-seurat ovat erinomaisen halukkaita ottamaan miehiä meidän riveistämme. Herrasmiesten suurella mahalla on vaikea marssia (Naurua). Jos ne eivät saa järjestyneitä niin ne ottavat järjestymättömiä. Siksi meidän olisi jonkun verran suvaittava yksilöllinen vapaus puolue-periaatteita rikkomatta liittyä paikkakuntansa järjestön suostumuksella tällaisiin Voima-seuroihin, jos voidaan katsoa että näin voimme vaukuttaa niiden kokoonpanoon siten, ettei ratkaisun hetkellä näitä voitaisi käydä komentelemaan meitä vastaan. Mutta, jos siellä on meidän miehiä, jotka agiteeraavat, niin Voimaseurojen jäsenistä voi monta puikahtaa meidän joukkoomme. (Ääniä: Voima-seurat ovat hajotetut). Ei niitä ole hajotettu. Näin voitaisiin saada aikaan, ettei tietämättömiä työläisjoukkoja käytettäisi niin äkkiä meidän teurastamiseemme. Puoluekuri on tärkeä, siitä minä pidän kiinni, mutta minä toivoisin että jätettäisi muutamille henkilöille vapaus liittyä tällaisiin Voima-seuroihin. En minä pitäisi sitä huonompana, vaikka joku ottaisi joskus poliisielun rintaansa toistaiseksi, kunnes

on rauhallisiin oloihin päästy. Voisi täällä ottaa kysymyksen, voisiko sosiälidemokrati antautua poliisin palvelukseen agiteeraavassa tarkoituksessa. — — —

Tähän loppui tämän illan keskustelut.

Laulettiin «Internationale".

Neljäs kokouspäivä.

Torstaina 23 p:nä Elokuuta.

Kokous alkoi klo 9,25 laulamalla »Työväen joukot".

Puheenjohtajaksi astui Taavi Tainio.

Luettiin useita tervehdyksiä.

Keskustelua menettelytauasta.

Jatkettiin eilen illalla alettua keskustelua. Ehdotettiin puheajan rajoittamista 1 minuuttiin. Ehdotus hylättiin. Keskustelussa lausuiivat:

Sirola: „Se yhteiskunta olisi ihanteeni, jossa minut vanhoillisena hirtettäisiin", sanoi ranskalainen Proudhon kun häneltä tämmöistä asiaa tiedusteltiin. Kyllähän se olisi niinkin, mutta puolueella minun mielestäni on muitakin velvollisuuksia, puolue ei saa olla jyrkempi kuin se voi olla. Toiselta puolen sen täytyy olla niin jyrkkä kuin mahdollista sekä yleisen menettelyn suhteen että käytännöllisten seikkojen takia. Kun tähän kysymykseen käydään, niin tulisivat ensin esille vaalit. Täällä ovat useat puhujat hirveällä voimalla puolustaneet että vaaleihin täytyy ottaa osaa. Kun on äänioikeus, niin otetaan, se on itsestään selvää. Täällä tulee asian teknillinen puoli ensiksi kysymykseen. Puhutaan vaaliliitoista. Tämä suhteellinen vaalitapa suurilla piireillä edellyttää sitä. Näin ollen olisi katsottava, voimmeko yhtyä johonkin porvari-puolueeseen, joka ottaisi ajaakseen ensi valtiopäivillä joitakin työväelle tärkeitä parannuksia. Niinkuin tiedetään ovat muissa maissa sosialidemokratit joskus yhtyneet radikaalisiin

porvareihin, kun ollut kysymyksessä kukistaa vanhoilliset, johon muuten ei olisi pystytty. Meillä puolueolojen nykyisellään ollessa ei minun mielestäni voisi tällainen tulla kysymykseen. Tämmöinen yhtyminen voisi tulla kysymykseen ainoastaan kahden ryhmän kanssa. Ensimmäinen olisi »elämäläiset», kurikkalaiset, jos tämä puolue voi ajaa todella sosialismia, vaikkapa teosofiaakin sen ohella. Jos he yhtyisivät kannattamaan meidän vaaliohjelmaamme, niin miksei voitaisi sellaista liittoa ajatella. Saattaisihan se tuoda lisääniä meidän puolueellemme. Varsinkin jos me tietäisimme, että heidän edustajansa eduskunnassa äänestäisivät meidän kanssamme. Minä en tätä suosita, mutta huomautan, että jossa-kin tapauksessa se voisi tulla kysymykseen. Voitaisiin myös ajatella vaaliliittoa raittiusväen kanssa. Me tietysti asetamme joka piirissä niin monta edustajaa kuin saamme. Jos jossa-kin paikoissa tehtäisiin vaaliliitto raittiusväen kanssa, mikä siitä seuraa, olisiko siitä meille etua? Kun meillä raittiuspuoluetta on koetettu siirtää vasemmalle niin liki sosialidemokratista puoluetta kuin mahdollista, niin on huomattu omituinen ilmiö. Siitä on tippunut ja tippunut henkilöjä pois ja meidän puolueemme jäsenet ovat siellä alkaneet astua yhä enemmän ja enemmän etualalla. En tiedä voiko raittiusväki esittää kuinka suuri heidän joukkonsa on, kun meidän puolueemme jäsenet otetaan siitä pois, joka kannattaa sitä ohjelmaa, jota he nyt esittävät. Minun täytyy väittää, että heille ei jää jällelle kuin muutamia johtajia, jotka seisovat sen ohjelman takana, joka Oulun raittiuskokouksessa hyväksyttiin. Siellä on suurin osa meidän miehiämme, jotka tietysti muutenkin äänestävät meidän edustajiamme. Nyt on kysymys, voimmeko me omilla äänillämme auttaa eduskuntaan raittiusväen edustajia vai emme. Minä olisin sitä mieltä että me emme tekisi liittoa raittiusväenkään kanssa, vaan että me päätämme tehdä puhtaan sosialidemokratisen vaaliliiton joka vaalipiirissä. Siis puhtaasti sosialidemokratiset kunnallisjärjestöjemme järjestämät vaaliliitot joka vaalipiirissä.

Toiseksi tulisi kysymys luokkavihasta, koska alustaja täällä esitti ponnen, joka tahtoo luokkavihan poistettavaksi.

Talvella pidettiin agitaattorien kokous Tampereella. Minä kysyin miten maalla yleensä asiat käsitetään, ja kaikki vakuuttivat, ettei siellä tarvitse kiihottaa. Kaikki vakuuttivat ettei tarvitse muuta kun hillitä ja ohjata käytännöllisiä toimia ja estää pyrkimästä päin seiniä. Tämä kokous tuo ilmi ne suunnat ja päätökset, joita on liikkeemme keskuudessa olemassa. — Ei meidän tarvitse tehdä harkitsemattomia tekoja, eikä meidän suinkaan siinä suhteessa tarvitse mitään päätöksiä tehdä. Olen ennen lausunut ajatuksen, että luokkataistelun ei pitäisi levitä yli oman maan rajojen. Minä tarkoitin että keskinäinen luokkataistelu voisi saattaa vaaranalaiseksi Suomen itsenäisen aseman. Venäläinen itsevaltius voisi saada siitä asemen meidän erikoisoikeuksiamme vastaan. Näin oli asiat Itämeren maakunnissa. Siellä oli saksalaisten ja virolaisten luokkataistelu noussut niin korkealle, että seisottiin ase kädessä toisiaan vastaan ja Venäjän byrokratia tuli väliin. Lopputulos oli että siellä on nyt jotakuinkin rauhallista ja toiset pysyvät herroina. Meillä on myöskin tällaisia ilmauksia tapahtunut. Minun käsittääkseni suomettarelaisuus on vanhoilta ajoilta peräsin, niiltä ajoilta, kun ei täällä näytty tultavan yksin toimeen. Se on sitä kun ennen lähetettiin hakemaan Ruotsin kuninkaiden apua, se on samaa kun jälkeenpäin on käännytty Venäjän keisariin j. n. e. Tällaiset ilmiöt, tällaiset vieraaseen apuun luottamiset ovat sellaisia, että ne saattavat vaaranalaiseksi meidän olemassaolomme ja minun mielestäni sosialidemokratian ei pitäisi hyväksyä tällaista menettelytapaa, koska se saattaa vieraat puuttumaan meidän keskinäisiin asioihimme. Hakasalmen torin tapaus on ilmaus tuollaisesta. Siinä minun mielestäni luokkataistelu laajeni ulkopuolelle oman maan asioiden. Suojeluskunta esiintyi, väitteensä mukaan ja osaksi uskottavasti siksi, että he katsoivat lakon väkivaltaisen toimeenpanon asteena sellaiseen taistelutapaan, joka voisi vetää venäläistä sotilasvaltaa puuttumaan asiaan. Tosiasia on, että ne juuri esiintymisellään tuon aiheuttivat. Sama olisi ollut asian laita, jos olisi väkivaltaa käytetty säätytalon edustalla mielenosotuksella ollessa. Se olisi antanut venäläiselle sotilasvallalle tilai-

suuden puuttua asiaan. Sama on väkivaltaisen lakon toimeenpanon laita, siihen voivat viranomaiset puuttua, koska sen voidaan katsoa loukkaavan toisten personallista vapautta määrätä omista tekemisistään. Siksi on pidettävä selvillä, missä luokkataistelu ei tule koskemaan aloja, jossa se tuottaa köyhälistölle vahinkoa.

On tärkeä seikka pakon ja vakaumuksen välillä. Me voimme toripäätöksillä ja julistuksilla saada hyvinkin suuria päätöksiä aikaan, voimme saada suuren lakon tilapäisesti aikaan, mutta mitä emme pakolla saa aikaan, se on saada ihmisiä äänestämään meidän puolestamme. Jos me tahtoisimme pakottaa siihen, niin me lyömme itseämme vastaan. Kansa sanoo, mitä käskijöitä te olette? Meidän ohjelmamme ja menettelytapamme on saatava sellaiseksi, jota me vapaaehtoisesti saamme kansan noudattamaan, siten me parhaiten edistämme asiatamme. Valpas eilen selitti, kuinka meidän vaatimuksiimme äänioikeusasiassa yhtyi koko kansa ja siksi me voimme uhata niin voimakkaasti kuin kahdensadantuhannen hengen painolla, jotka sanoivat: me yhdymme teihin. Meidän täytyy vastakin laittaa niin, ettei koko kansan suuri enemmistö tarpeen tullen näe muuta keinoa kuin yhtyä sosialidemokrateihin. Tampereen perustuslailliset tulivat suurlakkoviikolla meidän luoksemme ja sanoivat: päättäkää, me emme nyt voi mitään, teillä ovat voimat, teillä ovat kyvyt.

Niin meidän on taisteltava ja niin meidän täytyy tehdä, kun tulee kysymykseen kansaneduskunnan oikeuksien laajentaminen. Meidän ympärillemme kokoontuu siksi suuri joukko, että sen täytyy jotain merkitä sillä meihin eduskunnan oikeuksien laajentamiskysymyksessä yhtyy koko talonpoikaissäestö ja koko suuri luku porvareista, ja jos joku määrä sitä ryhtyy heikontamaan, niin se ei merkitse mitään. Siis sen kysymyksen taakse kootaan kansan voima. Laitetaan sellainen menettelytapa että sen taakse kootaan mahdollisimman suuri joukko. Tämän kysymyksen taakse kokoontumisella on se suuri etu, että me sen kautta paraiten edistämme Venäjän vapausliikettä. Jo Suomen vaillinaisesta itsenäisyydestä oli Venäjän vapaus-taistelulle hyötyä. Se oli esimerkiksi kelpaava monissa suh-

teissä. Venäjän vapausmieliset voivat viitata, että Suomessa, siellä on rauha, siellä on järjestys. He seuraavat Suomen oloja. He näkevät että hallitus, joka leikkii paikallista pientä itsehallintoa yhdessä nurkassa, miksi ei se voi sitä tehdä muualla. Kun me vaadimme kansaneduskunnan oikeuksien laajentamista, niin me esiinnymme koko kansan painolla. Hallituksen täytyy suostua meidän vaatimuksiimme, voidakseen meitä hillitä, tai jos ei Suomelle lisätä oikeuksia, niin täällä tietysti syntyy kansanliikkeitä, jotka pakottavat tänne lähettämään sotajoukkoja, että ne Venäjältä vähenisivät. Ei niitä tarvitse yllyttää meidän kimppuumme, vaan että ne olisivat täällä, joten Venäjällä olisi vähempi. Muutama vuosi sitte Mäkelä kirjoitti Työmiehen alakerrassa tulkiten venäläisten tovereitten mielipiteen: »pitäkää edes sen verran mökää, että siellä näyttää jotakin tapahtuvan!" Meidän täytyy liikkua niin, ettei hallitus koskaan ole meistä varma. Täällä on puhuttu puoluehallinnon menettelystä, mutta ei sillä ole kaikki ratkaistu. Puoluehallinnon menettely oli sellainen, kun se ei katsonut voivansa muuten menetellä. On sanottu, että ei ollut päätöstä olemassa siitä ja siitä, joten puoluehallinto ei voinut toisin menetellä. Mutta vaikka mitkä päätökset olisivat olleet olemassa, niin meillä ei ollut oikeutta panna koko koneistoa käyntiin, eihän Venäjällä vielä ollut mitään sellaista vallankumousta. Oli kysymyksessä ainoastaan yksi kapina, jota me emme voineet, kuten näytti, mitenkään auttaa. Voimasuhteet ne ovat taktiikassa määräävinä, niin tässäkin. On sanottu ettei puoluehallinto voinutkaan tehdä mitään, koska voidaan tehdä vaan silloin, kuin voitto on varma. Se olisi raukkamaista. Silloin kuin ollaan aivan varmat voitosta, silloinko vasta voitaisi päätös tehdä taisteluun ryhtymisestä? Ei suinkaan, vaan on se mielestäni tehtävä silloin, kuin ei taistelua voida välttää tuli seuraus mikä tuli. Suurlakko-komiteassa Helsingissä keskusteltiin suurlakosta ja tultiin siihen mielipiteeseen, että sen on vaikea julistaa suurlakkoa, mutta silloin kuin kansa jo kaduilla joukkona lakkoa vaati, silloin se ryhtyy sitä johtamaan. Ei Venäjän suurlakko syntynyt päätöksillä. Se syntyi silloin, kuin syntyi ja Venäjän

sosialidemokratia ryhtyi johtoon. Silloin kuin kansanliikkeet vyöryvät, silloin sosialidemokratian täytyy uskaltaa ryhtyä johtoon jossain muodossa, jollei se sitä tee, niin se menettää luottamuksensa, (Hyvä, hyvä). Sosialidemokratian täytyy ansaita kansan luottamus. Lakkoteoreetikot ovat sitä mieltä, että epäonnistuminenkin täytyy uskaltaa ja tehdä mitä tehtävissä on, silloin kun ei muuta neuvoa ole. Sellainen oli asema Tampereen lakkojen aikana viime talvena, sellainen oli metallityöläisten lakko, sellainen oli viime syksyn suurlakko. Emmehän me sitä päättäneet emmekä julistaneet. Me asetimme kiireen kaupalla ohjeita ja ryhdyimme johtoon. — Kun meillä keskusteltiin suurlakosta viime talvena, kysyi puoluehallinto kiertokirjeellä: mikä on lakko, onko se tarkoitus vai onko se keino? Vastaus oli: lakko on keino. No eihän meidän silloin tarvitse punakaartilaisten kanssa juosta joka verstaaseen katsomaan onko se lakossa. Me katsomme, että ne, jotka tahtovat ovat lakossa ja vievät mukanaan niin paljon kuin voivat ja toimivat niin suurella auktoriteetilla kun voivat saada. Ei ole tarkoitus, että kaikki ovat lakossa, vaan ne, jotka voivat siihen vaikuttaa. Tampereen lakkojen aikana elätti pieni metallityöntekijäin joukko tuota suurta lakkolaisten joukkoa. Kuitenkin syntyi lakon lopulla sellainen ajatus, että metallityöntekijäin täytyy myös ryhtyä lakkoon. Miksi? Siksi että lakolla oli muuten muka liian rauhallinen luonne, olisi ollut uhkaavampaa. Pari henkilöä tuli Helsinkiin ja sanoivat: miksi te lopetitte lakon. Nämät sanoivat: olisi antanut mennä niin että tehtaat olisi- vat ilmaan lentäneet. — Mitä tällä voitettaisiin? Venäjän sosialidemokratit, jotka kuten tiedetään ovat ottaneet menettelytapaansa voimakkaitakin keinoja, ovat päättäneet, ettei tehtaita eikä varastoja hävitetä. Meillä oli viime talvena vaikea keskustelu 200,000 edustajan kanssa siitä. Kun keskusteltiin suurlakosta ja miten pitkälle sitä on ulotettava, niin oli silloin suurena valttina: mitä me kapitalistien leh- mistä, antaa niiden kuolla nälkään, mitä me heidän koneis- taan, käyköön niiden miten tahansa. Olisi hauskaa nähdä, kun lehmät kuolevat ja koneet menevät rikki, kuinka tultai-

siin toimeen. Ei kaikki se mikä näyttää vaikuttavan, ei se ajan pitkään tepsii. Ei sillä pitkälle päästä, että me asetamme aseellisia joukkoja uhkaamaan lakonrikkureita. On kyllä tapahtunut väkivaltaisuuksiakin, on niitä keinoja koitettu, mutta rauhallisilla lakoilla on kuitenkin enemmän voitettu. Tässä suhteessa minä yhtyisin Karin lausuntoon: meidän laillisuutemme tappaa heidät. Siinä suhteessa se on totta, että järjestyksellä ja rauhallisella lakolla, joka saadaan mahdollisimman laajaksi, voidaan tappaa vastustajien kuristamisyritykset. Minun mielestäni me emme päättä minkäänlaista luokka-aseistamista, mutta jos yleinen kansan aseistaminen tulee kysymykseen, niin voivat sosialidemokratit olla mukana. Tällainen on meidän ohjelmamme mukaistakin ja voidaanhan katsoa, ettei sitä voida käyttää meidän vahingoksemme.

Minä tahtoisin korjata yhden väärinkäsityksen. On sanottu että me taistelemme siveellisillä aseilla, kun tarkotetaan rauhallisia keinoja. Siinä on väärinkäsitys. Sosialidemokratia taistelee aseilla, silloin kuin se niin päättää. Se voi sen tehdä ja se on siveellistä. Meidän ohjelmamme sanoo, että me taistelemme kansan oikeudentuntoa vastaavilla keinoilla. Toista on jos me nyt sanomme: me taistelemme rauhallisilla keinoilla, koska ne mielestämme vastaavat tämän kansan oikeudentuntoa ja ovat työväenluokalle edullisimmat.

Siis, vaaleissa puhdas lista. Vankka joukko kansaneduskunnan vaatimuksien taakse. Venäjän vallankumousliikkeelle vieraanvarainen avustus ja persoonallinen tuki ja turva tarjottava, mikäli me voimme sitä antaa, mutta ei selasta osanottoa Venäjän vapausliikkeeseen, joka panisi meidän kansallisen itsemääräämisoikeutemme ja puolueemme julkisuuden vaaraan, ilman että siitä olisi Venäjän vapausliikkeelle tuntuvaa hyötyä. Aseistamiskysymyksessä me ilmaissimme, ettei tarvita köyhälistön aseistettuja joukkoja omaa yläluokkaamme vastaan, mutta kansan aseistaminen voi olla tarpeellinen sen loukkaamattomuuden suojelemiseksi. (Hyvä, hyvä. Kätten räpytyksiä).

Mikko Uotinen: Toverit. Meidän tähänastinen menettelytapakeskustelumme, niin Tampereen kuin Helsingin kokouk-

sisä on rajoittunut yksinomaan väittelyksi osanotosta valtiopäivämiesvaaleihin. Mitäpä se muuta olisi voinut ollakkaan. Nyt me olemme astuneet toisenlaisiin, voipa sanoa väljempiin olosuhteisiin. Olemme saaneet valtiollista vaikutusvaltaa, tulleet merkitsevämmiksi ajan näyttämöllä. Sempätähden meidän täytyy tulevaisuuteen nähden vetää useita tärkeitä ääriviivoja. Meidän tulee suunnitella teitä, joita myöten meidän liikkeemme voitollisesti ja tuloksia tuottavasti voi liikkua. Niitä ei näkynyt alustuksessa. Miksi? Minä odotin niitä. Alustus jätti minut niitä kaipaamaan. Se oli vaan vanhan katselua, arvostelua. Se ei ollut suinkaan merkityksetöntä, sillä sen pojalle me voimme rakentaa. Tulevaisuuteen nähden ei alustaja lausunut juuri mitään. Minusta alustajan ponnet, vakavasti harkittuna, tuntuivat liian köykäisiltä. Paljon enemmän, tai ainakin jotain olisi alustaja voinut sanoa, eikä silti olisi alustanut itseään pois puolueesta.

Miksi meidän on tehtävä viittailuja tulevaisuuteen? Miksi me nyt tahtoisimme näitä toimintamme ääriviivoja merkitä? Siksi, että me joudumme tavan takaa niitä kaipaamaan. Tulee esiin yksi tai toinen asia. Me sanomme: puolue ei ole tässä kohden mitään sanonut. Syntyy kiistaa, sanasotaa. Me tunnemme näiden keskinäisten nalkutusten turmiolliset seuraukset. Muistakaamme vaan Kari asiaa, miehemme menoa komiteoihin y. m. Sellaisesta on saatava loppu. On luotava kokonaisuus, toiminnan tiet selviksi viitotettavat. — Minä tahtoisin ainoastaan lyhyesti kosketella muutamia sellaisia. Toivoisin, että niistä jokunen saisi arvoisan kokouksen huomion osakseen.

Suhteemme tulevan eduskunnan vaaleihin. Me otamme niihin osaa tietysti, sillä koko meidän viimeaikainen taistelumme on kohdistunut juuri tällaisen oikeuden saavuttamiseen. Minä olen siinä toveri Sirolan kanssa samaa mieltä. Me otamme vaaleihin osaa *voimakkaasti ja itsenäisesti*. Tämän on se selvä tie, jota meidän sosialidemokrateina on kulkeminen. Luokkatietoisina, vaalilippu taisteluaseena, sellainen taistelu kuuluu meille. Vaaliliittoja ei. Ne eivät voi meitä vahvistaa, ne vaan heikontavat. Porvarillis-

ten kanssa ei niitä luonnollisesti voi ajatellakkaan. On kuitenkin eräitä ryhmiä, joiden kanssa tulee vaaliliitoista kysymys. Yksi sellainen on raittiusväki. Siinä on minusta otettava huomioon muutamia näkökohtia. Raittiusliike on osa taloudellisesta liikkeestä. Sillä on oma taloudellisia parannuksia tähtäävä ohjelma, sanoisinko osa meidän ohjelmastamme. He Oulun kokouksen päätöksellä lähenivät meitä. Heillä on syytä. Meidän puolueemme on kieltolain suhteen selvimmällä ja varmimmalla kannalla. Kieltolaki oli ennen meidän ohjelmassamme kuin edes raittiusväen, puhumattakaan porvarien ohjelmista, joihin se näkyy vaalisyötiksi ilmestyneen. Meidän äänestäjäjoukkomme on juuri joukkoa joka kipeämmin kaipaa kieltolakia, jolle se on, miltei elämisen ehto. Raittiusväki voi, ei ainoastaan luottamuksella, vaan sen täytyy olojen pakosta turvautua meihin, jos se aikoo jotain voittaa. Se ei ole niin tyhmää, että se antaa porvarien vetää itseään nenästä. Tämän käsittäen minä en näe tarpeelliseksi perustaa vaaliliittoa raittiusväen kanssa. Voihan he muodostaa valitsijayhdistyksiä, joissa heidän kantansa on valitsijayhdistyksen tunnuslauseella selvemmin merkitty. Ehdoikkaat muuten tulee olla sosialistia, sillä ei suinkaan porvari heidän nykyistä yhteiskunnallista ohjelmaansa toteuta. Minä en voi tyynellä mielellä kuulla niitä letkauksia, joita täällä kokouksessa on sanottu raittiusmiehistä. Minä toivon että nämä mauttomat ja kömpelöt sukkeluudet loppuisivat, sillä ne ei kokoa, vaan hajoittaa. Ne ei suinkaan meidän ja raittiusväen välejä yhä likennä. Siis tarmokkaasti ja rohkeasti ottamaan osaa vaaleihin. Meidän on saatava mahdollisimman voimakas sosialidemokratinen ryhmä eduskuntaan. Ei kuvitella sitä, kuinka monta, sen aika näyttää, mitä enempi, sen parempi.

Mutta, eräs toinenkin puoli on asiassa tärkeä. Se on toistaiseksi, kun sosialidemokratinen ryhmä eduskunnassa on pieni, vielä tärkeämpi ja merkitsevämpä. Meidän tarkoituksemme ei ole lähettää miehiämme sinne pöytäkirjaan puhumaan. Se ei meitä suuresti hyödytä. Porvarit ovat siksi piintyneitä omiin käsitteihinsä, ettei ne siellä meikä-

läisten puheista helly. Meidän on saavutettava edusmiestemme kautta pikaisia parannuksia. Mutta miten? Meidän tulee tukea heidän työtänsä ulkoapäin. Antaa pontta heidän toiminnalleen. Millä tavalla? Meidän on oltava hereillä, valppaasti seurattava toimintaa siellä. Suurlakkoko se on sitten se tukemiskeino, kysyttäne? Ehkäpä sekin. Siksi meidän on ruvettava suurlakkoajatusta selventämään, vakaannuttamaan. Se on tehtävä tunnetuksi. On selitettävä, että se on kaksiteräinen miekka, se voi haavoittaa puolelle, jos toiselle. Sitä on käytettävä varovasti, järkevästi. Suurlakon me voimme tehdä tukeaksemme miestemme työtä eduskunnassa. Missä asioissa se voidaan tehdä, on selvennettävä käsitteitä siitä. Onko eduskunnan vallan laajentaminen ehkä pidettävä siksi painavana asiana? Toinen, vielä tärkeämpi kysymys, tartummeko siihen, tahdommeko sillä avustaa Venäjän vallankumousta. Edellisen kysymyksen ratkaisu riippuu likeisesti jälkimäisestä. Jos me teemme eduskunnan oikeuksien laajentamisen hyväksi suurlakon, on otettava huomioon asema, niin meillä kuin Venäjällä. Siis se riippuu vallankumouksesta Venäjällä. Mitenkä me siihen suhtaannumme? Minä en ole samaa mieltä kuin Sirola, ehkä erimieltä kuin usea teistä. On sanottu se ajatus, että on perin raukkamaista sitten vasta meidän ryhtyä jotain tekemään, kuin kaikki on Venäjällä jo ohi. Kuumina hetkinä on meidänkin rohjettava jotain tehdä. Niinpä niinkin. Mutta minusta on hyvin ajattelematonta, jopa suorastaan naurettavaa antaa optimististen kuvittelujen pakottaa itseään heittämään vaaraan meidän sosialidemokratisen liikkeemme julkisuus, sen tähänastiset tulokset ja yleensä koko maan kohtalo. Ne hetket on hyvin harvoja, jolloin meidän kipinämmme siinä suuressa tuliroihussa mitään merkitsee. Meidän on heitettävä pois tuo perin valoisa kuvitteluleikki. Meillä on paljon, joka joutuu alttiiksi ja jos se menee, onko meidän nuori liikkeemme kyllin voimakas sittenkin nousemaan? Ehkä, ehkä ei! Meidän on tutustuttava Venäjän asemaan, sen vapausliikkeeseen. On opittava sitä arvostelemaan, katseltava sitä puolelta jos toiselta. Miten olisi meille käynyt, jos olisimme julistaneet suurlakon, samalla, kun nyt

viimeinen suurlakko alkoi Venäjällä? Se kesti ainoastaan kaksi päivää. Miksi se meni niin? Siksi että Venäjän sosialidemokratinen puolue on vielä heikko. Sen jäsenluku laskeaan 100,000. Mitä se siellä merkitsee. Sitäpaitsi se on hajanaista, vailla kaikkea yhtenäisyyttä, järjestelmällistä toimintaa. Se ei voi muuta niissä tukalissa oloissa olla. Minun tarkoitukseni tällä kerralla on sanoa: varovaisuutta, asioiden oikeaa punnitsemista. Olkaamme kyllä valmiit ratkaisun varalle. Jos niitä tehdään, niin ainoastaan silloin, kun työmme voi jotain hyödyttää. Liika herkkyyks, turha kuokailu pois. Voi käydä, kuten toveri Valpas jo huomautti, että Venäjän hallitus voi ruveta suosimaan jotakin muuta rajamaata, esim. Puolaa, tai Kaukaasiaa. Meidän hetkemme on silloin, ja me hyvin tunnemme sellaisen ajan. Ratkaisevan hetkenkin tullessa voi kevytmielinen kuokailu vahingoittaa. Minä rohkenisin olla sitä mieltä, ettei puolue menisi mitään kaunissanaisia ponsia asiasta piirtelemään, ei edes sitä, mitä toveri Salin sanoi. Puolueneuvostolle minä jättäisin vapaat kädet. Se merkitsisi myös sitä, ettei tässä maassa heti silloin, kuin Viaporista parisen pommilaukausta kuuluu, heti suurlakkoon ryhdytä. Puolueneuvoston lupa vasta oikeuttaa suurlakon toimeenpanemisen. Puolueneuvoston päätöstä on toteltava, kaikki hajanaiset rimpuilemiset jyrkästi kiellättäköön.

Punasiin kaarteihin nähden ja voimaseuroihin nähden minä toivoisin puolueen lausuvan selvän ajatuksensa. Senaatti on lakkauttanut punaset kaartit. Senaatin teko on herättänyt joukoissamme ansaittua katkeruutta. On sanottu, että ne pysykööt. Muodostukoot palokunniksi, urheiluosastoiksi j. n. e. Minä en sitä hyväksy. Minä rohkenen olla sitä mieltä, ettei meillä sellaista toimintaa ole tarvis. Minä näen lainsäädäntötien avoinna, minä olen rohkea uskomään, että herätystyö ja vaalilippu antaa meille voiton. Sen tien minä hyväksyn. Pois punakaartit, me kunnioitamme niiden tehtyä työtä, mutta me emme niitä enään tule tarvitsemaan. Pois muut aseelliset järjestöt samalla. Mitäkö ne ovat? Minä tarkoitan Voima-seuroja. Ne ovat porvariston

perustamia, sanotaan että niitä tultaisiin käyttämään Venäjän byrokratiaa vastaan. Meidän miehiämme on kuulemma narrailtu näihin, muutamia mennyt, hyvin mielellään sinne lisää otettaisiin. Minä varottaisin niistä. Jos me rupeaisimme niitä kannattamaan, niin me oman julkisuutemme kuopan kaivaisimme, poikkeaisimme, rohkenen sanoa, väärälle uralle. Nämä Voima-seurat, ne on itse asiassa suunniteltu meitä vastaan. Siksi kai ei senaatti niitä hajoittanut. Sellaista senaatin kaksinaamaisuutta vastaan me voimme lausua syvään surkuttelumme. Minä asetun Voima-seuroihin ja muihin aseellisiin seuroihin sille jyrkälle kannalle, että ne ovat hävitettävät. Minä vakavasti toivon, omasta puolestani olen valmis päättämään: että meidän puolueemme jäsenet eivät saa niihin kuulua. (Hyvä, hyvä!) Meidän on sanottava tässä selvä, tinkimätön kantamme. (Hyvä!) Kukapa sitä tietää, ehkä jonkun ajan kuluttua, kun on saatu miehiämme näihin seuroihin, porvaristo vetäytyy pois ja selittävät tekopyhinä, että punakaartit ovat nyt noissa seuroissa — ylösnousseina. Kuuluu ääniä, jotka puolustavat näihin kuulumista. Sanovat, että ne antavat voimaa, pontta vaatimuksillemme. Porvaristo siten pelkää. Minä luulen että niissä avautuu meille heikkous.

Minä kaipasin alustuksesta aijottua sotilasolojen henkiin herättämistä koskevaa kohtaa. Meidän on siinäkin sanamme sanottava. Puhutaan että senaatti olisi jo ehdottanut ainakin muutamain pataljoonain kuntoon panemisesta. Meidän on sanottava, että jos tällaiseen taka-askeleeseen tartutaan, tulemme me kaiken voimamme kohdistamaan sitä vastaan. Meidän maamme ei tarvitse sellaisia. Meidän on herätettävä nuoriso tässä asiassa itsetietoiseksi. Toivon, että menettelytapavalio-kunta suunnitellessaan lausuntoa puolueen vastaisesta menettelytavasta, ottaisi tämänkin seikan huomioon.

Minä toivoisin, että kokous lausuisi jotain noista hallituksen komiteoista. — Miksi nyt mokomista pikkuasioista, sanottanee? On ikävä kuulla alinomaa jankutusta niistä, kun toinen syyttää, toinen puoltaa sinne menemisestä. Asianomaiset puolusteleivat ettei puolue ole sanonut sitä eli tätä.

Sanottakoon jotain. Minä luulen, että meille tulee siksi paljon työtä, ettei miehemme joudukkaan sinne. Liekö tuonne muutenkaan niin suuriarvoista mennä »kukkuupa" siellä sitten eli »nukkuu". Sanottanee, että ne ovat lainvalmistelukuntia, sellainenhan se on senaattikin. Luulisin Kari-kysymyksen keskustelun asiaa hyvin selvittelevän,

Tärkein viimeiseksi. Meidän sisäistä hajanaisuuttamme on syytetty hyvinkin paljon. Se on useasti parjausta, mutta myöntäkäämme se rehellisesti, onhan siinä useasti hyvinkin paljon tottakin. Puoluehenki puolueessamme on huonontunut, tuntuu kuin sairastaisimme. Siis menettelytapaa suunnitella ulospäin, luotakoon katse myös sisäänpäin. Se nyt ei enään saa jäädä oman onnensa nojaan. Se on kohotettava, jalostettava. Se antaa meidän ulkonaiselle toiminnallemme arvoa, voimaa. Puolue on koottava, terästettävä. Paljonko vai vähän riveihimme kuulukoon, sosialidemokrateja ne olkoot. Millä tavalla me tässä onnistumme. Jokainen siihen keinoja löytää, tarkoitukseni oli vaan saada tämäkin puoli asiasta esille.

Toverit! Olen esittänyt ääriviivoja, joiden sisälle minä toivoisin vastaisen toimintamme keskiytyvän. Toivoisin, että kokous näitä hajanaisia ehdotuksia ottaisi huomioon. (Hyvä! Hyvä! Kätten räpytyksiä).

Tila: Täällä eilen toveri Salin sanoi, että työväen menettelytapa on käynyt yhä jyrkemmäksi. On luonnollista, että työväenliike alussa oli vaan teoriassa sosialidemokratian kannalla. Kun niitä periaatteita ruvetaan panemaan käytäntöön on luonnollista, että liike tulee jyrkemmäksi. Tähän asti senaattori Mechelin on voinut olla puolueessamme, sillä hän voi sen kyllä periaatteessa hyväksyä, kun näitä periaatteita vaan ei pantaisi käytäntöön. Nyt on saatu eduskunta, jossa näitä voidaan panna käytäntöön kun sinne vaan saadaan omat miehet, jotka niiden puolesta taistelevat. Siksi meidän menettelytapamme tulee jyrkkä kun sosialidemokratista ohjelmaa yhä enemmän ruvetaan toteuttamaan. Kun päästään eduskuntaan, niin me rupeamme yhä enemmän ja enemmän jyrkkenemään. Me rupeamme rajoittamaan porvarihallituksen valtaa ja vaatimaan kansanvaltaista eduskuntaa.

En tahdo aseellista vastarintaa, sillä se on rikos, mutta muuten on esiinnyttävä jyrkästi. Kaikki me tahdomme perata porvarivaltion juuria pois, että se sitä helpommin, kaatuisi, mutta tähän asti on sitä tahdottu tukea. Me tahdomme, että juuret perataan pois siten, että sotajoukot ja muut saadaan solidaarisiksi kansan kanssa. Ne ovat niitä juuria, jotka ovat perattavat, jotta voisimme saada kasvamaan oman istuttamamme puun.

Lempinen: En tahdo olla äärimäisyyden kannalla enkä myöskään suorastaan evolutsiooni. Meidän on pidettävä silmällä maalaistyöväkeä, on pidettävä silmällä sitä, mikä menettelytapa tulevaisuudessa kelpaa maalaistyöväelle. Meidän ei ole katsottava vaan sitä, mikä on sopiva kaupunkilaisyöväelle, meidän täytyy ehdottomasti seurata sitä, mikä on edullista enemmistölle. Mikä meillä on suurempana tekijänä työväenliikkeessä, se on maalaistyöväestö. Maalaistyöväestöä tuntiessani en näe sellaisia edellytyksiä että jyrkkä suunta tulisi voittamaan minkäänlaista jalansijaa meidän liikkeesämme. Kohtalainen menettelytapa kaikkiin nähden on paikallaan. En tahdo sanoa, ettemme saisi olla taisteluvälmiinä, jos vastaisuus niin vaatii, en tahdo sanoa, ettei meidän pitäisi taistelua varten valmistua, mutta meidän ei pidä silloin käyttää voimaa, kun ei ole tarvis, vaan ainoastaan silloin, kuin on voimallista menettelytapaa tarvis. Maltti, oikeus ja johdonmukainen toiminta, se ainoastaan tuottaa hyötyä sosiaalidemokratiselle liikkeelle. Siellä on halu toimia siihen suuntaan, että kehitys menisi eteenpäin lainsäädännön avulla. Meitä eivät auta hyppäykset. Meidän täytyy korjata tämä horjuva laitos johdonmukaisella toiminnalla. Sellainen menettelytapa ainoastaan kelpaa maalaistyöväelle. Voima-seurojen suhteen olisin sitä mieltä, että perustakoot porvarit niitä. Mitä me niistä huolimme? Ei mitään. Kaikki porvarien aikeet mitä ne meitä vastaan ovat tehneet, näyttävät ainoastaan, että järjestelmä on hyvin likellä loppuaan. Vaikka he perustavat Voima-seuroja niin ne jouduttavat heidän häviötään ja meidän voittoamme. Meidän ei tarvitse perustaa aseellisia joukkoja näitä vastaan, ei mis-

sään tapauksessa. Kun ne Voima-seurat ovat kokoon pantu työmiehistä ja koska työmieheissä tietten tai tietämättään elää sosialidemokratian ydin, niin jos me vaan agiteeraamme niin ajan pitkään se kivääristä luopuu, ja se luopuu, jos sille selitetään. Me emme tarvitse kivääreitä, koska kuulumme sivistyneeseen kansaan ja elämme 20 vuosisadalla. Suurlakko on toinen kysymys, se on veitsi, jolla leikataan porvarien viimeiset yksinvallan juuret poikki. Mitä tulee vaaleihin niin olen sitä mieltä että otetaan eri puolueena osaa niihin. Olen toveri Uotisen kannalla ja raittiuskysymyksessä yhdyin samaan mielipiteeseen.

Lainio: Yhdyn Saliniin ja Uotiseen.

Nuorteva: Yhdyn samoihin kuin edellinen puhuja, Sirolaan ja Uotiseen. Siihen mitä toveri Kosonen puhuesaan eilen terotti, että nimittäin puolueuustolle on jätettävä vapaat kädet tietämättömien tapausten varalta, sitä minäkin kannatan.

Jalonen: Toveri Salin arveli eilen täällä että kyllä hän nyt tulee huudetuksi pois puolueesta. Minä olen vakuutettu että asia on aivan toisin. Kyllä Suomen sosialidemokratit tahtovat käyttää toveri Salinia niin kauan, kuin hänellä riittää voimia tässä puolueessa toimimaan. Ei ne tuollaiset väliaikaiset jyrkät tuulahdukset saa tässä maassa pysyväistä jalansijaa, me olemme niin juroja, niin hitaita, emme me ollenkaan ole varustetut etelämaalaisella tulisuuudella, vaan olemme jotenkin jäisiä. Meitä voidaan verrata tuollaisiin kilpikonniin, jotka käyvät aivan hitaasti. Kyllä meidän aseennamme tästä lähtien tulee olemaan tiedon levittäminen ja vaalilippu, niillä me taistelemme. Kyllä me kykenemme ampumaan ja taisteluaseita käyttämään, mutta jos porvarit perustavat Voima-seuroja meitä vastaan, niin ei meidän tarvitse niitä pelätä. Herrat eivät uskalla tapella. Se tehtävä jää työmiesten käsiin ja yksinkertaisesti me agiteeraamme niitä omaan joukkoomme ja kehotamme pysymään rauhallisina ja se kukistuu heidän tarkoituksensa omaan mahdotto-muuteensa. Saattaa tapahtua että tuo sairaloisuus, mikä ilmenee meidän porvareissa, johtaa siihen että he käyttävät aseita

omin käsin ja että he sitte tuolla sorrollaan, työstä häätämisillä ja työnsuluilla saattavat kiihottaa muutamia työläisiä hillitsemättömiin tekoihin, se ei ole meidän tahtomme, vaan ne tekevät minkä tekevät tuon sairaloisen yhteiskuntatilan vallitessa. Täällä on siksi laajalti käsitelty menettelytapakysymyksiä että niistä puhuminen ei hyödytä. Minä yhdyn pääasiassa Saliniin ja toistan vaan sen, että jos järjestelmällisesti ruvetaan työväenliikettä täällä vainoamaan ja käyttämään aseita sitä vastaan, voidaan vasta silloin järjestelmällisesti ruveta kasvattamaan jäseniämme aseelliseen vastarintaan, mutta vasta silloin. Se vie pitkälti aikaa, siihen täytyy ensin paljon kärsiä ja se vasta on omiaan kasvattamaan. Niin kauan kuin on mahdollista, me käytämme aseenamme tietoisuuden levittämistä ja vaalilippua niin ahkeraan kuin voimme.

Jokinen: Löytyy kansalaisia, jotka eivät tiedä mitä vaalilippu tarkoittaa ja mihin se vie. Jos tästä aikain ei kaikki esiintymisemme ole kyllin arvokasta, niin vastustaa meidän puolue kansaa tukemasta omaa leiriänsä. Jos suunta tästä alkaen muuttuisi jyrkäksi, jos olisi tuollaiset aseelliset järjestöt kysymyksessä, niin varmaa on että vaaliurnalla saamme hyvin paljon tappioita. Ei sillä tarvitse esiintyä matelevasti. Mitä tulee Voima-seuroihin niin jos niihin aletaan yhtyä, jos niihin tänä päivänä yhtyisi kansa, niin ei ole pitkä aika siihen kuin byrokraatti kukistaisi Voima-seurat ja kieltäisi niiden olemassa olon. Tietoa on koetettava saada enemmän leviämään. Mitä tulee tuohon, nimittäin raittiusväen kanssa yhtymiseen vaaliurnalla, niin sitä en missään tapauksessa tule kannattamaan, sillä meillä on puolueohjelmassa kyllin pätevästi ilmaistu raittiusvaatimus. Täytyy ottaa huomion alaiseksi mitä meitä vastaan on tekeillä omassa maassa ja maamme rajojen toisella puolella, mutta olkoon se kunkin yksityisen asia millä keinoilla hän niitä vastaan taistelee, jokaisella täytyy ehdottomasti olla vapaat kädet.

Leskinen: Tässä ovat puhuneet Salin, Sirola ja Uotinen jo hyvin selventävästi menettelytavasta, ettei siinä enään ole paljon sanomista. No niin. Sen menettelytavan suhteen yhdyn pääkohdissaan Saliniin, mutta sitte meillä

on toinen niin sanottu menettelytapa, joka suuntautuu enempi ulospäin siitä minä olen toista mieltä kuin jotkut muut. Vaikka meillä onkin kansanvaltainen eduskunta, niin ei se ole parlamentaarinen eduskunta, muistamme että Keisari se on, joka sittenkin viimeisen kortin pitää. Tiedämme, että Venäjällä tapahtuu vallankumoustaistelu ja meidän täytyy auttaa sitä. Mutta miten? Suurlakko on minun mielestäni kelpaamaton ase taistelussa voiton saamiseksi. Ei kukaan kieltäne, että punakaartit olivat hyviä uuden eduskuntamuodon saamisessa, mutta meidän porvarien oli saatava ne hajalleen ja siinä he onnistuivat. (Ääniä: piisaa, ei samoja asioita!) Minun mielestäni tästä lähtien olisi oleva joka puoluetoveri asestettu sotilas. En tarkoita aseellisia yhteen-törmäyksiä, mutta sen puolesta asestettu kuten Sirola sanoi, että se kääntäisi hallituksen huomion suuressa määrin meidän maahamme, että se helpottaisi Venäjän vallankumouksen toimintaa. Ei meidän aseita tarvitse käyttää.

Kosonen, Kallioinen ja Paappanen luopuivat ja yhtyivät Uotiseen ja Sirolaan.

Turkia: Yhdyn Sirolaan siinä mitä tulee vaaliliittoon yhtymisestä porvarien tahi raittiusväen kanssa. Vielä olen jyrkästi kielteisellä kannalla „Elämäläisiin” nähden. Mutta tämä ei riitä että kielletään vaaliliitto porvarillisten ainesten kanssa. Muistamme miten porvarit ovat menetelleet tähän saakka silloin kuin me olemme kieltäytyneet vaaleista: he ovat ottaneet meidän miehiä ja saaneet työmiesjoukkoja äänestämään heidän listoillaan. Samaa tulee vasta tapahtumaan, ellei tehdä sitovaa päätöstä. Kun porvarit ottavat tunnettuja miehiämme listoilleen, käsittää jokainen, etteivät he tahdo auttaa meidän miehiä sinne, vaan tekevät sen hajoittaakseen meitä. Nyt täytyy hyväksyä menettelytapa, joka kieltää tuollaiset hajottamisyrietykset. Uuden vaalilain mukaan täytyy, kun joku puolue tahi ryhmä ilmoittaa vaalilautakunnalle ehdokkaansa sitä ennen olla saatu näiden suostumus. Kun laissa on tällainen määräys, ei ketään voi väkisin viedä ja jos päätös laaditaan sellainen että se kieltää sosiaalidemokratisen puolueen jäsenen suostumasta porvarien ehdok-

kaaksi, silloin eivät porvarit voi tällä keinolla sotkea. Siis ehdotan tämän asian suhteen seuraavat ponnet:

On luultavaa, että tulevan eduskunnan vaa-leissa tulee porvarilliset puolueet käyttämään kaikki keinonsa saadakseen työväenjoukot niin hajalle kuin mahdollista, ja niinkuin on luultavaa, tulevat he yhtenä tuollaisena keinona käyttämään sitä, että asettavat ehdokkaikseen joitakuita tun-nettuja sosialidemokrateja ikäänkuin syötiksi saa-dakseen siten työväen joukkoja äänestämään hei-käläisten ehdokkaita. Estääksemme tuollaiset por-varien hajoitushommat, ehdotan seuraavaa:

1) kokous kieltää, että puolueen jäsenet eivät saa suostua porvaripuolueiden ehdokkaiksi;

2) se puolueen jäsen, joka suostuu jonkun porvaripuolueen tai ryhmän ehdokkaaksi, katso-taan samalla puolueesta eronneeksi.

Voima-seuroihin ja yleensä aseelliseen toimintaan näh-den olen sitä mieltä kuin toveri Uotinen, että ne ovat hävi-tettävät, mutta en yhdy siihen että ne ovat hävitettävät siten, että puolue kieltää jäsentensä niihin kuulumasta. Jos olisi tehty tuollainen päätös, että puolue kieltää jäsentensä kuu-lumasta tuollaisiin järjestöihin, niin Helsingissä ei olisi tullut poliisilakkoa. Valpas sanoi, että agiteeraus on saatava käy-täntöön sekä aseellisissa järjestöissä, että virallisen poliisin keskuudessa. Siihen minä yhdyn. Me emme voi sillä hävittää Voima-seuroja, että kiellämme jäsenemme kuulumasta niihin. Tiedän, että senaatti puolustaa Voima-seuroja. Ne eivät tahdo mitään muuta kun, että meidän jäsenemme pysyisivät niistä pois. Kotkassa on tahdottu perustaa Voima-seuraa, mutta ei ole voitu sentähden, että meidän miehet ovat tahtoneet olla johtamassa. Kaikki riippuu tapauksista, joita me emme edeltäpäin osaa aavistaa. Jos me kieltäisimme jäseniemme niihin menemästä, olisi se samaa kuin annettaisiin niiden vahvistua. Jos joka puolella meidän puolueemme jäsenet

niistä kieltäytyvät eikä panna agiteerausta toimeen ja tulee suurlakko, niin porvarit yrittävät käyttää niitä meitä vastaan. Silloin siellä ei tarvitse olla kuin yksi meidän mies, niin se vie kaikki mukaansa ja se joukko, jota porvarit Voima-seuroihinsa saavat se lähtee meidän mukaamme. Järjestämättömiä voimia lähetetään meitä vastaan jos me emme sulata niitä itseemme ja se sulattaminen tapahtuu siten, että me yhdymme niihin ja agiteeraamme niitä meidän puolellemme. Minä en pelkää, että siitä tulee takatalvi sentähden, että järjestynttä joukkoa siihen liittyy ja kun ne tulevat lukuisammiksi niin porvaristo antaa ne ilmi. Ne ovat nykyään julkisia laitoksia, koko hallituskoneisto niitä suosii. Mistä aseita on tullut, emme sitä tiedä? Ei meidän tarvitse pelätä että meidät yllätettäisiin. Siis agitatsioonikeinona on hyväksyttävä meidän puolueemme jäsenten olo poliisilaitoksissa ja Voima-seuroissa. Kieltävää päätöstä minä vastustan.

Heitto: Puolueemme pahin kompastuskivi menettelytapaan nähden on suhteemme ulkonaisiin tapahtumiin. Luulen että täällä jotenkin pian voidaan olla yksimielisiä menettelytavasta sisäisiin oloihin nähden. Luulen että suurella enemmistöllä voidaan yhtyä alustajan mielipiteisiin. Olen itse nähnyt, että paljon on olemassa hämminkiä ja laajalle levinnyt puolueemme keskuudessa. Mainitsen monista esimerkeistä vaan yhden. Eräässä maaseutukaupungissa, jossa jo yhdistys on muutamia vuosia toiminut, satuin olemaan läsnä ja siellä oli eräänä iltana kokoontunut joukko yhdistyksen jäseniä huoneustolle, ja siellä näytti olleen yksityisten mielihope parin sotilaan tyhmästä teosta se, että paras agitatsioonikeino niitä vastaan on otsaan iskemällä. Tällaisia mielihopeita on olemassa. Vaaliliittoihin yhtymisestä täällä on puhuttu sellaisiin puolueisiin, joilla ei ole mitään merkitystä. Ainakin minun käsittääkseni ei »elämäläistä» puoluetta ole olemassa, ne ovat muutamat yksilöt, jotka muuten lukevat itsensä järjestyneeseen työväkeen, mutta mitään merkitystä niillä ei ole ja niiden kanssa vaaliliiton tekemisestä ei voida puhua. Heille olisi ehkä myönnettävä jonkunlaisia etuja. Ehkä edustajat, joita he tahtovat olisivat miehiä, joita meidän puolue

voi hyväksyä. Muuten minä olen ollut huomaavinani vähän poikamaisuutta työväen sanomalehdissä, jos muut eivät ole huomanneet, niin tällä ei tietysti ole mitään arvoa. En sano liikaa jyrkkyyttä, mutta poikamaisuutta olen ollut huomaavinani. Suhteemme Venäjän vallankumoukseen on vähän vaikea asia. Ainakin minä olen sitä mieltä että meillä on vahinkoa nykyisistä vapauksistamme. Nyt niin usein ja aina puhutaan siitä että meillä on omat vapautemme, joita me emme voi panna vaaranalaiseksi ja niin emme voi ryhtyä mihinkään. On luonnollista, että niillä on arvonsa, mutta täällä meidän pitäisi määrätä mille kannalle puolue asettuu Venäjän vapausliikkeeseen, välinpitämätön se ei voi olla. Meillä on suuret joukot jäseniä, joita ei voi lukea sosialidemokrateihin, mutta me voimme päättää sellaisen menettelytavan, joka kullakin pikkakunnalla tyydyttäisi. Täällä on kyllä tuotu esille, että meillä ei olisi sen kanssa mitään tekemistä. Minä en kannata, että puolue tekee erityisiä yksityiskohtaisia päätöksiä, mutta jätetään puolueuuevostolle, tulkoon siihen ketä tahansa, niin minä uskon, että he osaavat harkita oikean hetken ja menetellä niinkuin paras on. Me emme voi tietysti puolueena ryhtyä kannattamaan vapausliikettä muuten kuin lakolla ja jätettäköön aktiivinen toiminta kunakin puolueen jäsenen omaksi yksityisasiaksi. Kunhan vaan tiedämme että meidän täytyy olla mukana, ei niin että me vaan katsomme päältä ja odotamme toisten tekävän. Täällä on lausuttu että meillä on työtä omassa byrokratiassamme. Mutta jos se kaatuu Venäjällä niin se kaatuu meilläkin. Siellä sen täytyy vihdoinkin tulla kaatumaan ja silloin se myös tulee häviämään meillä. Puoluejärjestöt itse pitäkööt huolta mihin toimiin itse näkevät parhaaksi ryhtyä, jos lakko syntyy, jos asema kehittyy niin on toimittava niin, että siitä ymmärtää, että me todella olemme mukana. Ja jos niin kävisi että taistelu alkaisi ja sitte häviäisi, niin en ainakaan minä eikä kukaan ajatteleva henkilö voisi syyttää niitä, jotka ottavat osaa. On parempi ainakin inhimilliseltä kannalta katsoen, että meillä ei ole enempää etuoikeuksia kuin niillä veljillämme, jotka asuvat rajojemme takana. (Hyvä, hyvä).

Me emme ole saaneet vapauttamme omilla eikä japanilaisten voimilla, ne ovat venäläisten veljien selän päältä otettu (hyvä). Siksi meillä täytyy olla velvollisuutta jotain tehdä ja uhrata heidän hyväksensä.

Severi Alanne: Olen samoin kuin ne edellisistä puhujista, jotka ovat menettelytapakysymystä koko laajuudessaan koskelleet, sitä mieltä, että tämä kysymys jakaantuu kahteen eri pääkohtaan, nim.:

- 1) Menettelytapaan sisäisissä asioissamme
- 2) „ itäisen naapurimaan köyhälistöön ja sen paraikaa ja yhä edelleenkin käymään vapaustaisteluun nähden.

Edelliset puhujat, perinpohjaisimmin Salin ja Valpas, ovat koskettelleet miltei yksinomaan tai ainakin etupäässä edellistä osaa menettelytavastamme. Tässä osassa yhdyn minäkin heihin ja olen yleensä vakuutettu siitä, ettei tähän kohtaan nähden mitään merkittävämpää erimielisyyttä voi kokouksessa syntyäkään. Mutta minä panen sille vapaustaistelulle, jota nykyään naapurimaassamme käydään ja jonka laineet vastedes niinkuin tähänkin saakka aina tuon tuostakin meidänkin maahamme vyörähtävät, ehdottomasti tärkeämmän merkityksen kuin sisäisille asioillemme, asetan sen omien sisäisten taistelujemme ja pyrintöjemme yläpuolelle. Tässä suhteessa menen siis pitemmälle kuin jotkut edelliset puhujat ja etupäässä kysymyksen alustaja. Salin katsoo viisaimmaksi, että nyt tähän asti noudatetussa hyökkäystaktiikassa toistaiseksi pysähdyttäisiin, jätettäisiin vähemmälle luokkavihaan ja tietystikin silloin myöskin byrokratiavihaan kiihottava agitationi ja harjoitettaisiin pääasiallisesti puolueperiaatteita selvittävää agitationityötä nyt jo järjestäytyneiden joukkojen keskuudessa. Olisin puolestani minäkin ilolla valmis näkemään sen, että niitä joukkoja, joita me suurlakon jälkeen olemme lyhyessä ajassa niin hämmästyttävän valtavissa määrin saaneet lippumme alle, monsträttäisiin, tarkastettaisiin ja punnittaisiin, sekä kaikki, jotka liian köykäisiksi havaitaan, piiristämme erotettaisiin, ja pidettäisiin ainoastaan ne, jotka ovat täysin itsetietoisia siitä, miksi he tähän

joukkoon kuuluvat ja mikä heidän tehtävänsä on. Tällainen puhdistus olisi epäilemättä perin tarpeellinen ja terveellinen, mutta minä olen kuitenkin vakuutettu siitä, että nykyinen asema ei sitä salli, eikä nykyinen aika ole siihen sopiva. Sillä meidän on tästä lähtien suunnattava toimintamme pääasiallisesti ulospäin ja säilytettävä omat rivit niin eheinä kuin suinkin. Koetan tässä esittää syitä ja perusteluita, miksi mielestäni niin on laita:

Voipi ilman muuta sanoa, että jokainen täällä esiintynyt puhuja, Valppaasta aina senaattori Kariin saakka, vieläpä jok'ainoa Suomen kansalainen, jolle todella kansanvaltaisen Suomen luomistyö on kallis, on yhtä mieltä siitä, että tässä maassa olisi kiireimmiten toimeenpantava paljon välttämättömiä jo kauvan kärsimättömyydellä odotettuja reformeja. Toivehikkaimmat meistä, jotka näkevät tulevassa uudessa eduskunnassa istuvan lähemmäs satakunnan sosialistia tai joka tapauksessa ainakin sangen huomattavan vähemmistön, näkevätkin reformien aamu-taivaan jo sangen ihanasti ruskottavan. Mutta jokainen heistä ei voi sittekään olla näkemättä sitä pilveä, joka idän kulmalla väijyen uhkaa joka hetki uudelleen synkistää jo osaksi kirkastuneen taivaan. Heidän täytyy jokaisen itselleen myöntää, että se saattaa todellakin nousta minä hetkenä tahansa, eivätkä he voi sen tuloa estää. Tämä ahdistava epävarmuus ilmenee sanoin: *mutta, jollei, ehkä*, jotka kummittelevat miltei jokaisen puheissa. Minä kysyn olemmeko me todellakin niin voimattomat, ettemme kerran kaikkiaan saa tuota uhkaavaa pilveä ikuisiksi ajoiksi katoamaan. Se täytyy saada poistetuksi! Mutta muuten se ei poistu kuin, että rajumyrsky puhkee, vallankumouksen salamet iskevät ja leimahtelevat; vasta sitte puhdistuu tuo vuosikausia, vuosikymmeniä jo yhä painostavammaksi, yhä sietämättömämmäksi käynyt ilma.

Minä tiedän kyllä, että usea täällä pitää aivan mahdolltomana meidän vaikutustamme tämän lopullisen purkauksen aikaansaamiseksi. Yritystä siihen suuntaan tahdotaan leimata uhkarohkeaksi ja perin vaaralliseksi. Sotavanhus Salin varottelee meitä hosumasta niin, että pilaamme asiamme ja

tulemme pakotetuksi astumaan pari askelta taaksepäin sen sijaan, että astuisimme askeleen eteenpäin. Silloin kun hän aikoinaan oli elävästi vakuutettu siitä, että köyhälistön oli hyökättävä eteenpäin ja hän itse astui eturiviin pyhällä innostuksen tulella hyökkäystä johtamaan, kuunteliko hän silloin niitä, jotka varovasti kehoittivat tyytymään pikkuparannuksiin. Ei suinkaan, hän kiihkeästi soti noita lepoon ja hyvänsovon politiikkaan kehottavia ääniä vastaan. Mutta nyt hän kehottaa meitä juuri tarkasti pitämään kiinni siitä, mikä meillä jo on, eikä uhmaavasti yrittämään suuria vallotuksia, koska silloin saattaisimme menettää osan siitäkin, mitä jo olemme saavuttaneet. Hän, jolla aina ennen on ollut menettelytapa eteenpäin tähän asti selvillä, ilmottaa nyt, ettei hän enää todellakaan tiedä, mitä olisi tehtävä, jos tahdottaisiin edelleenkin jyrkempiä vaatimuksia. Ehkä hän sittenkin näkee tuon tien, mutta ei jaksa ottaa edesvastuuta sille astumisesta hartioilleen, samoille hartioille, joilla hän tätä ennen on jo niin monta edesvastuuta kantanut ja *miehekkäästi* kantanut. Hän tavallaan kehottaa meitä pysähtymään ja levähtämään. Mutta ainakaan me nuoremmat emme sitä voi, emmekä tahdo. Me olemme heränneet sosialidemokratiseen itsetietoisuuteen aikana, jolloin ratkaiseva askel viimeisiin voittoihin johtaneella tiellä jo oli otettu. *Me* emme ole vielä mitään tehneet. Nyt on meidänkin vuoromme luoda jotakin, niinkuin te vanhemmat puoluetoverit olette uskaltaneet.

Meidän päämäärämme on tästälähtien oleva: *itsevaltiuvallan ja virkavallan kukistaminen perinjuurineen*, niin ettei se enää meitä kaikkialla kohtaa. Me ajomme tämän päämäärän saavuttamiseksi yhtyä niihin veljesproletareihin ja kaikkiin niihin vapaustaistelijoihin, jotka henkeen ja vereen ovat päättäneet kamppailla tämän päämäärän saavuttamiseksi. Me ajomme heittää taisteluhansikkaan julkisesti, niinkuin se jo on veljesmaassa julkisesti heitetty. Ja me ajomme käyttää kaikki taitomme, järkemme, voimamme ja intomme onnistuaksemme.

Parhaan harkintamme jälkeen olemme me tulleet siihen vakaumukseen, että tämä taktiikka, jota nyt ajomme julki-

sesti ruveta noudattamaan, ei ole ristiriidassa sosialidemokratisten periaatteiden kanssa. Me aijomme tehdä voitavamme saadaksemme tämän taktiikan hyväksytyksi puoluetaktiikaksi. Jollemme siinä onnistu, vaan jääme vähemmistöön, niin aijomme sittekin omin päin tehdä parhaamme suuren päämäärämme saavuttamiseksi. Me otamme töistämme täyden edesvastuun, emmekä vaadi enemmistöltä muuta kuin että se ei asetu ehkäisemään toimintaamme. Jos se sen tekee, väitämme me, että se enemmistö ei silloin enään ole sosialidemokrateja.

Miksi sitte katsomme vallankumouksellisen toiminnan Suomessa niin välttämättömäksi? Ensiksikin siksi, että kuten jo sanoin, olemme täysin vakuutetut siitä, että pysyväistä pohjaa rauhalliselle kehitykselle Suomessa ei saavuteta, ennenkuin ilma idän naapurivaltakunnassa on täysin puhdistunut. Jokainen suurempi myrskypurkaus siellä lähettää hyökylaineensa meillekin. Olemme samoin vahvasti vakuutetut siitä, että meidän oma byrokratiamme parhaiten voidaan kukistaa juuri tämän naapurivaltakunnassa tapahtuvan tilityksen ohella. Sitäpaitsi velvottaa moraali, ihmisyyys ja veljesrakkaus meitä, jotka olemme tuon taistelun katselijoina silmäkantomatkan päässä, auttamaan aatetovereitamme tässä ylevässä taistelussa. Me emme voi enää tyytyä vain siihen, että me osaamme käyttää hyväksemme toisten saavuttamia voittoja, vaan meidän täytyy osata itsekin jotakin saavuttaa.

Toiseksi katsomme sen välttämättömäksi senvuoksi, että kansan syvien rivien mieliala on yhä enemmän kuohumassa ja vapaustaisteluun valmistumassa. Jollei tähän vapaustaisteluun uskalleta avonaisesti ryhtyä, jollei sitä taito ja järki ota johtaakseen, niin se välittömänä tunteena purkautuu anarkiaan. Niin se on tehnyt alituisesti Venäjällä, niin on se alkanut tehdä jo meilläkin. Mitä on esim. Muolaan verityö muuta kuin anarkiaa? Mitä on moni Viaporin kapinan yhteydessä tapahtuneista teoista muuta kuin anarkiaa? Ne ovat anarkiaa senvuoksi, että ne ovat niin päättömiä, todistavat niin perinpohjaista päämäärästään itsetietoisen ja järkevästi johdetun toiminnan puutetta. Sitäpaitsi on Viaporin kapinan

johdossa annettu olla miesten, jotka ovat teoreetisia anarkisteja. Heidän teoreetiseen ohjelmaansa on kuulunut omin päin toimiminen ja se on tuottanut turmion. Se olisi kaikessa tapauksessa sen tuottanut. Mutta puolue tai oikeammin sen valtuutetut ovat ottaneet suuren edesvastuun epäonnistumisesta päällensä osaksi sen kautta, että ovat vapaasti sietäneet keskuudessaan tällaisia aineksia, osaksi sen kautta etteivät ole tehneet voitavaansa hankkiakseen käsiinsä varmat johtolangat ja siten estääkseen harkitsemattomat toimenpiteet.

Tarkotan tietysti punasta kaartia ja sen johtajia. Mitä varten punanen kaarti suurlakkoviikolla syntyi, sen kaikki tiedämme. Sen johtoon kutsuttiin silloin henkilö, joka ymmärtääkseni ei ollut mikään sosialidemokrati; suosihan vain sinne päin kallistuvia periaatteita. Tapaukset antoivat hänelle suuren rollin, hänestä tuli auktoriteetti eräissä piireissä. Kun punanen kaarti sitte suurlakon päätyttyä päätettiin pysyttää, oli tällä toimenpiteellä tietysti muutakin tulevaisuuteen tähtäävää tarkotusta, kuin vain järjestyksenpito. Mutta puoluehallinto ei jaksanutkaan tuon tarkotuksen toteuttamisen toimeenpanotapaa valvoa. Se antoi käsistään luisua välttämättömän määräämisvallan ja niin muuttui punanen kaarti vähitellen laitokseksi, jota puoluehallinto alkoi pelätä ja josta se kiitollisuudella olisi toivonut irti pääsevänsä. Kaarti joutui sen keskuudesta nousseiden auktoriteettien käsiin täydellisesti ja muuttui siten välikappaleeksi yhden, tai kahden miehen haaveellisten pyrkimysten toteuttamisessa. Puoluehallinto tosin vielä onnistui suurilla ponnistuksilla saamaan kukistetuksi erään näistä yksinmääräämisoikeuden tavottelijasta surkean kuuluisan korkeimpaa komennusvaltaa tavottolevan »kenraali" Luodon. Mutta asia ei sillä parannut, sillä sijalle astui toinen, jolle tahallaan tai tahtomatta annettiin täysin vapaat kädet toimia. Auktoritetin sokaisemana ja anarkististen periaatteittensa harhaanviemänä ryhtyi tämä ratkaisevalla hetkellä mielettömään tekoon, joka ei ainoastaan vienyt useita kelvollisia vapaustaistelijaa-aineksia riveistämme, vaan vielä oli heittää joukkoomme eripuraisuuden tulikekälteen. Eikö tämä jo ole anarkiaa?

Ja syynä on ollut se, että johtomiehet ovat antaneet asian mennä menoaan, kykenemättä tai tahtomatta niitä ryhtyä järjestellisesti ohjaamaan. En tahdo soimata puoluehallintoa siitä sen enempää, sillä harvalukuisina ei heiltä suurlakon jälkeisen kuumeentapaisen jättiläiskehityksen aikana ole voinut riittää voimia hallitsemaan asemaa. Suuri erehdys on siinä suhteessa tehty, mutta se erehdys ei enää saa tapahtua. Nyt on päinvastoin sen surullisia vaikutuksia riennettävä korjaamaan. Vai voitteko te, arvoisat puoluehallinnon jäsenet, rauhallisella omallatunnolla tyytyä siihen, että te ensin määräätte punasen kaartin pysytettäväksi, saarnaatte tai sallitte saarnata samaan aikaan vallankumouksellista kiihoitusoppia järjestöillenne, ette tahdo valvoa tai kykene valvomaan tarkasti kaartin toimia, vaan päästätte sen mielettömiin tekoihin, päästätte ominpäin yrittämään toteuttaa noita vallankumouskehotuksia, ja kun se tapahtuu, seisotte te kuin puusta pudonneina, ja kun sitte ulkopuolisen mahdin toimesta nuo samat pelkäämämme kaartit hajotetaan, hengähdätte te helpotuksesta ja annatte vielä siunauksen perään: menköön sinne kaikki pienet perkeleetkin. Minä kysyn vain?

No niin, olkoon miten oli, tapahtunutta ei voi enää tapahtumattomaksi saada. Mutta tapahtumista voi ottaa kalliisti ostettuja opetuksia. Teidän on nyt nähtävä kaksi tosi-seikkaa: kumouksellista mielialaa ette te'voi täyden pouittisen vapauden välttämättömyydestä ja itäisen veljesköyhälistön vapaustaistelun auttamisen tarpeellisuudesta tietoisuuteen yhä enemmän heräävästä köyhälistöstä poistaa keinotekoisesti, ennenkuin sen ydinsyy on poistettu. Mutta jos te pysyttelette erillään tämän kumousmielen purkautumisen ohjaamisesta, tulee anarkiaa ehdottomasti edelleenkin jatkumaan. Koko sosialidemokratisen puolueen on annettava ja käytettävä parhaat voimansa tämän vapausliikkeen oikeaan johtamiseen. Juuri luottamusmiehiltään, etevimmiltä kyvyiltään odottaa puolueen syvät rivit tässä suhteessa rohkeuden lietsomista, siveellisen puoluekurin juurruttamista ja omien voimien täydellisempää tuntemista.

Rohkeutta, sitä jumala paratkoon kyllä tarvitaan, vänrikki Stoolin aika on jo niin kovin kaukana meistä, että suomalaisen urhoollisuus alkaa kohta tuntua sadulta. Puoluekuria tarvitaan kipeästi myöskin, ettei joku nurkkakunta pääse tekemään ehjän suuren työn luomista tyhjäksi!

Mitä lopuksi niihin keinoihin tulee millä voisimme avoimaiseen vapaustaisteluun ryhtyä ja ottaa osaa, niin niistä muutama sana:

Valpas puhui siitä, että meidän pitäisi yhä edelleenkin varustautua suurlakkoon. Mekin pidämme sitä välttämättömänä. Hän puhui vain hämärästi sen tarkotuksesta; sano-kaamme me avoimesti; sitä on käytettävä yhtenä välikappaleena yksin- ja sortovallan kukistamiseksi. Samalla kertaa voimme sen kärjen suunnata kaikkia kansanvallan vastustajia vastaan. Onnistuaksemme lakossamme paremmin, on meidän kiireellisesti ryhdyttävä harjottamaan agitationia liikenne-, posti- ja telegrafipalvelijakunnan sekä poliisimiehistön keskuudessa.

Teiltä vanhemmat puoluetoverit, odotamme, että te tahdotte ymmärtää sen, mitä me katsomme pyhäksi velvollisuudeksemme tässä asiassa, ettekä asetu jyrkästi meitä vastaan. Odotamme teiltä vieläkin enemmän: tahtoisimme, että te ottaisitte valvoaksenne meidän toimintaamme, ettemme innoissamme saattaisi puolueen kalliita etuja vaaraan.

Suomen sosialidemokratinen puolue näkee selvästi, että se valtiollinen asema, jonka maa on vallankumouksellisen taistelun avulla viimeisen suurlakon kautta saavuttanut, enempiä kuin ne valtiolliset edutkaan, mitkä se samoilla keinoilla vastenmielisiin myönnytyksiin pakotetun yläluokan avulla on saavuttanut, eivät voi olla pysyväisesti turvattuja, niinkauvan kuin rajaton tai näennäisesti rajotettu tsaarivalta Venäjällä säilyttää ehdottoman määräämisvaltansa sekä Venäjän kansan että sen yhteyteen liitettyjen kansakuntien, niiden joukossa Suomenkin, kohtaloihin. Sen vuoksi katsoo se

välttämättömäksi tästedes kohdistaa kaiken toimintansa etupäässä tämän vallan heikentämiseen ja kukistamiseen ja julistaa näin ollen julkisesti tulevansa parhaansa mukaan omalta osaltaan tukemaan sitä Venäjän köyhälistön ja vapaustaistelijain kamppailua, joka par'aikaakin on käymässä. Tässä taistelussa hyväksyy puolue käytettäväksi ainoastaan ne keinot, joiden perustana ja päämääränä ovat vapaus, veljeys, ihmisyyys ja tasa-arvoisuus. (Hyvä! Hyvä! Kättentaputusta.)

Peltonen: Edellinen puhuja on kyllä tuonut kaikki innostuksensa esille ja sanonut mitä tarvitsee tehdä toimiemme toteuttamiseksi, mutta meille maalaisväestölle ei ole aivan samantekevä minkälainen on puolueen menettelytapa ja toiminta vastaisuudessa. (Se tiedetään. Asiaan.) Me tiedämme että maalaistyöväki ei ole kauvan ollut järjestyneissä riveissä työskentelemässä niiden tulosten saavuttamiseksi, mitä nyt on voitettu. Ne, jotka ovat olleet toimessa, ovat olleet etupäässä kaupunkilais- ja tehdastyöväestöä. Forssan kokoukseen asti ei edes pantu juuri mitään huomiota koko työväenliikkeen olemassaololle maalaistyöväestön puolelta, ehkä jollainkin pieni uutinen huomattiin lehdistä, ja siinä oli siitä tiedettiin. Forssan kokous aukasi silmät useilla eri syillä, varsinkin sillä, että siellä oli useita tärkeitä kysymyksiä, jotka maalaistyöväestö otti huomioon, mutta viime marraskuuhun asti ei se ole ollut mukana. Silloin vasta aukenivat maalaisväestön silmät kokonaan ja niin maaseudun työväestö rupesi liittymään toisiinsa, rupesi vaatimaan oikeuksiaan. Kuten tiedetään, on sen jälkeen syntynyt työväenyhdistyksiä kun sienä sateella. Olen maaseutu-edustaja ja meillä on 14 yhdistystä samassa pitäjässä, jonka vuoksi ei ole aivan sama minkälaiset ohjeet on puolueessa, mihin he ovat liittyneet. Minä en myös tahdo ruveta sellaisia puolueohjeita luomaan, ja täällä on miehiä, jotka ovat esittäneet ne mielipiteet, joiden kannalla olen. Mainitsen vaan että maalaisväestö liittyy vielä enemmän, jos vaan osataan luoda oikeat ohjeet sosiali-

demokratisen puolueen toiminnalle ja ne uskaltavat ryhtyä, mutta he eivät kaikessa tapauksessa hyväksy kaikkea. Kun puolueen puolesta lähetetään puhujia, niin täytyy niiden olla säännöllisiä ja puheiden hyvin harkittuja kun lähetetään kehittymättömiin seutuihin. Ne tulee olla maltillisia, vaan räikeitä vältettäköön. Puhujilla pitää myös olla paikkakunnallisten olojen tuntemusta. Yhdyn Sirolaan.

A, *Vatanen*: Minä en katso yksistään sellaisen menetelytavan riittävän, että tahdotaan pyrkiä rakentamaan vesikattoa sille rakennukselle, jonka perus- ja kannatuspylväät ovat heikolla perustuksella. Minun tarkoitukseni on, että täytyy uuden yhteiskuntarakennuksen rakennustyössä ryhtyä tekemään perinpohjaista työtä. Tätä perustusta täytyy ensin ryhtyä rakentamaan lujaksi, sitte vasta voidaan rakennus sen päälle rakentaa. Tässä on ensimmäinen välttämätön toimenpide, että luja perustus lasketaan agitatsioonin kautta. On saatava kansan syvät rivit tajuamaan nykyisessä yhteiskuntarakennuksessa löytyviä varjopuolia. Se täytyy silloin ymmärtää että rakennus on perustettava varmalle pohjalle, se täytyy saada tajuamaan ja ymmärtämään, että uuden rakentaminen on välttämättömän tarpeellinen, sille täytyy näyttää vanhan rakennuksen varjopuolet, sekä uiko- että sisäpuolelta. Sen varjopuolia on se, että niin kauan kuin meillä kirkko valtiossa säilyy, ei voida epäillä että uskonnon opetus tulisi olemaan ihmishenkeä jalostava, vaan että uskonnon opetus valtiokirkon aikana on täydellistä kultaisen vasikan kumartamista, jonka opetussuuntaan ei sisälly ei veljeys, ei tasa-arvo eikä toimenpiteet sorretun oikeudesta, ei alastoman vaatettamisesta. Tämä on saatava niin selvänäköisesti ja elävästi esitetynä niille kansanjoukoille, jotka eivät vielä tähän asti ole sitä pystyneet näkemään. On saatettava näkemään, että perinpohjainen korjaus tällä alalla tulee olemaan että kirkko eroitetaan valtiosta. Meidän täytyy saada ihmiset käsittämään, että maan vuokrauslaki, joka tähän asti on ollut voimassa, on myös kokonaan poistettava. (Asiaan!). Tämä on sitä. Tämä on, mihin voimme ryhtyä, on saatava ihmiset tajuamaan näitä kaikkia varjopuolia ja tähän on tarpeen

laajaperäinen agitatsiooni, mutta että sen eteen voidaan tätä agitatsioonityötä tehdä on välttämätöntä ruveta yhdistyksen jäseniltä kantamaan suurempaa jäsenmaksua. (Puheenj.: tämä tulee esille toisessa yhteydessä). Mutta kansaa ei saada uusien ihanteiden kannattajiksi, jos niille samalla ei näytetä vanhan yhteiskunnan varjopuolia. Kun saadaan kansa tyytymättömäksi nykyistä yhteiskuntaa kohtaan, on siinä suuri voima. Kun saadaan ihmiset tajumaan, että nykyinen yhteiskunta on inhottava, kun tämä on yleinen katsantokanta, kun kaikki tulevat tyytymättömiksi, niin sen kautta saadaan kansa tekemään työtä uuden yhteiskuntarakennuksen eteen. Mutta tämmöistä innostusta ei voi olla nukkuvan kansan joukossa. Täytyy selvästi puhua ja innostuttavasti puhua. Ei taantumista, eikä taka-askeleita, eikä rauhoittavasti puhua ihmisille. Miksi olisi aika ruveta ihmisiä rauhoittamaan kun tämä kansa on ilmanakin rauhottunut. Minä en ole väkivaltaisuuden puolustaja, mutta vielä koitan ja toivon jaksavani tehdä sitä työtä, jonka pyrkimyksenä ei ole rauhan eikä taantumuksen oppien julistaminen, vaan ihmisten tunteiden tulistaminen. Sanotaan, on ihmisiä, joita ei voi hillitä. Minä olen nähnyt, että on mahdoton tuota vuosisatoja orjuudessa pidettyä kansaa saada kiihtymään, siihen ei riitä minun, eikä toisen voimat saada edes tarpeeksi hereille, saada tarpeeksi ymmärtämään mihin on ryhdyttävä. Tarvitaan juuri rynnätä yhteiskunnan epäkohtia kohtaan, jotka kaikkialla ympäröivät. Minä en tahdo ihmisille lepoa vaan työtä, silloin kun olemme työvainion rintamille astuneet. Eikä mitään uutta aikaan saada odottamalla, meidän on velvollisuus terästää kansaa. Jos teitä joku lyö poskelle, älkää kääntäkö ja odottako uutta vaan ottakaa revolveri. Se on minun periaatteeni ja siitä minä en luovu. Nukkunut kansa tarvitsee lyödä poskelle ennenkuin se herää ja me olkaamme valmiit kyntemme karvaisemaan. Uusi eduskuntalaitos kun kokoontuu, en tahdo mennä todistamaan enkä väittämään, tuleeko sinne työväen miehiä 5, 10 tahi 60, minä olen toivossa, että meillä tulee siellä olemaan miehiä 65 sosialidemokratia ensi valtiopäiville. (Salin: Tingitään yksi pois! Naurua.). Minä sanon, että 65

kahdensadan joukossa on vähemmistö, vaan jos kansa nukkuu, jos kansa ei ole niitäkään tukemassa, niin mitä on silloin meidän 65 sosialidemokratisen edusmiehen sanoilla vaikutusta. Se on luonnollista, että kun kansa on takana, silloin niillä vasta on pontta. Mikä saattoi Venäjän hallitusta pelottaa kun se, että kansa seisoo niiden vaatimusten takana, joita sille tehtiin. Meidän eduskunta täytyy pakottaa sellaiseen toimintaan, että ne pelosta tunnustavat työväelle hyödyllisiä parannuksia, tämän kautta meillä on mahdollisuus saada parannuksia, muuten ei. Minä en tahdo odottaa, vaan vaatia, minä en tahdo hiljaista, vaan taistelua, silloin kuin sitä tarvitaan. Kun kuria tarvitaan, silloin on kuria käytettävä. Taistelujen kautta käy tie parempaan yhteiskuntaan. Ei odottaminen ole onnea ihmisille tuottanut. (Hyvä, hyvä).

Jussi Tuominen: Yhdyn Uotiseen, mutta yhtä kohtaa en voi siinä hyväksyä. Hän vastusti, että kukaan puolueen jäsen ei saisi ottaa osaa Voima-seuroihin. Minusta on asia se, että puolue ei puolueena tarvitse sotavoimaa, eikä sellaista ryhmää, joka itsensä aseistaa taikka komeilee punaisella lakilla, mutta minusta on tärkeää, että annetaan paikallisille yhdistyksille oikeus, jos nähdään, että porvarit perustavat aseellisia kaarteja, joilla on tarkoitus työväen pyrkimyksiä hävittää, niin silloin olkoon kullakin yksilöllä tahi paikkakunnan yhdistyksellä oikeus vallata nämä osastot, silloin niitä ei voida käyttää meitä vastaan. Minusta ei ole viisasta, että Viipurissa tahi Helsingissä on porvarikaarteja pantu kokoon sellaisista työmiehistä, joilla ei ole puolueemme luottamusta. Minusta ei ole viisasta, että työväki laittaa samanlaisia kaarteja ja välit niin kiristyvät, mutta mitään parannusta ei tule. On parempi, että työväki ei perusta vastakaarteja, vaan valtaa porvarikaartit. Ei meidän tarvitse tapella, vaan meillä on valtti, jonka porvarit luulevat itsellään olevan. Täällä on paljon puhuttu punakaarteista. Siitä kyllä tulee kokouksessa vielä keskustelu, mutta minun täytyy asiaan vähän kajota. Täällä on moitittu johtohenkilöitä ja minä otin samalla siitä itselleni osaa, sillä kuuluin punakaartin johtavaan toimikuntaan, jonka velvollisuus oli tarkastaa ja pitää

huolta koko maan punakaarteista. Että asia meni niin, oli siinä, että oli ruvettu jumaloimaan yhtä miestä. Minun mielestäni ei saa kestään tehdä auktoriteettia, mutta täällä oli käynyt päinvastoin. Uskottiin enemmän yksilöä kuin sitä komiteaa, jonka piti asiaa johtaa. Yksilö voi tehdä minkälaisia yllätyksiä hyvänsä. Meidän on pidettävä silmällä, että ei tehdä yksilöstä auktoriteettia, vaan valiokunnat ovat, joihin luotetaan. Täällä on puhuttu puhtaista listoista. Työväen puolueen ei tarvitse mennä liittoon minkään puolueen kanssa. Tunnen raittiusmiehiä ja tiedän, mitkä siellä ovat enemmistönä. Useat kannattavat työväen puoluetta, useat ovat eri mieltä. On henkilöitä, joilla varsinkin maalaiskunnissa on suuri vaikutus. Jos siellä on raittiusväen keskuudessa sellaisia henkilöitä, joita voidaan ottaa meidän ehdokkaaksemme, niin miksi emme voisi sitä tehdä. Ei semmoisia, joita raittiusväki asettaa vaan semmoisia, jotka samalla ovat meidän miehiä ja nauttivat myöskin kannatusta raittiusväen puolelta, niin voisimme niiden kautta saada lisää äänestäjiä puolueemme listalle. Minä tulen siihen tulokseen, että molemmat tulevat sovintoon keskenään ja niin saadaan ne äänet lisää, jotka tuntuvaa silloin kuin vaaliurnalle käydään. Meidän puolueemme jäsenten olisi muuten katsottava ja ymmärrettävä, että me emme toimi ainoastaan puolueena, vaan niin paljon kuin voimme, on meillä myös yksityisinä velvoittava vaikutus. Joka tahtoo puolueen jäsenenä taistella ja puolueen etua silmällä pitää, niin ainakin koettaisi esiintyä ihmisenä, sillä mistään ei saa niin vasten silmiä, mistään ei vastustajat niin paljon aseita kuin siitä, että työväen puolueen riveissä työskentelee henkilöitä, joilla ei ole ihmisellistä arvoa. Useat miehet voisivat kallistua työväen riveihin, mutta kunniotuksen puutteessa useita työväen johtomiehiä kohtaan, eivät sitä voi. Johtohenkilöiltä on vaadittava sitä siveellistä tarmoa, joka on merkinä siitä, että se aate, joka meitä innostaa, ei ole vaan suuria puheita. (Hyvä, hyvä).

Torvinen: Yhdyn Alanteeseen. Tahtoisin siihen lisätä, että joskin punakaartin toiminnan pitäisi lakata, en kuitenkaan katso suotavaksi, että ne hajotetaan senaatin määräyk-

sen mukaan. Se näyttäisi kun tunnustettaisiin senaatin merkitys. Minä tahtoisin, että punakaartin johtava toimikunta antaisi lakkautuskäskyn. (Puheenj.: siitä tulee eri kysymys). Muuten tahtoisin huomauttaa puoluekurista, että sitä täytyy edes niin paljon koventaa, että semmoiset tapaukset eivät olisi mahdollisia kuin tässä kokouksessa on nimittäin tapahtunut, että sahalaitoksella, jossa on ollut työväenyhdistys ja sitte sieltä lakon tähden on ajettu kaikki pois, että sellaiselta sahalaitokselta on tänne lähetetty edustaja, vaikka yhdistys jo heinäkuun 5 p:nä lakkautettiin. Tahtoisin huomauttaa, että puoluekuria niin paljon korotettaisiin.

Puheenjohtaja: Tästä pitäisi antaa eri huomautus, se ei kuulu tähän.

Perttilä selitti, että siellä, josta edellinen puhuja puhui, on yhdistys, joka on suorittanut puolueveron eikä edustajalta ole voitu kieltää oikeutta olla kokouksessa.

Sormunen: Minä yhdyn toveri Alanteeseen ja niihin nuoriin räjähtäviin aineksiin olkoot he vaikka eilispäivän sosialisteja. Kaikki keinot otettakoon käytäntöön — — —.

Suominen: Pääasiassa yhdyn Sirolaan, sekä raittiusasiassa Uotiseen. Menettelytapakysymykseen nähden Nuortevaan, jäsenten erottamisasiassa Turkiaan.

Hokkanen: Minä yhdyn Valppaaseen. Sitäpaitsi kun täällä on ollut kysymys menettelytavasta, niin minä vähän mainitsen siitä. Otan esimerkin elovainiosta. Kun elovainio rupee olemaan kypsä, silloin siis tarvitaan työkaluja. En pidä väliä, jos leikataan sirpillä tai viikatteella tai millä tahansa. Puoluehallinto on pehtori tai vouti, joka tarkastaa, koska se on tehtävä. Älköön moitittako puoluehallintoa, jos joku menisi ja jostakin kulmasta kokkosen pystyttäisi itsellensä.

Pettersson: Tämä on ensimmäinen puoluekokous, jossa menettelytapa voidaan sanoa olevan selvillä ja näin ollen jokaisen tietävän mistä on kysymys. Tähän asti on erimielisyydet tässä suhteessa tahtoneet ehkäistä yhteistä toimintaa. Täällä on pääasiassa tuotu esiin että menettelytavassa on noudatettava rauhallisia keinoja, on viitattu kuinka

pitkälle päästään ja mitä sitten tehdään, mutta vielä täytyy ottaa huomioon, että sittenkin meidän paras työkalu ja aseet ovat provninkina vaalilippu ja tykkinä edustaja eduskunnassa, mutta nämä eivät riitä sitä linnoitusta täysin suojelemaan vaan siihen tarvitaan muita menettelytapoja. Siihen nähden on tuotu esille jotenkin kauas meneviä suunnitelmia, jotka eivät ole niin vaan käytettävänä työväelle. On koitettava että kehitys kulkee niin kylmän järjen kanssa tasapintaa kuin mahdollista, että yllätykset sellaiset kuin äsken eivät saa uudistua. Aseellinen menettelytapa on siis hylättävä. Täällä on mainittu ja Kosonen olisi tahtonut potkia pois joukosta, mutta minä en mene siihen, mutta kun Kososella on pitkät jalat niin menköön. (Asiaan). Asiaa se on. Sitte täällä on ollut puhetta meidän miestemme menosta porvarihallitukseen ja toimikuntiin. Turkia sanoi, että meidän ei ole annettava miehiä porvarillisiin laitoksiin. Siitä on meillä päätös, mutta jos se sellainen tehdään kuin Turkia tahtoo, niin mikään ei estä että porvaristo ottaa listoilleen meidän miehiä. Ajateltakoon että meillä Kotkassa on sosialidemokratinen valitsijayhdistys ja Turkia suostuu rupeamaan sen edusmiesehdokkaaksi niin voivat porvarit myöskin ottaa hänet omalle listalleen eikä hän voi sille mitään kun kerran on ehdokkaaksi lupautunut. Ne voivat ottaa sillä tavalla meidän ehdokkaita listoilleen ja hajoittaa meidän rivejämme. Tämä hajoituskeino on torjuttava siten, että puolueen jäsenten on ehdottomasti äänestettävä puolueen omia puhtaita listoja, vaikka porvarien listoissa olisi kaksikin meidän miestä. Se voidaan Turkian ponnesta hyväksyä päätökseksi että, jos meistä joku vapaaehtoisesti antautuisi porvarien ehdokkaaksi, se on potkittava pois puolueesta. Mutta niinkuin sanoin, sille ei mahda yksilö mitään jos käy niin että porvarit ottavat listoilleen jonkun, joka on edusmiesehdokkaaksi suostunut. Voima-seuroihin nähden on vaadittu, että meidän pitäisi rientää niihin jäseniksi ja saavuttaa enemmistö, mutta kyllä siinä on Uotisen edustama kanta otettava määrääväksi. Jos yksilöt agitatsioonitarkoituksessa persoonallisesti siihen työhön ryhtyvät ja rupeevat toimimaan Voima-seuroissa, niin

olkoon menneeksi. Enemmistöksi niihin joukkoihin me emme voi pyrkiä. Jos siihen tulemme, niin käy niinkuin Uotinen sanoi, porvarit paljastavat puuhat ja me olemme satimessa. Minulla on tällaiseen luuloon syitä, äskeiset Vaa-san tapaukset ovat alkuna siihen. Löydetään aseita ja aseiden kuljetus koitetaan säilyttää punakaartin niskoille. (Ääniä: ei ole sitä tehty). Minä olen sitä lehdistä nähnyt. Mitä tulee siihen, että koettaisimme saada Voima-seurat huostaamme, niin jos me kerran olemme niin pitkälle päässeet, niin voimme vetää joukkomme sieltä pois ja jos porvareilla ei ole joukkoja, niin ei ne kuolleilla aseilla tee mitään. Aseelliseen toimintaan en kehoita, sillä meidän puolueemme asia menee muuten kyllä eteenpäin. Täällä on mainittu, että jos porvarit valtansa tukemiseksi turvautuvat aseisiin, niin kaikissa tapauksissa on silloin kukistettava se joka on olemassa. Kukin kukistaa itsensä ja aseet kukistavat aseet. Jokainen määrätköön kantansa aseellisiin seuroihin nähden, puolue ei voi päättää sinne eikä tänne.

Sirola: (Luki vaalilaista selvityksen edellisen puhujan huomautusten johdosta). Jos Turkia olisi sosialistien listalla ilmoittautunut valtiopäiville ja suomettarelaiset panevat hänet listalleen, niin kyllä he voivat sen tehdä.

/ Vatanen: Minä tahtoisin vaan puoluekokoukselle huomauttaa, olisiko menettelytapa suunnattava, taikka otettava huomioon työstä suljettujen auttaminen sillä niinkuin tiedetään Helsingissä ovat metallityöntekijät sulussa ja viime aikojen tapahtumien johdosta on sulkemisia yhä enemmän alkanut tapahtua. On jo työstä häätöjä pantu käytäntöön suuressa määrin ja luultavaa on, että tämä tulee jatkumaan siksi kun viimeinen punakaartilainen on nälkään tapettu, ellei voida keksiä keinoja, jolla voitaisiin sitä ehkäistä. Sillä jos tämmöistä saa jatkua, niin viime päivien tapahtumat tulevat uudistumaan. Kärsimys tulee liika suureksi ja osa ei voi välttää kiusauksia sillä semmoinen joukko, joka tulee olemaan työttömänä, se ei jaksa pysyä rauhallisena ja minun käsityskantani mukaan se voi johtaa niitä maltittomiin tekoihin

ja se ei puolueemme mainetta kohota, vaan alentaa. Olisin sitä mieltä, että tämä seikka otettaisiin huomioon.

Nousiainen: Menettelytavassa on tuotu niin paljon seikkoja esille, että on mahdoton sanoa keneen yhtyä. Pääasiassa yhdyn Mikko Uotiseen. Mikä on minulle uutta, on se, että minun mielestäni agitaattorien suhteen varsinkin maaseudulla on otettava huomioon se seikka. (Puheenj.: Se asia tulee esille uudestaan).

Hokkanen: Yhdyn Saliniin ja Uotiseen.

Käcklund: Kannatti Salinia siinä että taktiikassa on oltava johdonmukaisia. Taktiikkakysymys on otettava esille kahdessa osassa: oman maan ja itäisen naapurimaan vallankumousliikkeisiin nähden. Puolueen periaatteet on saatava selville. Osa työväkeä on ollut siitä tietämätön. Työ on keskitettävä vaalilipun ympärille ja saatava niin paljon edustajia kuin mahdollista. Etenkin naisten kesken on vaalikiihotusta harjoitettava. On pantava myös toimeen agitaattorikurseja. Valtiopäivien oikeuksien turvaamiseksi on varustauduttava laillisin keinoin ja suurlakon avulla jos tarvitaan. Nuoriso on saatava mukaan nuorisoklubien kautta. Militääri-vastainen agitatio on saatava käytäntöön. Nuoriso harjoitelkoon aseidenkäyttöä, mutta tietäköön ketä vastaan sitä käyttää. Venäjän vallankumousliikkeeseen nähden yhdyn ruotsalaisen työväen edustajakokouksen päätökseen.

Lillnix: Menettelytavasta päätettäessä olisi pidettävä silmällä ulkomaiden puoluetoverien menettelytapaa. Niinkuin muistamme Saksassa Bismarckin aikana, kun hän laati kuristuslakeja, niin samalla laajennettiin äänioikeutta. Hän sillä tavoin luuli kukistavansa sosialidemokratian. Mutta puoluetoverit lujittivat järjestöään, ei brovningeilla eikä kivääreillä, vaan paljon mahtavammalla aseella, nimittäin sosialidemokratian tunnetuksi tekemisellä. Agitatioonaa pidettiin vireillä kaikilla tavoin ja sillä keinoin sekä lipuilla vaaliurnalla kukistettiin Bismarckin sorto. Nämä ovat meillekin seikkoja, joita ei pitäisi jättää huomioon ottamatta. Toisesta maasta saamme niinkään esimerkin, nimittäin Espanjasta. Siellä on laaja äänioikeus, mutta sosialidemokratit eivät ole voineet

vaikuttaa paljon siksi, että siellä väkivalta on vallassa ja järjestelliset toimet taantuvat ja se on syynä, ettei liike tässä maassa kehity. Luulen kaikkien tietävän kummassako näissä maissa on enemmän anarkismia olemassa Saksassa tai Espanjassa. Aseelliset järjestöt eivät koskaan saa aikaan muuta kuin anarkiaa, olkoot porvarien tahi työväen järjestämiä. Siis on tarpeellista, että kerta kaikkiaan tehdään selvä ja ratkaiseva päätös joko ollaan sosialidemokrateja tahi vallankumouksellisia, mutta molempia yhtäikaa ei voida olla. {Ääniä: Hyvä. Ei hyvä}. Mitä taas menettelytapaan valtiollisissa vaaleissa tulee, niin on tärkeätä, että pysytään tarkasti omassa leirissä siitä syystä, että tultaisiin kerran tuntemaan voimamme vaaliurnalla ja mitä meillä on mahdollisuutta omintakeisesti saada aikaan. Menettelytavassa venäläisiin nähden katson Salinin ponnen olevan aivan paikallaan. Yhdyn toveri Saliniin, mutta hänen pontensa tahtoisin mieluummin selvemmäksi. En tuomitse anarkistista toimintatapaa. Niitä ei saa sotkea yhteen sosialidemokratian kanssa, silloin voimme ennenkuin huomaamme, tukea väkivaltaista periaatetta. Vallankumous on tehtävä, niinkuin Valpas sanoi, aivoissa eikä käsivarsissa. (Ääniä: Keisarin aivoissa!)

Kokkonen: Minusta on hyvin kummallinen edellisen puhujan lause. Mistä puhuja tietää sosialidemokratian periaatteet niin perinpohjin. Hän sanoi: sosialidemokratia ei toimi kumouksellisesti. Tuokoon selvästi esille, miten se sitte toimii. Miten Sirola sattuvasti sanoi, se sivistysaste ei ole kaikissa paikoin pätevä, mutta minulla on siinä omituinen näkökanta. Olisiko siveellistä, että me aina alistuisimme. Pitääkö meidän alistua, jos väkivaltaa toiselta puolen käytetään, minä en ymmärrä semmoista näkökantaa. Venäjän vallankumoukseen nähden minä olen sitä mieltä, että meidän on oltava mukana toisella tavalla kuin Kosonen oli talvella. (Kosonen: pyydän selitystä mitä tarkoitetaan). Se on selitetty. Täällä on tuotu esille sitä, että vaalilippua on käytettävä aseena. Katsottakoon maita, joissa sitä on käytetty

kauan. Mitä on saavutettu? Minä en käsitä tuloksia. Muuten otaksuttakoon, että minä olen marraskuun sosialisti.

Jussila: En käsitä Sirolan sanoja, kun hän sanoi, että suurlakkoa ei pitäisi julistaa, sen pitäisi syntyä itsestään kuin Venäjällä. Meillä ollaan toisessa asemassa kuin Venäjällä. Siellä on satatuhatta ja meillä on satatuhatta puolueen jäsentä, vaikka ollaan pieni kansa. Kun päätetään lakko, niin odotetaan kun merkki annetaan, ja puoluehallinto on merkin antajana. En siis voi siinä suhteessa hyväksyä Sirolan lausuntoa. Mitä Uotiseen tulee, niin huomautan, että eihän puoluekokouksessa ole päätettykään perustaa Voima-seuroja, mitä varten sitte tarvitsee hajoittamisesta liioin päättää. Voidaan päättää, ettei puolueen jäsenet voi niihin kuulua. Minä kannatan, että meillä tulisi päätös, että me emme kasvata anarkistisia koplia, mutta yksityisillä olkoon valta tehdä kuin tahtoo. Muuten ihmettelen Eetu Salinia, sillä hän on se mies, joka on minun kastanut sosialidemokratien joukkoon. Miksi hän nyt tahtoo jäädä paikalleen, kun muut menevät eteenpäin. En usko, että Eetu Salin ei olisi minusta vielä etevämpi. Raittiusasiassa, sitä minä ihmettelen, että se on syrjäytetty. Te tiedätte, että kun raittiusväen johtajat tulevat uuteen eduskuntaan, ne tulevat ajamaan työväenasiaa. Kannattaisin yhteistoimintaa raittiusseurojen kanssa. #
(Melua. Ei ainakaan Granfelt listalle).

Kosonen: Puoluetoverit. Minun sääristäni on otettu useita kertoja mittoja puoluekokouksen aikana, joten niistä ei enää kannattaisi puhua. Mitä tulee siihen, mitä viime talvena tapahtui, siitä on puoluehallinto antanut selonteon ja se minua tyydyttää. Minua on sanottu ilmiantajaksi enkä ryhdy tekemään kaikista selkoa puoluekokoukselle. Tulen olemaan ja olen toiminut enimmäkseen kuin te Venäjän vallankumouksellisten kanssa. Viime talvinen tapahtuma oli sellainen, jossa me itse menettelimme mitä tyhmemmin. Oli ikävää, että Työmies-lehti tuli lausuneeksi harkitsemattomia sanoja ja minä täysin loukkaantuneena tulin panneeksi onnistumattoman vastalauseen. Asia on nyt monessa suhteessa

selvinnyt. Tästä asiasta ei tarvitse letkautella sinne eikä tänne. Luodon asia oli viime talvena eri kysymys ja niiden seikkojen takia minä erosin puoluehallinnosta. Minä tulen edelleenkin tekemään sen mukaan kuin hyväksi näen. (Hyvä. Ei).

Räsänen: Mitä tulee vaalikysymykseen, niin siitä on täällä paljon puhuttu ja niihin voi yhtyä kun vaan keskittää. Sitte tuohon raittiusasiaan on takerruttu. Pyydän vaan huomauttaa, että kun se on niin vastenmielistä, niin jätetään se herran nimessä pois koko puolueohjelmasta. (Ääniä: Siitä tulee eri kysymys). Mitä tulee sosialidemokratian ja vallankumouksen suhteeseen, johon niinkään on paljon takerruttu, niin onhan selvää, että sosialidemokratia ei hyväksy keisarin valtaa, se on siis ehdottomasti vallankumouksellinen. Millä tavalla se sen sitte tekee, se on eri kysymys. On sanottu, että ammutaan vaalilipulla ja sitte vähitellen voidaan kehittyä siihen, että tulemme asestetuksi. Tuossa vähitellen mennessä meidät voidaan tappaa sukupuuttoon, ellemme itse kukin varustaudu. Mitä ponsiin tulee, niin olen odottavalla kannalla. Alanne lupasi sellaiset esittää ja ehkä tulen niihin yhtymään, sillä hänen lausuntonsa yleisen suunnan kanssa olen yhtä mieltä.

K- Tuominen: Periaatteessa voin yhtyä Sirolaan. Kun kaikki puhujat ovat puhuneet tästä kysymyksestä periaattellisesti, niin on viitattu siihen, että meidän pitäisi vaalilipuilla jotain saada aikaan. Uskon, että porvarit pitävät huolen siitä, että tämä vie käytännölliseen toimintaan, sillä toimenpiteet hallituspuolueen taholla näyttävät selvästi, mitä meidän tulee vastaisuudessa tehdä. Minä pyytäisin kysyä, onko enemmistö todellakin sitä mielipidettä, että uuden eduskunnan avulla voitaisi jotain saada aikaan, voiko se työskennellä mitään. (Ääniä: voi kyllä). Minä en usko kahdesta eri syystä, nimittäin meidän uuden eduskuntamme, voidakseen olla kansan eduskunta, sen täytyy valtaansa laajentaa. Siis sama kysymys, kun Venäjän valtakunnan duumalla. Me emme voi tunnustaa sitä kansan eduskuntaa, jollei sillä ole myös täyttä eduskunnan valtaa. Siis me lähetämme ensin

miehiä hankkimaan valtaa itselleen, mutta onko niin, että tämä valta uudelle eduskunnalle myönnetään. Minä pikemmin taipuisin uskomaan, että sille käy samalla tavalla, kun valtakunnan duumalle, että se hajotetaan. Toinen tärkeä tekijä, nimittäin se, että maatalouskysymys meillä on samanlainen kuin Venäjällä. Tämä siis viittaa pakkoluovutukseen niiltä, joilla sitä paljon on olemassa. Onko taattuna, että sama hallitsija, joka tämän syyn tähden hajoitti Venäjän valtakunnan duuman, onko taattuna, että se myöntää sen meille. Minä luulen, että te ette voi mennä takaukseen. Tämän takana on koko Suomen kansan kannatus muutamia harvoja lukuun ottamatta. Tuon asian takana on melkein kaikki, että uuden eduskunnan täytyy hankkia täysi valta. Meikäläiset ovat sen takana, että maatalouskysymys ei ole ennen ratkaistu, ennenkuin maan pakkoluovutus on tapahtunut. Tästä minä olen tullut siihen päätökseen, että se mitä täällä on puhuttu, ei ole käytännöllistä. Toveri Alanne toi esille sitä suuntaa, johon meidän pitäisi jokaisen yhtyä, ilman eri mieltä. Te näette, että tällainen suunta on välttämätön. Minä en katso velvollisuudeksemme seisahtua vielä tähän, sillä me emme voi tätä kysymystä ratkaista tällä tavalla paikkaamalla, sillä me näemme, että meitä vastassa on voimakas hallitus, joka tahtoo meille antaa korukaluja, että me olisimme hiljaa niin kauan kuin se voi asemansa varustaa vahvemmaksi, että se voisi meitä kokonaan masentaa. Tämän tähden minä pyydän, että käytännölliseen menettelytapaan nähden yhdyttäisiin toveri Alanteeseen. Toinen osa tässä kokouksessa tulee tätä vastustamaan, sosialidemokratiseista puolueesta saattaa muodostua kaksi eri ryhmää, mutta minä en pidä tätä vaarallisena, siksi että niin on muissakin maissa tapahtunut ja ei ole tuottanut vahinkoa, ja niin tulee tapahtumaan meilläkin, mutta minä olen täysin rauhoitettu, että se ei tule vahingoittamaan, kun vaan käytetään kummassakin ryhmässä kylmän järjen täysin harkittua johtoa.

Kotka: Minä sanon, että ne ovat ahdasmielisiä, jotka tuomitsevat toista, tai toista suuntaa. On käytävä asiaan

käsiksi. Voi tulla aika, että jokainen, joka ei pidä puoliaan, joutuu toisten jalkoihin. Annetaan jokaiselle vapaus. Meille tulee puhdas ohjelma, mutta jos me yksityistä persoonaa ahdistamme, niin siitä on puolueellemme hajaannusta ja vahinkoa. Minä ainakin puolustan itseäni ja minä osaan puolustaa, sillä minut on valtio opettanut. Minulle on annettu merkkejä rintaan ja sanottu: ne ovat sotaministeriltä ja sinä olet herra — ja minä uskon, että minä olen herra.

Siekkinen: Kun tämän kysymyksen alustaja kertoi siitä, millä tavalla on tähän asti menetelty, siellä tuli selvästi, kuinka puolue on uskaltanut vaatia ja kuinka ne milloinkin ovat toteutuneet. Minua kummastuttaa se alustajan masentuminen, josta hän sanoi. (Salin: kummastuttaa se minuakin. Puheenj.: ei kosketella persooneihin, vaan mitä on tehtävä). Minua kummastuttaa se, että alustaja on tyytyväinen siihen, mitä on saavutettu. Mikä estäisi meitä nyt vaatimasta yhtä hyvin kuin ennen.

Haapaniemi: Totuus on pois meistä ja sentähden, kun totuus on pois ja valta on anastajilla ovat ukkospilvet yhtyneet ja räjähdys näyttää uhkaavan. Ellei ilma puhdistu, kuka voi elää? Ukkosilma on tuleva, se on kaatava kaikki epäterveet ainekset. Itsevallan aate on turmellut kansan, se on painanut kaikki alas, kirkkovalta on istunut kaikkialla ja kylvänyt käärmee myrkkyä sydämiin, ne ovat luoneet ne kahleet ja nyt kansa katkoo kahleitaan.

Lehtinen: Puhtaasta vaalilistasta minä olen sitä mieltä, että maalaistyöväestön on ryhdyttävä puhtailla listoilla äänestämään. Torpparilakot ovat herättäneet maalaistyöväen siihen tilaan, että ne eivät mene manttaalimiesten kanssa äänestämään. Olen sitä mieltä, että Voimaseuroihin ja poliisilaitoksiin voi mennä agiteeraamaan kuka tahansa.

Kivirinta: Minä olen sitä mieltä, että punakaartit poistetaan. Työväelle puhtaat listat.

Heiskanen: Vaaliliiton suhteen asetun Sirolan kannalle, siitä syystä, että on tarpeetonta raittiusväen kanssa mihinkään liittoon ruveta sillä ne ovat meidän joukkoa.

Törmä: Vaaliliittokysymyksessä olen Sirolan kanssa samaa mieltä. Mitä tulee Voima-seuroihin, olen sitä mieltä, että olkoot kaikki julkisia, olkoot sitte, mitä laatua tahansa, jos puolueen jäsenet tahtovat niihin ottaa osaa, mutta ei salaisiin seuroihin anneta oikeutta kuulua. Venäjän vallankumousliikkeeseen nähden emme voi mitään määrätä, emmekä suunnitella, siitä syystä, että emme tiedä, missä muodossa tapahtumat tulevat. Ne suunnitelmat voivat olla epäonnistuneita, mutta jätettäköön puolueuuvostolle suunnitella taktiikka, jota noudatetaan. Toivon, että tässä kysymyksessä yhdytään ja ponnet laaditaan ja pysymme kansainvälisen sosialidemokratian määräämien ääriviivojen sisällä, mitä se on kongresseissaan asettanut.

Hämäläinen: Salinin alustukseen ja ponsiin nähden olen sitä mieltä, että alustus oli paikallaan, mutta ponsia en voi pitää vakavasti tarkoitettuna sen vuoksi, että ne tulisivat viemään meiltä suuren joukon porvarien syliin. Salinin ponsissa ei ole mitään, jota porvaripuolueet eivät voisi hyväksyä. Kun porvaripuolueet pitävät kokouksiaan, niin ne voisivat hyväksyä samat ponnet. (Ääniä: tyhmyyksiä). Valppaan eilen esiin tuomissa mielipiteissä on mainittu, että ryhdytään perustamaan suurlakkorahastoja ja se on välttämätöntä. Vallankumoustaistelun tukemisessa on tämä, suurlakko ainoa ja tehokkain muoto, jonka puolue voi hyväksyä ja jolla se voi parhaiten vallankumousta avustaa ja myöskin tukea Suomen eduskunnan vallan laajentamispärintöjä.

Lehokas: Kansainvälisen sosialidemokratian perusteella ei meidän ole katsottava sitä, mitä toiset toimivat, vaan mitä oma asemamme vaatii. Emme ole riippuvaisia muista menettelytapaan nähden, mutta ei vaalilippu suinkaan ole lopullinen ase, eikä sillä kaikkia parannuksia saavuteta. Menettelytavassa tästä lähtien täytyy toiminnan käydä enimmäkseen Venäjää vastaan, mutta ei sillä tavalla kun Alanne mainitsi, siihen puuttuu edellytyksiä. Alanne ei voi sanoa keinoja. Aseelliset joukot meillä eivät koskaan voi tulla niin valtaviksi, että ne voisivat järjestettyä sotajoukkoa vastaan toimia. Salaisesti ei myös saada järjestystä niin hyväksi kuin julki-

sessä sotalaitoksessa. On turvauduttava sotilasagitatsiooniin. Voidaan kyllä tehdä jyrkkä päätös toimintatavasta. Vaikka valittaisi kuinka jyrkät miehet ja niiden esimieheksi kaikista jyrkin, niin kyllä ne täytyisivät turvata siihen, mitä enemmistö kannattaa, niin kävi suurlakkoaikana. Sotilasagitatsiooni, Venäjän vallankumousliikkeen avustaminen niillä keinoilla, jotka ovat ulkopuolella aseellista taistelua, siksi että Venäjän vallankumoukselliset itse eivät sano tarvitsevansa meidän apuamme, vaan tulevat toimeen omin voimin. Keskusteltakoon tästä vaikka kuinka kauan, mutta ei voida tehdä päätöstä lopullisesti siitä, kuinka on meneteltävä. Täällä voidaan tehdä kyllä päätös, mutta se saattaa osottautua käytännössä mahdottomaksi, eikä vastaa olosuhteiden vaatimuksia. Mielestäni täytyy kokouksen luovuttaa kaikki määräämisvalta puolueeneuvostolle ja kuri olkoon niin, että jokaisen on sitä ehdottomasti toteltava. Puolueenuevosto voi tarkemmin harkita asiaa, suuressa joukossa ei saada niin hyviä päätöksiä, vaikka järkeä olisi kuinka paljon kuin pienemmässä, jossa ollaan tilaisuudessa paremmin asiaa käsittelemään.

Haapalainen: Nyt on sillä lailla, että meidän puolueen taktiikka on kehittynyt jyrkempään ja jyrkempään suuntaan, kuten toveri Valpas esitti. Hän myös esitti, että meidän tulisi suhtautua venäläisiin, mutta sitä hän ei lausunut, millä tavalla. Nyt on asia sillä lailla, että venäläisten vapausliikkeen kysymys ei ole ainoastaan venäläinen, vaan on kansainvälinen ja Suomen suhde siihen hyvin tärkeä. Se voi tulla niin tärkeäksi, että mitään ei merkitse meidän vaaliohjelmamme, eikä meidän eduskuntalaitoksemme. Voi tulla kenties hyvinkin pian aika, jolloin vaaditaan myös Suomen sosialidemokratisen puolueen toiminnassa jotain pontta. Sentähden meidän täytyy käydä tarkistamaan asemaa ja olen varma, että tässä tullaan voittamaan, sillä ne miehet, jotka tässä maassa ennen ovat sosialidemokratian puolesta taistelleet, ovat aina sanoneet, että kansan voiman edessä täytyy vastustajien väistyä. Nyt on täällä toveri Sirola sanonut, että sosialidemokratian täytyy asettua johtoon, jos se ei tahdo menettää kansan luottamusta, tämä on oikein sanottu,

mutta minä olen vakuutettu, että toveri Sirola tarkoitti aivan toista kuin mitä nämä sanat sisältävät. Sillä jos me pysymme toimeettomina nykyhetkellä, jolloin kansa kuohuu, niin silloin kuin ratkaisun hetki on käsissä, me emme pysty johtoon, emme voikaan saada ohjaksia käsiimme ja me soljumme pois tuosta liikkeestä, meitä syrjäytetään ja näin ollen voimme kärsiä tappioita. Sentähden meidän puolueen on jo aika hankkia itselleen niin luja perustus, että kun ratkaisun hetki lähestyy me todella olemme kansan johtajia. Tässä tarkoituksessa meidän on agiteerattava, vaan siihen suuntaan kun tämä vaatii, puolueen on koetettava selittää kansanjoukoille, että nykyhetken polttavampia kysymyksiä on juuri vallankumous ja siihen on kaikkien varustauduttava. On myös koetettava selittää muutamille työläisluokille, joista toveri Alanne huomautti, tämän asian tärkeys, sillä ne voivat olla tässä liikkeessä hyvin suurena apuna. Tämän liikkeen menestys myös vaatii, joka onkin jo ratkaistu, että joukot, jotka kulkevat punakaartin nimellä, ovat lakkautettavat, sillä tuo joukko on kulkenut kaksinaamaisena ja siinä on ollut suuri onnettomuus. Myöskin on meidän vaadittava, että hallitus hajoittaisi ne suojelusjoukot, mitkä se on perustanut, jotta me voisimme tarmokkaasti ottaa osaa liikkeisiin ja julkisena puolueena voimme tehdä sen sillä tavalla kuin se kansainvälinen työväenliike on kaikissa maissa ottanut tavaksi, että raha-avulla autetaan Venäjän sosialidemokratiaa. On otettava päätettäväksi, että kukin luovuttaa päiväpalkastaan heidän hyväkseen. Kun tämä on meille tärkeä, niin meidän tulee uhrata enempi. Olisi saatava että meidän puolue säännöllisesti antaisi avustusta Venäläiselle puolueelle ja jos vapaaehtoiset raha-avut eivät riittäisi, niin olisi saatava pakko-verotus toimeen niin, että jokaisen tulisi antaa roponsa. Kunkin on uhrattava, niin että voidaan lähettää rahoja Venäjälle, sillä nyt käydään sotaa ja sota vaatii rahoja. (Hyvä, hyvä).

Keskustelu keskeytettiin.

Maatalousvaliokuntaan valittiin lisäjäseniksi: Taipale, Kankaanpää ja Käcklund.

Siirryttiin päivällislomalle.

Iltapuolella alkoi kokous klo 3. Ilmoitettiin, että yhteiset päivälliset ovat perjantai-iltana.

Ränioikeusrajoitukset.

Kun asia oli jokaiselle keskustelutta perin selvä, lähetettiin se ilman seikkaperäisempää alustusta valiokuntaan.

Kunnallinen äänioikeus.

Ensi osalle, joka koski kunnallista äänioikeutta kaupungissa, oli laatinut alustuksen *Yrjö Mäkelin* ja kuului:

Puolueemme vaatimukset kunnallisen äänioikeuden ulottamisesta kaikille täysi-ikäisille kansalaisille ovat siksi selvät ja vakaantuneet, että asian perinpohjainen käsitteleminen tässä yhteydessä on aivan tarpeetonta. Ohjelmamme ensimmäisessä pykälässä sanotaan, että yleinen, yhtäläinen ja välitön vaali- ja äänioikeus on myönnettävä kaikille 21 vuotta täyttäneille Suomen kansalaisille sukupuoleen katsomatta kaikissa vaaleissa ja äänestyksissä sekä *kunnallisella* että valtiollisella alalla, ja kunnallishjelmamme ensi kohdassa määritellään, että äänioikeusoloja korjattaessa ei kunnallista vaali-oikeutta saa missään tapauksessa asettaa valtiollista äänioikeutta ahtaammalle. Suomen köyhälistöllä on jo siis tätä ohjelmaa laadittaessa ollut täydellisesti selvillä kunnallisen äänioikeuden suuri merkitys, samoin kuin se huutava vääräryyskin, jota varattomia kansankerroksia kohtaan harjotetaan nykyään voimassa olevan lain turvissa. Emme siis näin ollen puhu tässä alustuksessa — enemmän kuin kysymyksen käsittelyssäkään — kunnallisen äänioikeuden merkityksestä, emmekä siis syrjäytetystä asemasta, jossa työväki kunnalliseen sananvaltaan nähden on, vaan koetamme sen sijaan keksiä keinoja, joiden avulla ohjelmamme vaatimukset voitaisiin nopeimmin toteuttaa.

Ainoa keino tässä suhteessa on se, että laaditaan laki, joka avaa tiet äänestysuurnille ja joka samalla antaa takeet

Jos me hyväksyisimme yksinkertaiset enemmistövaalit, niin siinä tapauksessa ei eduskuntaesityksen laatiminen kohtaisi mitään vaikeuksia. Pohja tällaiselle esitykselle olisi kunnallisasetuksessa. Muutettaisiin vain ne pykälät, mitkä koskevat äänioikeutta ja ääniasteikkoa, niin olisi lakitekele melkein valmis. On myöskin selvää, että yksinkertaiset enemmistövaalit tuottaisivat meille suurempaa hyötyä kuin suhteellinen vaalitapa, — jos nim. katselemme asioita tavallisilta puolue-näkökannoilta. Mutta tästä houkuttelevasta mahdollisuudesta huolimatta on meidän mielestäni pysyttävä uskollisina puolueemme ohjelmalle ja vaadittava äänioikeuden laventamisen ja ääniasteikon poistamisen ohella myöskin *suhteellista edustusta*. Näin ollen täytyy meidän siis liittää kunnallisasetuksen uusimista tarkottavan esityksen oheen ehdotus vaalilaiksi kaupunkikuntain kunnallisia vaaleja varten. Se on suuri työ, mutta ei suinkaan mahdoton toteuttaa, sillä ovathan vaali-asiat olleet jo pitkän ajan päiväjärjestyksessä, joten kykeneviä voimia tuon työn suorittamiseen on luullakseni verrattain helposti saatavissa. Tämän todisteeksi viitataan vain siihen tosiasiaan, että meidän omia miehiämme (Valpas, Sirola, Lindroos) on ollut jäseninä siinä komiteassa, joka laati ehdotuksen vaalilaiksi valtiollisia vaaleja varten. Asiantuntioita on siis omissa riveissä, joten esityksien laatimisessa ei tarvittaisi edes vierasta apua.

Ylläsanotun perusteella ehdotan siis puoluekokouksen hyväksyttäväksi seuraavat ponnet:

Puoluekokous päättää:

että puoluehallinto asettakoon heti erityisen komitean laatimaan eduskuntaesitystä nykyään voimassa olevan lain muuttamisesta sellaiseksi, että kullekin kaupunkikuntain 21 vuotta täyttäneelle asukkaalle myönnetään yhtäläinen ja välitön äänioikeus kaikissa kunnallisissa vaaleissa ja äänestyksissä sekä sitä seuraava vaalikelpoisuus kunnalliseen eduskuntaan;

siitä, että jokaisen kansalaisen ääni tulee äänestyksissä painamaan tasaveroisesti kaikkien annettujen äänien kanssa.

Yrityksiä tähän suuntaan on jo aikaisemmin tehty. Vuoden 1904 valtiopäiville jätettiin viimeksi säädyille kaikkiaan kolme eri anomusta, joiden tarkoituksena oli kunnallisten äänioikeusolojen korjaaminen. Ensimmäinen niistä oli säätyesitys, jossa ehdotettiin kunnallisen ääniasteikon alentamisesta nykyisestä viidestäkolmatta äänestä kymmeneen, ja kahdessa jälkimmäisessä, jotka olivat anomusehdotuksia, anottiin kunnallisten äänioikeusolojen korjaamista tarkottavaa armollista esitystä annettavaksi joillekin seuraaville valtiopäiville. Kaikki kolme esitystä olivat tavallaan hyvinkin asiallisia ja huomiota herättäviä, mutta kuten tiedetään, ei sanotuilla valtiopäivillä ryhdytty laisinkaan varsinaiseen valtiopäivätyöhön, joten tämäkin asia raukesi kaikkien muiden asiain ohella.

Mutta nyt on tilaisuus yrittää uudelleen, — ja yrittää omasta aloitteesta ja omin voimin. Uusi eduskunta, johon köyhälistöpuoluekin voi lähettää edustajia, kokoontuu, kuten tiedetään, tulevan vuoden alkupuoliskolla. Tälle eduskunnalle on meidän tehtävä asiaa koskeva esitys. Kysymys on vain siinä, teemmekö anomusehdotuksen vaiko eduskunta-esityksen. Anomusehdotus, jossa pyydetäisiin hallituksen esitystä joillekin seuraaville valtiopäiville, olisi helpommin tehty ja menisi myöskin huokeammin lävitse, sillä sen suuntaiselle toimenpiteelle saisi mahdollisesti kannatusta myöskin porvarillisten taholta. Mutta toiselta puolen on otettava huomioon, että asian valmistaminen jäisi tässä tapauksessa hallituksen huoleksi, ja silloin kun oloja ruvetaan korjailemaan hallituksen alkuunpanosta, voidaan jo etukäteen varmuudella sanoa, ettei tätä tietä saatu esitys tulisi läheskään tyydyttämään köyhälistöpuoluetta. Eduskuntaesitys taas on äärettömän suuritöinen ja sen läpimenemisestäkin on vain vähän toiveita, mutta koska se joka tapauksessa on selvempi muoto, ja koska sellainen toimenpide on omiansa pitämään meidän joukkojamme koossa ja keräämään lippujemme ympärille yhä uusia aineksia, on meidän se sittenkin, kaikista vastuksista huolimatta tehtävä.

että sama komitea laatikoon lakiehdotuksen suhteellisesta vaalitivasta käytettäväksi kunnallisissa vaaleissa sen jälkeen kuin äänioikeus on ylläsanotulla tavalla lavennettu, sekä

että puolueemme edustajat ensi tulevilla valtiopäivillä jättäkööt nämä esitysehdotukset eduskunnan käsiteltäviksi.

Toinen alustus koski kunnallista äänioikeutta maaseudulla ja oli laatinut alustuksen *Heikki Jalonen* ja kuului se:

Kunnallinen äänioikeus maaseudulla.

Kunnallinen äänioikeus sellaisenaan kuin se ilmenee voimassaolevassa kunnallisasetuksessa on epäkohta, joka on uuden eduskunnan poistettava.

Tosin ei kaikissa kunnissa enään edes kehdata täydellisesti seurata kaikkia määräyksiä, mitä Keisarillinen asetus 15 p. kesäk. 1892 24 § säättää, vaan on jo paikottain noudatettu ääni- ja mies perustetta, varsinkin silloin, kun ei riistäjien ole tarvinnut äänivarojensa avulla juuri suoranaisesti taistella suurilukuista köyhälistönryhmää vastaan. Mutta toisissa paikoissa, varsinkin siellä, missä on runsaasti tehdas- ja manttaali-pohattoja, käytetään haikailematta suuriin tuloihin perustuvaa äänimäärää.

Siitä johtuu, että kuntien asioita hoidetaan tavalla, josta köyhälistölle seuraa suurta vahinkoa, ja että köyhälistölle vihamieliset ainekset pääsevät kunnallisissa asioissa määrääviksi. Nämät ovat Kunnallisasetuksen 24 § muovaillessa luoneet itsellensä rintavarustuksen, jonka turvissa he ovat aikoneet pitkän aikaa orjuuttaa osattomiksi jääneitä, sekä lisätä heille edelleen yhä suurempia taakkoja kannettavaksi.

On normaalisesti aivan väärä järjestelmä, että vuositulojen, teollisuuden tahi manttaalin suuruuden perusteella määrätään yhteisistä koko kunnan hyvinvointia tarkoittavista asioista. Mutta lainsäätäjät eivät olekaan tarkoittaneet kaikkien, vaan muutamien harvojen hyvinvointia; kunnallis-

asetuksen perusohjeena on pidetty sitä, että kansan hyödyllisemmän ryhmän, työläisluokan on oltava holhuun alaisena. Siitä on päästävä irti, kiristystä tarkoittavat säädökset ovat kumottavat ja säädettävä laki, joka kunnallisissa asioissa turvaa kaikille samat oikeudet.

Rajattoman äänivaltansa ovat omistavat luokat ruvenneet verottamaan pienituloisia niistäkin varoista, joita heidän täytyy käyttää välttämättömpiin elämäntarpeisiin, siis köyhiltä kiskotaan kaikissa mahdollisissa muodoissa. Sen lisäksi mitä valtion kassakirstuihin menee välillisinä veroina, kannetaan kuntain varastoihin epäoikeutetulla perusteella varattomain pienet tulot, joitten kautta valtiossa sekä kunnissa valtaa pitävien on niin hyvä kukkoilla valtion ja kuntien puuropatojen ääressä. Ja siihen on jouduttu äänioikeutta vailla olevina. Varakkaita ryhmiä verotetaan vain heidän liikatuloistaan, joka ei heitä tarjoakaan rasita. Mutta köyhä torppari esim. saapi maksaa 75—100 pros. vuokranantajalle vuosituloista veroa ja sitte vasta seuraa kuntien, pappien sekä tulli- ja suostuntaverot. Vasta välillisten verojen poistuttua voidaan verotuksesta johtuvat epäkohdat korjata, mutta paljon voidaan jo lieventää silläkin, että kunnallisen elämän alalla ilmeneviä epäkohtia kunnallisen ääniasteikon poistamisella ehkäistäisi. Välttämättömästi on saatava kunnallishallintoihin maallakin suhteellinen määrä työväen omia luotamushenkilöitä.

Mutta ei siinä kyllä, vaan on kunnallinen itsehallinto turvattava lain kautta. Erityisissä asioissa, joissa kuntien edut joutuvat ristiriitaan, ratkaiskoon asian kihlakunnanoikeus. Muuten olkoon enemmistö-päätös kaikissa yhden kunnan hallintoa koskevista asioissa korkeimpana ratkaisijana.

Lääninhallitusten sekaantuminen kuntain taloudellisiin asioihin on tarpeetonta, jopa haitallistakin, etenkin silloin, kun se ei voi tukea heikompia kansanosia, vaan päinvastoin on sen kehityksen vastustajana.

Kaikki välillinen tai välitön virkavallan mahti on yhteiskuntaelämässä lyönyt niin syviä haavoja, että niiden parantuminen vaatii vapautumista entisistä sortajista. Yhteisten

asioiden hoitoa varten valittakoon valtuustoja, joiden on vastattava kunnan asioista ja omaisuudesta. Näiden valtuustojen on tehtävä tili kaikista hoitamistaan asioista ainoastaan omille kuntalaisilleen ja voidaan sopimattomaksi havaitut jäsenet heti väärinkäytösten ilmitultua erottaa. Silloin kun on kunnan tarpeisiin verotettava, pidettäköön paremmin kuin tähän asti huolta, että korkeampituloisia verotetaan ankarammin kuin pienituloisia, sillä suurissa tuloissa useammassa tapauksessa on ansiottomia tuloja, joita on saatu köyhälistöä kiskomalla.

Niin kauan kuin 3 tai 4 pohattaa voi määrätä koko kunnan asioista, ei työväestöllä ole mitään merkitystä kunnallisessa elämässä kaupungissa eikä maalla.

Vaan kun työväestö on ainoa hyödyllinen, elintarpeita luova joukko täytyy sen päästä määräämään omista asioistaan.

Ylläolevia perusteita silmällä pitäen ehdotan siis että kuntakokouksissa:

1:si. Toimitettavissa äänestyksissä ja vaaleissa on jokaisella 21 vuotta täyttäneellä kansalaisella sukupuoleen katsomatta olevan yhtäläinen ja välitön äänioikeus.

2:si. Jos asia koskee maatiloja ja laitoksia, joista 11 §:n 2 momentissa puhutaan, äänestää maatilaa tai teollisuuslaitoksen yksi valtuutettu yhdellä äänellä.

3:si. Kunnallisasetuksen 24 § 3 ja 4 momentti on kokonaan kumottava, koska varallisuusperustetta ei missään tapauksessa voida pitää inhimillisen järjen mittana, ja koska manttaalin pienuus tai suuruus on mainittujen momenttien mukaan ainoat oikeuden jakajat.

4:si. Kunnallista äänioikeutta uusittaessa on kaupunki- ja maalaiskunnat asetettava samaan asemaan.

5.si. Joka kieltää lausunto- ja äänestys oikeuden yhdeltä tai useammalta äänivaltaiselta kunnan jäseneltä, asetettakoon hän samanlaisten perusteiden mukaan edesvastaukseen mitä on säädetty 108 § kunnan virkailijoista.

6.si. Kuntien valtuustoihin maalla on saatava suhteellinen luku työväen omia luottamusta nautivia henkilöitä.

7.si. Täydellinen kunnallinen itsehallinto on toteutettava.

Molemmat alustukset lähetettiin keskustelutta valio-kuntaan.

Työuäen suojeluslaki.

Kysymyksen: *Mitä uudistuksia vaaditaan tapaturma-vakuutuslakiin?* oli alustanut *Matti Paasivuori* ja kuului se:

Jo pitemmän aikaa on työläisten puolelta vallassaolijoille tehty huomautuksia niistä epäkohdista, jotka voimassaolevan tapaturmavakuutuslain tekevät sellaiseksi, ettei se vastaa tarkeitaan.

Tätä lakia vaivaa epäselvyys, joka antaa aihetta mieli-valtaiselle tulkitsemiselle. Siinä ei ole kyllin tarkkaan määritelty, milloin tapaturma voidaan katsoa johtuneen työnantajan tai työnjohtajan huolimattomuudesta tai varomattomuudesta, ja milloin työntekijän omasta huolimattomuudesta tai varomattomuudesta. Edellisessä tapauksessa on työntekijä oikeutettu saamaan korvauksen, vaan ei jälkimäisessä.

Ammattitarkastajain kertomukset tapaturmista usein osoittavat, että tapaturma on sattunut omasta huolimattomuudesta, toisinaan varomattomuudesta. Tämä osoittaa, että osa tapaturmista katsotaan johtuvan työntekijäin omasta syystä. — Yhtenä suurena epäkohtana tässä laissa täytyy myös pitää sitä, etteivät yksikerroksiset rakennukset ole ensinkään pakollisen vakuutuslain alaiset, samoin maanviljelystyöt, ja kuitenkin tapahtuu vuosittain suuri määrä tapaturmia näilläkin toiminta-aloilla. Yksikerroksisilla rakennuksilla kaupungeissa

ja kauppaloissa kylläkin tapahtuu tapaturmia, mutta loukkaantuneilla ei ole oikeutta saada korvausta, vaikka olisi seurauksena työkyvyn menettäminen ainiaaksi tai pahimassa tapauksessa kuolema. Samaten on laita maanviljelijäin työssä tapahtuneiden tapaturmain uhrien. Usein tietävät sanomalehdet kertoa, että hevonen on potkinut ajajansa kuoliaaksi. Toisinaan taas kaatuu kuorma ja mies joutuu sen alle saaden surmansa. Näitä uutisia luetaan, vaan harvat kiinnittävät niihin suurempaa huomiota, ja kuitenkin todistavat nuo uutiset kipeän epäkohdan olevan olemassa, koska laki ei näitä uhreja turvaa.

Vakuutusvelvollisia ovat ainoastaan teollisuuslaitokset, kivilouhimot ja yksikerroksisia korkeammat rakennustyöt. Tästäkin vakuutusvelvollisuudesta vapauttaa senaatti työnantajain Tapaturmavakuutuslain 6 § nojalla siten, että työnantaja sitoutuu itse vastaamaan niistä tapaturmista, joita hänen työpaikallaan mahdollisesti tulee tapahtumaan. Jos tapaturmia ei tapahdu, niin työnantaja vapautuu vakuutusmaksujen suorittamisesta.

Tämä on epäkohta laissa, että työnantaja tällä tavalla vapautetaan vakuutusvelvollisuudesta. Ahneet kapitalistit pettävät yksinkertaisia työntekijöitä, jotka eivät useinkaan tunne tuota puutteellistakaan lakia eivätkä tiedä minkä verran siinä olisi työläisille turvaa. Ohimenevästä ruumiinvammasta ei sellaisessa tapauksessa saa mitään. Osittaisesta työkyvyn menettämisestä maksetaan kerta kaikkiaan muutamia kymmeniä markkoja. Työläinen, joka ei tunne lakia, ei uskalla lähteä oikeutta käymään herrain kanssa, joilla on kyllä rahoja ostaa eteviä ja tunnottomia asianajajia. Työläinen tietää toveriensa kertomuksesta, että jos oikeuteen menee, niin ei hän sieltä mitään muuta hyödy kuin saa vielä maksaa oikeudenkäyntikulungit.

Vahingonkorvauksen määräämisestä.

Vahingonkorvausta määriteltäessä täytyy pitää epäkohtina

l:ksi ettei ohimenevästä ruumiinvaammasta makseta ensimmäiseltä 7 päivältä mitään.

2:ksi. Päiväpalkka on kaikille työläisille laskettu Smk. 2: 50, josta sitte maksetaan vahingoittuneelle korvausta 60 %, se on 1: 50 päivältä. Työkyvyn ainiaaksi menettäneelle, jos se on täydellinen, maksetaan tuo yllämainittu 60 %.

Mutta jos loukkaantunut voi vielä jotain tehdä elatukseen, on korvaus pienempi. Korvaussummaa laskettaissa ei työntekijän työansiota saa missään tapauksessa laskea 720 markkaa suuremmaksi. Siis korkein vahingonkorvaus, jonka täydellisesti työkykynsä menettäneelle maksetaan, on 432 markkaa vuodessa. Ajatellaan, että mies, jolla on ollut palkkaa 5 mk. päivältä joutuu tapaturman uhriksi. Hänellä on suuri perhe ja asunto niin kalliissa kaupungissa kuin Helsingissä; voipiko perhe tulla yllämainitulla korvauksella toimeen? Siihen täytyy vastata kieltävästi, se on mahdotonta. Ylläoleva on korkeimman vuositulon mukaan laskettu, mutta 300 markkaa on alimmaksi vuosituloksi laskettu ja siitä 60 o o tekee kokonaista 180 markkaa vuodessa. Tällaisella summalla saapi sitten loukkaantuneen perhe elää! Jos tapaturmasta seuraa kuolema, maksetaan leskelle kokonaista 20 % vainajan vuotuisesta työansiosta. Korkeimman laskun mukaan 144 ja alimman laskun mukaan 60 markkaa vuodessa. Tällä summalla kannattaa lesken elää ylellisesti! Lapselle siksi kunnes hän on tullut 15 vuoden ikäiseksi 10 % vainajan työansiosta. Se on korkeimman laskun mukaan 72 ja alimman 30 markkaa vuodessa. Vähällä ovat lainsäätäjät laskeet köyhän lapsen tulevan toimeen.

Leskelle ja lapsille maksetaan vahingonkorvausta yhteensä korkeintaan 40 %; vaikka lapsia alle 15 vuoden olisi leskellä 10, niin ei se siitä parane. 288 markkaa on korkein määrä, jolla lesken täytyy lapsijoukon kanssa tulla toimeen. Mutta jos annetaan alin eläke, niin on se 120 markkaa vuodessa.

Näiden kohtain korjaamiseksi on työläisten puolelta vaadittu, että vahingoittuneelle on maksettava sen jälkeen kuin työntekijän palkka todellisuudessa oli silloin, kun loukaus tapahtui; tai sen mukaan, mitä se viime vuoden palkkalaskujen mukaan tekisi. Loukkaantuneelle, joka on menettänyt työkykynsä, olisi maksettava koko palkka vähentymättö-

mänä, tai ainakin 75 % siitä. Leskelle, jolla ei ole lapsia 50 % vainajan työansiota. Leskelle ja lapsille se summa, jonka vainajan työansio vuodessa teki.

Tapaturmavakuutuslaitokset valtion haltuun.

Tämä tärkeä vakuutus on meillä annettu yksityisten keinottelijayhtiöiden huostaan, tai on se suorastaan työnantajain keskinäisellä yhtiöllä. Kummassakin tapauksessa on se kovin epäiltävää laatua. Yhtiöt, joilla tämä toimi on hallussaan, palkkavat etujansa valvomaan: *lääkäreitä*. Vahingonkorvauksen suuruus riippuu tykkänään lääkärin lausunnosta. Löytyy tariffi, jonka mukaan lasketaan osittainen työkyvyn menettäminen. Tämä hinnoittelu kokonaisuudessaan on seuraava:

Jos työntekijä työssä kohdanneen tapaturman kautta on saanut ruumiinvamman, joka ei ole tuottanut täydellistä työkyvyttömyyttä, vaan ainoastaan työkyvyn vähenemisen (osittaisen invaliditeetin), on tätä vähennystä prosenteissa täydellisestä työkyvyttömyydestä (invaliditeettiastetta) määrättäessä, allaolevia laskuperusteita noudatettava:

Kun menetetään:

- a) käsivarsi tai käsi oikea 50—15 %, vasen 40-65 %.
- peukalo välikämmenen luun kanssa
- tai ilman sitä „ 20-35 „ „ 15-30 „
- etusormi „ 10 — 25 „ „ 5 — 20 „
- muu sormi „ 5—15 „ „ 3 — 10 „
- peukalo ja etusormi „ 30 — 55 „ „ 20 -45 „
- peukalo ja muu sormi „ 20 — 45 „ „ 15-40 „
- kolme sormea „ 30-60 „ „ 20-50 „
- neljä sormea „ 30 — 65 „ „ 20-50 „
- kaikki sormet „ 40--70 „ „ 30--65 „
- kaikki sormet ynnä osa kädestä . . „ 45 — 75 * „ 35 -65 „
- osia sormesta:
- sormen viimeinen nivel „ 0 — 10 „ „ 0 S „
- muun sorm. kuin peuk. 2 niveltä „ 5- 20 * „ 0 -15 „
- b) sääri ja reisi, kokonaan tai osaksi (vasen tai oikea) 60 — 80 „
- koko sääri „ „ „ 50 — 70 „
- osa säärestä „ „ „ 40-60 „
- koko jalka „ „ „ 30-50 „

b) yksi tai useampi varvas.	(vasen tai oikea)	0—10 %.
osa jalkaa ynnä varpaat.	„ „ „	10-30 „
c) toisen silmän näkövoima.	„ „ „	20 — 35 „
d) toisen korvan kuulo.	„ „ „	0 10 •
molempain korvain kuulo.	„ „ „	10-50 „

Muist: Vasenkätisiin henkilöihin nähden koskevat ylemmät arvot vasenta ja alemmat arvot oikeata käsivartta tai kättä.

Tässä työläisten jäsenet! Mutta tätä tariffia tulkitaan usein kovin puolueellisesti. Oikeudessakaan ei työläinen voita muuten kuin lääkärin todistuksen perusteella. Yhdestä ja samasta vammasta antavat eri lääkärit erilaisen lausunnon. Vakuutuskonttori suorittaa lääkärin lausunnon perusteella vahingonkorvauksen. Miten tärkeätä onkaan, että vakuutus tällä alalla otetaan valtion huostaan. Jos ei sitä tehdä niin muut korjaukset ovat jotenkin tehottomia. Vakuutuslaitoksen palvelukseen olisi saatava puolueettomia lääkäreitä, joille valtio maksaisi palkan. Vakuutuslaitoksen hallintoon täytyisi myöskin saada puolet jäsenistä työväen valitsemia. Puolueellinen asiain arvosteleminen, kun määritellään vahingon suuruutta, ei lopu ennenkuin vakuutus on valtion huostassa ja työväelle sananvaltaa sen hallinnossa. Siihen olisi pyrittävä.

Yllä olevan johdosta ehdotan hyväksyttäväksi seuraavat ponnet:

1:ksi. Tapaturmavakuutuslaki olisi saatava laadituksi niin selväksi, ettei se antaisi aihetta mielivaltaiselle tulkitsemiselle.

2:ksi. Vakuutusvelvollisuuden alaiseksi on muitten ohella määrättävät kaikellaiset rakennustyöt, niin maalla kuin kaupungeissakin kerrosten korkeuteen ja työntekijäin lukuun katsomatta, sekä maanviljelystyöt, missä sitä palkatulla työväellä toimitetaan.

3:ks. Tapaturmassa loukkaantuneelle, joka on sen johdosta joutunut työhön kykenemättömäksi, on maksettava korvausta täysi palkka laskettuna siitä päivästä alkaen, kun tapaturma tapahtui,

siihen asti kunnes vamma on parantunut ja työkyky jälleen saavutettu. Työkykynsä menettäneelle naimattomalle maksetaan korvausta 75 pros. siitä, mitä hänen palkkansa edelliseltä vuodelta teki. Perheelle, jossa on alaikäisiä lapsia, saman verran kuin loukkaantuneen työansio edellisenä vuotena teki. Leskelle ja lapsille yhteensä 75 pros. Leskelle, jolla ei ole alaikäisiä lapsia, 50 pros. Jos leski menee uusiin naimisiin, maksetaan korvausta lapsille kunnes ovat täyttäneet 18 vuotta, josta korvauksesta lasketaan pois se, mitä lesken osalle tulee, kun koko korvauksesta lasketaan pois yhtä suuri osa kuin perheen jäsenen osalle.

4:ksi. Vakuutusvelvollisille ei saa myöntää mitään poikkeuksia vakuutuksen suhteen, vaikka tarjoaisivatkin jollekin virastolle vakuuden heidän liikkeessään loukkaantuneiden korvausavun maksamisesta. Maanviljelijöille myönnettäköön tästä poikkeus, että he ovat velvolliset itse maksamaan loukkaantuneille työläisilleen korvauksen. Vakuutus on otettava valtion huostaan ja vakuutettujen edustajia tulee olla puolet sellaisen vakuutuslaitoksen hallinnossa.

Tämän lain noudattamista valvomaan asetettakoon riittävä määrä mies- sekä naispuolisia ammattien tarkastajia, joista puolet valittakoon työväenluokasta. Tarkastus on ulotettava myöskin rakennusteollisuuteen.

Sosialidemokratinen puoluekokous Forssassa v. 1903 lausui, että hallitus asettaisi komitean, joka ottaisi tapaturmavakuutuslain tarkastuksen alaiseksi. Koska nyt on hallitus asettanut yllämainitun komitean, niin olisi puolueen määriteltävä kantansa, mitä muutoksia tähän lakiin vaaditaan.

Kysymyksen: *Lasten ja nuorten henkilöiden suoje-
lus*, oli alustanut *Hilja Pärssinen* ja kuului alustus:

Kulkiessamme suurkaupungin katuja, kohtaa silmämme kalpeaa ja surkastunutta työläisnuorisoa. Tiedämme työ-

väenluokan huonon taloudellisen aseman sitä seuraavine kurjuuksineen tällaista aiheuttavan. Mutta sen lisäksi on suuri osa työläislapsia ja nuorisoa joutunut suoranaisesti kapitalistisen riiston esineeksi. Työväenolojen käytyä yhä epävakaemmiksi, perheen isän ja äidin ansion pysyessä sangen niukkana, on työläislapsen jo aikaisemmin kiiruhdettava, vaikkapa vähäistäkin ansiota hankkimaan. Ja kun työnantajan pyrkimyksiä kannustaa yhä kasvava kilpailu sekä halu mahdollisimman suureen liikevoittoon, niin on hänelle silloin edullista mahdollisimman halpahintaisen työn käyttäminen, vallankin kun konetyö on syrjäyttänyt ammattitaidon merkityksen työskentelyn edellytyksenä.

Alyöskin vanhempain ottaessa vierasta työtä kotiin, on tavallista antaa lasten suorittaa ainakin osan työstä. Sitäpaitsi on helpompi kuin täysikasvuisia saada lapsia, näiden puuttuvan arvostelukyvyn vuoksi lujalla johdolla pingottamaan kaikki voitavansa ahkeruudessa ja näppäryydessä. Niinpä näemme kaikissa maissa, mihin suurtuotanto on voittokulkunsa ohjannut, työnantajain käyttävän lapsia häikäilemättömästi. Ainoastaan lainsäädäntö on tässä suhteessa voinut osottautua kyllin tehokkaaksi turvaksi kasvavalle sukupolvelle. Mutta vaikka enemmän kuin 50 v. on suurissa teollisuusmaissa käyty taistelua suojeluslakien hyväksi, niin ei vielä meidän päivinämme ole tässä suhteessa saatu toteutuksi kohtuullisimpiakaan vaatimuksia. Yhä vielä puolustetaan lasten työtä väitteillä, että muka sen kautta saa perhe lisätuloa, vaikka lasten ansio itse asiassa pienentää isän tuloa ja siten työläisperheen asema pysyy entisen tasalla. Myöskin väitetään olevan hyödyllistä, että lapset jo pienenä «oppivat työhön», vaikka luonnoton työn teettäminen lapsuusaikana päinvastoin herättää lapsessa vastenmielisyyttä työhön, joten hänelle harvoin vanhempanakaan kasvaa siihen viehätystä. Vieläpä vetoavat lasten työn puoltajat siihen, että työnteko vaikuttaa kasvattavasti luonteeseen. He eivät ota huomataksseen, että ansiotyö ei ole sama kuin kasvatusopillisesti suunniteltu työskentely, jossa kuolleen ja orjamaisten koneellisuuden sijalla on tilaisuus monipuoliseen liikuntaan ja kekseliäi-

syyn, y. m. sielunkykyjen kehittämiseen. Jos tosiaankin pitkällinen, raskas työ olisi lapsille kehittävää, niin minkä vuoksi ei sitten yläluokka tee lapsiaan tuosta »luonteenkasvatustavasta" osalliseksi?

Nykyään vielä ovat lasten tuotannollisen työn puoltajat samojen harhakäsitteiden vallassa kuin »vapaan kilpailun" ystävät liki 100 v. sitten, jolloin samoilla, muka ihmisystävällisillä teorioilla puollettiin niinkin julmaa asiaintilaa kuin oli 6 vuotisten runsas käyttäminen pitkät päivät läpeensä tehdastöihin — jopa yötyöhönkin ja yksin kaivoksissakin kivihiilikuormien työntämiseen. Eivät edes lasten työn tuottamat turmiot: surkastunut terveys ja rappeutuva siveellisyys, josta oli todistuksena nuorten tyttöjen tuleminen äidiksi ja veneeristen tautien leveneminen tehdasseutujen tyttöjen keskuudessa, voineet saada kaikkien silmiä aukenemaan, joten vasta vastustusten perästä on onnistuttu saamaan useimmissa jonkun verran suojelusta lapsille työnantajain voitonahneutta vastaan.

Lyhyt silmäys osottaa eri maissa saavutetun seuraavat huomattavimmat asetukset lasten ja nuorten henkilöiden työn-suojelukseksi:

Italiassa: Alle 9 vuotisilta työ kokonaan kielletty. Alle 15 v. vaaditaan lääkärintodistus. Alle 15 v. kielletty työ vaarallisissa ammateissa ja koneiden puhdistuksessa.

Tanskassa: Alle 10 vuotisilta työ kielletty. Alle 14 v. lääkärin todistus. Alle 16 v. kiello puhdistaa ja ohjata koneita.

Itävallassa: Alle 12 vuotisilta työ kielletty työpajoissa, jos työ ei ole raskasta ja kouluvelvollisuus ei estä. Alle 14 v. kielletty työ tehtaissa ja epäterveellisissä sekä vaikeissa työpajoissa.

Unkarissa: Alle 10 v. työ kielletty. Alle 12 v. vaaditaan lääkärintodistus.

Venäjällä: Alle 12 vuotisten työ kielletty.

Ruotsissa-: Alle 12 v. työ kielletty. Alle 15 v. vaaditaan lääkärintodistus. Koneiden puhdistus kielletään nuorilta henkilöiltä.

Norjassa: Alle 12 v. työ kielletty. Alle 14 v. vaaditaan lääkärintodistus. Alle 16 v. kielletään koneiden puhdistus ja naisilta.

Belgiassa: Alle 12 v. työ kielletty pojilta alle 16 v. vaarallisissa ammateissa työ kielletty ja naisilta alle 12 v. samoin.

Alankomaissa: Alle 12 työ kielletty, Alle 16 v. lääkärin-todistus vaarallisissa ammateissa. Alle 16 v. kielletty koneen puhdistus, samoin naisilta. Alle 16 v. ei itsenäisesti koneen ohjaajana. Lämpöaste suojeluksen alaisilla henkilöillä saa olla työhuoneessa korkeintaan 32 astetta.

Englannissa: Alle 11 v. työ kielletty. Alle 16 v. vaaditaan tehtaihin lääkärin todistus. Alle 14 v. eivät saa puhdistaa konetta ja voi tarkastaja sen kieltää myös alle 18 vuotta. Naiset ja lapset eivät saa olla työssä koneiden liikkuvien ja kiintonaisten osien välissä.

Ranskassa: Alle 12 v. työ kielletty. Alle 13 v. vaaditaan lääkärintodistus. Alle 18 v. kokonaan kiello vaarallisissa ammateissa, sekä samoin kaikilta naisilta. Alle 18 v. ja naiset eivät saa puhdistaa konetta. Alle 18 v. kiello työskennellä koneissa. — Vielä on määrätty kannettavan, työnnettävän tahi vedettävän kuorman korkein paino.

Saksassa: Alle 13 v. työ kielletty (jos lapsi ei ole enää kouluvelvollinen). Ehdoton kiello alle 14 vuoden valssi-töissä (Walz- und Hammerwerkung) ja alle 16 v. kiello lyijy- ja lyijysokeritehtaissa. (Blei- und Bleizuckerfabriken).

Sveitsissä: Alle 14 v. työ kielletty. Alle 16 kokonaan kiello määrättyissä vaarallisissa ammateissa. Koneen puhdistus kielletty 16 v. ja naisilta.

P. A. Yhdysvalloissa: Kymmenen valtiota kieltää työn alle 12 v. Pensylvaniassa kiello alle 13 v. ja kaksitoista valtiota, niiden joukossa kehittyneimmät teollisuusvaltiot, kieltävät työn alle 14 v:lta. Useimmissa valtioissa ulottuu lasten koulupakko seitsemänneistä neljäänteentoista ikävuoteen asti, vieläpä kuudenteentoistakin ikävuoteen. Missä lasten on sallittu ennen koulupakon loppua työskennellä tehtaissa, velvotetaan koulupakon alaiset kahdessatoista viikosta aina

kahteenkolmasosaan vuotta käymään koulua. Muutamat harvat valtiot, mutta niiden joukossa suuria teollisuusvaltioitakin, sallivat alle 16 vuoden työskennellä ainoastaan silloin, kun koulut ovat suljetut. Etelävaltioissa, joissa entisillä orjaisännillä on pohtinen valta käsissään, vallitsee yhä vieläkin surkuteltavat olosuhteet; ainoan poikkeuksen tekee Tennessen valtio, jossa alle 14-vuotisten lasten työskentely tehtaissa on on kielletty.

Kaikissa maissa nimitetään yleensä samallaiset ammatit vaarallisiksi ja epäterveellisiksi, mutta eri maiden säädökset eroavat kuitenkin toisistaan. Esim. tulitikkujen valmistus valkoisesta fosforista kuuluu näihin ja on naisten ja lasten työ niissä kielletty. Tanskassa ja Belgiassa on niiden valmistus tykkänään kielletty.

Työpäivä on lapsilla Venäjällä, Unkarissa ja Italiassa 8 t, Tanskassa 6 V2 (ruokailuaika siihen luettuna) Saksassa, Belgiassa, Ruotsissa ja Norjassa 6 t. (Belgiassa töissä 5 t), Sveitsissä 11 tuntinen.

Yö- Ja pyhätyö on lapsilta melkein kaikissa maissa kokonaan kielletty.

Työpäivä on nuorille henkilöille Belgiassa 12 t, Sveitsissä, Itävallassa ja Alankomaissa 11 l, Ranskassa, Saksassa, Ruotsissa, Norjassa ja Unkarissa 10 t, Englannissa on muuten 10 t., vuorikaivoksissa 55 t. viikossa.

Yö- ja pyhätyö nuorille henkilöille on osittaisesti sallittu, useissa maissa kielletty ja rajoituksilla toisissa maissa sallittu.

Vielä on eri maissa asetuksia, jotka koskevat alaikäisen oikeuksia tehdä työsitoumuksia. Myöskin on huomattava, että eri maiden asetuksissa määritellään nimellä lapset ja nuoret henkilöt hyvinkin erilaisella ikäasteella olevia henkilöitä. Niinpä kutsutaan esim. Sveitsissä lapsiksi henkilöt 14—16 v., Saksassa 13 — 14, Englannissa 11 — 14, Ranskassa 12—16, Belgiassa, Alankomaissa, Itävallassa ja Ruotsissa 12 — 14, Tanskassa ja Unkarissa 10 — 14, Italiassa 9 — 12 ja Venäjällä 12 — 15 vuoteen.

Nuoriksi henkilöiksi kutsutaan asetuksissa: Englannissa vuorityön alalla 12 — 16 v. ja muilla työaloilla 14—18, Sak-

sassa 14 — 16, Ranskassa ja Sveitsissä 16 — 18, Itävallassa, Alankomaissa, Belgiassa ja Unkarissa 14—16, Tanskassa, Ruotsissa ja Norjassa 14—18, Italiassa 12 — 15 ja Venäjällä 15 — 17 vuoteen.

Meillä Suomessa nimittää asetus lapsiksi 12—15 v. ja nuoriksi henkilöiksi 14—18 vuoteen. Suojeluslakimme kielittää työn alle 12 v. »tehtaissa ja käsiammateissa tahi muissa teollisissa toimissa". Ammattitarkastaja voi vaatia työssä olevasta lapsesta ja nuoresta henkilöstä lääkärintodistuksen ja jos siitä ilmenee henkilön terveyden työstä kärsivän, voi hän työn kieltää. Yötyö klo 9 — 5 lapsille ja nuorille henkilöille tehtaissa on kielletty. *Työaika* lepohetket siihen luetuna 7 t. ja nuoret henkilöt 14 t. Vielä on määräys: «lasta joka on ollut työssä ennen klo 12 päivällä elköön jälkeen klo 1 samana päivänä käytettävä". *Lepohetkiä* määrää asetus vähintään 2 t. nuorille henkilöille ja lapsille puoli tuntia ja tulee toisen olla vähintään neljän toisen viimeistään 9 tunnin kuluttua siitä kun työ alettiin.

Lapsi ja nuori nainen ovat kielletyt työstä maan alla kaivoksessa ja kivien murroksessa. Lapsella ja naisella on kieltö puhdistaa tahi voidella käynnissä olevaa voimakonetta tahi välityslaitosta.

Käsiammateista ja teollisista toimista, joita ei tehtaan tapaan käytetä määrää elinkeinokin 33 §:n 2:n ja 3:n kohta.

Nuorempaa kuin 15-vuotista lasta ei saa elinkeinotoimissa pitää kauvemmin kuin 8 tuntia päivässä, soveliailla väliajoilla.

Sitä, joka ei ole täyttänyt kahdeksaatoista vuotta, ei saa käyttää työhön sinä aikana, joka on kello 9:stä illalla kello 5:een aamulla, ilman hänen hoitomiehensä lupaa ja paikkakunnan lääkärintodistusta, että se vahingotta työläisen terveydelle tapahtua voi, jota varten semmoinen alaikäinen työläinen vähintään kerran vuodessa on lääkärin tarkastettava.

Mutta näitäkin asetuksia voidaan vielä sivuuttaa sillä saman lain kohdan 11 §:ssä sisältää vielä joukon »helpoituksia", joita teollisuushallitus voi sille tehdyistä pyynnöistä antaa.

Näistä lakimääräyksistä voipi siis päättää, kuinka suuressa määrin lasten työtä vielä käytetään vaikka täysi-ikäiset samana aikana kärsivät työn puutetta. Näemme kuitenkin että eräät maat, kuten Sveitsi ja muutamat Pohjois-Amerikan Yhdysvaltain valtiot ovat edellä toisista maista lasten suojeluksessa. Kun sen lisäksi kodissa hajotettavalle ansiotyölle on suojelulakeja ainoastaan Englannissa, Sveitsissä ja Pohjois-Amerikan Yhdysvalloissa sekä eräillä harvoilla pienillä valtioilla, niin saattavat vallan pienet lapset työskennellä päivät läpeensä. Meidänkin maamme suurkaupungeissa on kehitys tässä seurannut suurmaiden jälkiä.

Lasten työskentelyn joutuminen tälle tolalle on todellakin epäkohta, joka olisi kiireimmin korjattava. Samalla huomautamme, että puhumme tässä ansiotyöstä eroittaen tykkäänään tavalliset koti- ja perheaskareet, joihin vanhempain on hyödyllistä ja kasvattavaa totuttaa lapsia. Työ rahan edestä kiihottaa arvostelukyvttömiä lapsia ylivoimaisiin ponnistuksiin. Ruumiinvammoja voi siitä johtua. Sitäpaitsi ovat ylenmääräinen rasitus ja voimain kulutus vastoin luontoa ijällä, joka kuuluu kasvamiselle. Nouseminen aamulla klo 5 on myös liian aikaista. Sanotaan: lapsemme liikkuvat muutoinkin, mutta huomatkaa: 7 tunnin työpäivä johdon alla 12 vuotiselle lapselle on toki jotakin toista kun urheilu kelkkamaässä tahi kesäisin pallokentällä. Surkastunut, mikä kumaraan kasvanut luusto ja alakuloinen katse todistavat tuhansien lasten liian aikaista työn rasitusta. 12, 13 ja 14 vuotisten pienokaisten tuomitseminen kovaan työhön ei ole ainoastaan heidän lapsuusaikansa ryöstämistä, vaan on se samalla haavan iskeminen lapsen sieluun, haavan joka tuskin myöhäisemmälläkään ijällä paranee. Onko yhteiskunnalla oikeutta tehdä tällaista vai täytyykö ihmiskunnan uhrata täysi-ikäisten lisäksi mammonan kaikkinielevälle alttarille nouseva sukupolvikin?

On hyvin tavallista, nähdä lapsia ja nuoria henkilöitä mitä sopimattomimmissa töissä. Vallankin paheksittava on pienten tilipoikain kohtalo, kun ei edes ole määrää kuinka raskaita kantamukset enintään saavat olla, niin kilpailevat

pojat keskenään uskomattoman suurilla kantamuksilla. — Kuinka moni sanomalehtiä lukeva on tullut ajatelleeksi, että lehden on ehkä tuonut jokin pieni esikaupunkilaistyttonen, joka aikaisena aamuna huonoissa pukimissa värjötellen saapui lehtipakkaansa hakemaan.

Mitä merkitsevät tyhjät sanat lisääntyvästä tapojen turmelumisesta, kun ei tehdä kaikkea voitavaa tulevan sukupolven hyväksi, vaan päinvastoin harjoitetaan sitä kohtaan rikkoumuksia. Pienien lasten kasvatusta laiminlyödään, työläislapsia asetetaan aikaisin ansaitsemaan eikä tahdota tunnustaa, että suurin osa rikollisista lähtee näiden kovaosaisten riveistä. Millä oikeudella siis asetamme nousevalle nuorisolle velvoituksen siveellisyyteen ja kunniakkaaseen kansalaistoimintaan?

Paljon puhutaan myös porvarillisilla tahoilla yleisen kouluvelvollisuuden aikaan saamisesta. Tämäkin aiheuttaa ikärajan nostamista työn ehtona. Nykyään monet kansakoululapset 9 ja 10 vuotiaina eroavat koulusta ennen ansaitsemaan. Sitäpaitsi tavanmukainen käsityöläiskoulunkäynti on työssä oleville lapsille hyvin vaivaloista. Saatettaisiin todellakin kouluvelvollisuus voimaan ja perustettakoon kasvatusopillisia ammattikouluja, vaan elköön suinkaan jätettävä oloja nykyiselleen.

Jyrkempiä lasten suojeluslakivaatimuksia esitettäessä kohtaamme epäluuloisia ja vastustavia mielipiteitä. Samoilla usein ihmisystävällisyyden verhoon hunnutuilla väitteillä kuin ennenkin puolletaan lasten työtä. Tuo itse asiassa on vanhaa vaan alati uudistuvaa virttä kapitalistisen kilpailun tukemiseksi ja työnantajan „vapauden” pysyttämiseksi. Mutta koska täysi-ikäisistä työvoimista ei ole puutetta, puuttuvat nuo lasten työn vaatimukset pohjaa.

Useiden maiden, niin myös meidän sos. dem. puolueohjelmissa on vaatimus lasten työn kiellosta alle 14 vuotta. Olen kumminkin ottanut tuota vaatimusta korottaakseni, joten esittelen, että maassamme on aikaansaattava lasten ja nuorten henkilöiden suojelemiseksi seuraavat asetukset:

Lapsiksi on katsottava henkilö 15 — 17 vuoteen.
Nuoreksi henkilöksi on katsottava henkilö
17 — 19 vuoteen.

Kaikki ansiotyö alle 15 v. on kiellettävä.

Lasten ja nuorten henkilöjen työ on kiellettävä vuorilaitoksissa, kaivoksissa sekä epäterveellisissä teollisuuslaitoksissa. Lasten, nuorten henkilöiden kiellettävä puhdistamasta, voitelemasta ja ohjaamasta voimakonetta ja välityslaitosta.

Ammattitarkastaja saakoon vaatimansa lääkärintodistuksen nojalla kieltää lapselta ja nuorelta henkilöltä hänen terveydelleen haitalliseksi osoitautuneen työn.

Yötyö klo 7 — 7 sekä pyhätyö lapsilta ja nuorilta henkilöltä kiellettäköön.

Lasten työaika olkoon enintään 5 t.

Nuorten henkilöjen työaika olkoon enintään 8 tuntia.

Ruokailu- ja lepoajat olkoot molemmilla enintään 1 t, lapsilla 3:n ja nuorilla henkilöillä 4:n t. kuluttua siitä kun työ alkoi.

On määrättävä, kuinka suuria kantamuksia lapset ja nuoret henkilöt korkeintaan saavat työntää tahi nostaa.

Tehdaslaitoksissa valvottakoon, että ruokailu ei tapahdu siinä huoneessa, missä työtä tehdään.

Kysymyksen: *Kotityön suojelus* alusti Hilja Pärssinen ja kuului alustus:

Vaikka nykyaikainen suurteollisuus yhä parantuvine koneineen hävittääkin varsinaista käsiteollisuutta, säilyy kumminkin tuotantohaarojen lisääntyessä eräs osa työtä kodeissa suoritettavaksi. On aina erääniaatuisia töitä, joita vain osaksi voidaan koneilla valmistaa ja lopullinen viimeistely jää käsin tehtäväksi. Myöskin sellaiset koneet kuten neuloma- ja ompelukone osottautuvat vallan sopiviksi koteihin. Aluksi ne ovat sinne otetut vain perheen tarpeeksi suoritettavia

töitä helpoittamaan, vaan ovat kumminkin sitten joutuneet ansiotyön välineiksi. Näin on vihdoin tultu siihen asiaan tilaan, että kapitaalilla on paitsi suurta tehdastyöväestöä kormennettavana rajaton luku kotityöntekijöitä — harvemmin miehiä vaan — enimmäkseen naisia ja lapsia. Ja tällaisen rajattoman kotityön seuraukset työläisluokkaan ja siten välillisesti koko yhteiskuntaan ovat aivan yhtä turmiolliset kuin suojelemattoman tehdastyön. Äidin suunnattomat voimainponnistukset raskauden ja kivuloisuudenkin tilassa ovat taval-lisia ilmiöitä kotityössä. Miehen niukka palkka usein kurjuudesta ja elämän huolien unhoittamishalusta johtuva juoppottelu ajavat perheenäitiä viimeiseen hieken saakka voimiaan ponnistamaan, ja kumminkaan eivät perheen tulot tästä suurene, sillä kapitalismi ei nosta orjiensa elantokustannuksia koskaan ylemmäksi sitä periaatetta, mikä sisältyy koneen vaatimukseen saada rasvaa sen verran, että pysyy käynnissä. — Päinvastoin paljon työtä pienellä palkalla, vaatii liikkeenharjoittaja ja senpä vuoksi vyöryy työvelvollisuus yksin pienten lastenkin harteille. Ummehtuneessa huoneessa näemme vihdoin työmiehen vaimon ja lasten ahertavan päivät läpeensä ilman, että palkka henkeä kohti nousee moneenkaan penniin.

Tunnen esim. Viipurin oloja, joissa vallan pienet lapset ansaitsevat jonkun kymmenisen penniä päivässä valmistamalla tulitikkulaatikon pohjia. On kansakoululapsia, jotka iltatöikseen ovat äidin apuna ansiotöissä. Esim. monet perheet elävät koko yli talven juutalais-ompeletöillä (pakka- ja kappaletyöllä) ja pikkutyöt ja pojat tekevät päivittäin ahkerasti napinläpiä. Tunnen pieniä 10 vuotisia tyttöjä, jotka ahkerasti aamusta iltaan ompelevat alusvaatteita. — Moni kotityölaji on asuinhuoneessa hyvin sopimatonta. Kun esim. perheen äiti paistaa leipiä myytäväksi, niin on huoneessa usein kaiket päivää tuskastuttava kuumuus. Ahdinkokin on suuri, kun samassa huoneessa, missä työtä tehdään, saattaa asua 10-henkinen perhe. Mitä kärsii tästä lasten terveys, koulunkäynti, sanalla sanoen henkinen ja ruumiillinen kehitys, sen voi jo sanomattakin ymmärtää. Rasittava kuma-

rassa istuminen, yksipuolinen voimainponnistus, raittiin ilman ja virkistuksen puute ovat omansa painamaan kalman leiman näihin yhteiskunnan kovaosaisiin. Työesineiden liikuttelun ja hankauksen synnyttämä pöly sekä kaikin puolin puutteellinen ravinto, likaisuus, keho vaatetus ja luonnoton rasitus valmistavat jo aikaisin tietä sellaisille jäytävälle taudeille kuin tuberkuloosi, veren vähyys, sydän ja vatsataudit, heikkohermoisuus y. m. Parahin tilastokaan ei näin ollen riittäisi kuvaamaan niiden uhrien lukua, jotka täten, vallankin suurkaupungeissamme joka päivä kulkevat varmaa perikatoaan kohti.

Ei kuitenkaan mikään mullistus voi äkkiä perinpohjin korjata kotityön nykyisessä muodossa esiintyvää sairaaloisuutta. Niinkauvan kuin laki sallii, on työnantaja valmis tätä työnhaaraa mielin määrin käyttämään, sillä sen avulla hän säästyy tehdashuoneen ja koneiden hankkimisesta ja pääsee usein vähemmällä varastohuoneiden vuokraamisella. Myöskin ovat kotityön tekijät hajallaan järjestymättöminä sekä vain välikäsien kautta yhteydessä työnantajansa kanssa, joten he ovat heikompia kuin esim. tehdastyöläiset palkkaistelussa puolustautumaan. Ei mitään sitoumuksia ole voimassa. Täysi mielivalta vallitsee tällä alalla.

Tunnen tapauksia, jolloin kotityöntekijä ottaa luokseen vieraitakin pieniä lapsia tietenkin kaikkein pienimmällä maksulla. Tämä tapa on ainakin suurkaupunkeihin levinnyt ja vaara piilee, että se enemmän lisääntyy.

Kilpailu ja palkkojen polkeminen tapahtuvat kotityössä näkyvittä häiriöittä. Näemme siis, että yksityiset työntekijät sortuvat tässä olemisen taistelussa ja sen vuoksi on työväen järjestön voimallaan saatava aikaan lakeja, jotka asettavat kotityön vissien rajoitusten sisällä sillä kokonaan tätä työhaaraa ei ole hyödyllistä poistaa. Sen vuoksi olisi:

1:ksi) Työnantajan on hankittava ammattinsa harjottamislupa ja on hän velvoitettava tekemään ainakin 2 kertaa vuodessa luettelon kotityöläistensä asunnosta, nimistä ja iästä.

2:ksi) Lasten ansiotyö alle 12 vuoden on kiellettävä.

3:ksi) Yötyö on kokonaan kiellettävä. Nuorten henkilöiden ja naisten työlle samat rajotukset kuin tehdastyössä.

4:ksi) Tehtaasta, joissa on rajoitettu työaika, on tehtaan työntekijöille työn ulosantaminen kiellettävä.

5:ksi) Kodeissa, joiden tilavuus ja puhtaus asuntotarkastuksen kautta on terveyden mukainen, kielletään työ muilta kuin perheen omilta jäseniltä. Sairaita ei myöskään saa pitää näissä huoneissa.

6:ksi) Jos työnantaja rikkoo näitä määräyksiä on häntä sakotettava ja rikkomusten uudistettua häneltä kiellettävä elinkeinon harjoittamislupa.

7:ksi) On määrättävä erittäin naispuolisia ammattitarkastajia etupäässä työväenluokasta näiden asetusten noudattamista valvomaan.

Naisten työn suojelus. Alusti *Iida Aalle* ja kuului alustus: Nykyisenä kilpailun aikakautena, jossa suurteollisuus yhäti kasvamistaan kasvaa, on tässäkin maassa harvojen yksityisten käsiin joutuneen kapitaalin valta vuosi vuodelta lujennut, ollen jo nyt niin voimakas, että se määrää yksinomaan tehdateollisuuden alalla työskentelevien työläisten elämän pienimpiin yksityiskohtiin saakka. Tämä pääomien hallittava joukko on jo meidänkin maassamme kasvanut yli 95,280 joista on 23,000 naisia. Pitkä työpäivä ja alhaiset palkat ovat ne keinot, joilla pääomia omistava luokka voi tätä armeijaa komentaa. Se suuri joukko on jo rahavallan voimakoneisiin kiinni kasvatettu yhdeksi välttämättömäksi osaksi. Tämä joukko on kokonaan unhottanut ihmisoikeudet ja velvollisuudet itseänsä, yhteiskuntaa ja koko luomakuntaa kohtaan. Heitä on vaan totutettu hoitamaan niitä koneita, joiden ääressä he päivät pitkään työskentelevät, mutta itsensä ja omaisensa täytyy heidän hoidotta jättää.

Nainen, jonka luontainen taipumus on rauhaan, rakkauteen ja sopusointuun elämässä, tahtoi kasvattaa itseään ihmiskunnan kauneimpia, korkeimpia tehtäviä täyttämään. Hän, jonka luonto on osottanut kodin vartiaksi, lasten kasvattajaksi, jonka ruumiin ja sielun terveydestä ja kehityksestä koko nouseva polvi hyötyy tai taantuu, hänetkin on suurteollisuus temmannut Qrottemyllyjensä pölyihin ja myrkyllisiin uumeniin. Näiden turmioon joutuneitten luku on joka vuosi kasvanut, kuten tilasto todistaa.

Kauhistuttaa katsella totuutta vasten silmiä. Nainen, joka löytää itsensä nuoruusvuosina tehdasteollisuuden orjana, näkee tulevaisuutensa oman terveytensä yhä huononevan, sillä vanhemmat, samassa tyfjssä kauvemmin olleet, ovat kauhun kuvia. He koittavat olotilastaan pois pyrkii. Mutta minne?

Lapsuus ja nuoruus on mennyt tehtaassa. Paras on annettu rahajumalalle. Kaikki kauniit unelmat ovat menneet, mutta yhä kuuluu kapitaalın komennussanat: jatka nöyränä, jos tahdot leipää! Ja hän jatkaa ilman pelastuksen toivoa, kunnes kuolee kärsimysten musertamana ennen aikaansa. Ollen perheen äiti hän itsekin apua kipeästi kaipaisi. Hänen taakkaansa lisää työstä väsynyt mies ja turvattomain lasten sydäntäsärkevät valitukset. Kun äiti parka lähtee tästä kurjuuden kodista työhönsä, kuuluu hänen korviinsa aina lasten huuto: älä jätä! Kuka vastaa niistä onnettomuuksista, joita näin hoidotta jääneille lapsille voi sattua?

Ei kukaan, ei kukaan kykene vastaamaan niistä vaaroista, jotka tulevat meidän naistemme ja lastemme osaksi ja niiden kautta koko yhteiskunnalle.

Rahavallan yksin etujaan tukiessaan saadakseen käyttää kaikkia keinoja heikkoja lain turvaa vailla olevia kohtaan riistää se heiltä vapaudenkin. Jos koko teollisuustyöväki on voimaton ilman lain turvaa pääomia omistavia sortajia vastaan, niin vielä voimattomampia ovat naiset. Liian kauan on tässä maassa viivytetty naisten erikoisten suojeluslakien aikaan saamista rahamahtia ja mielivaltaa vastaan. Työväestön keskuudessa on asian tärkeys käsitetty jo vuosia sitte. Todis-

teenä ovat keskustelut edustajakokouksissa sekä naisten omissa että koko työväenpuolueen. Koska nyt piakkoin kokoontuu kansanvaltaisempi eduskunta, jossa myös on meidän omia edustajiamme, esitän että työväenpuolueen puolelta jätettäisiin anomus koko työväen suojeluslaista, vaan samassa vaadittaisi erityistä suojeluslakia naisille, sillä perusteella kuin Työläisnaisten III edustajakokouksessa on hyväksytty:

1:ksi. Yö- ja sunnuntaityö naisilta ehdottomasti kielletään.

2:ksi. Lauantain iltapäivä on pidettävä työstä vapaana.

3:ksi. Naisten^{1*} työ on kiellettävä kaikilla aloilla, jotka erittäin vahingoittavat naisten ruumiinrakennetta.

4:ksi. Samasta työstä on maksettava sama palkka.

5:ksi. Synnyttäjille on säädettävä vapaa-aikaa 5 viikkoa ennen ja 7 v. jälkeen synnytyksen. Työtä ei saa aikaisemmin alkaa lääkärintodistuksenkaan nojalla. Valtion on perustettava ja kannatettava sairaskassoja, joista myös raskaus- ja synnytysvapaaviikolla maksetaan asianomaisille täysi keskimääräinen päiväpalkka.

6:ksi. Naispuolisia ammattitarkastajia, joista suurin osa työväenluokasta on asetettava. Viime mainittuja valitessa on otettava huomioon työläisnaisyhdistyksen antamat ehdokkaat.

Kysymyksen: *Työpäivän pituus on lain kautta määrättävä 8-tuntiseksi*, oli alustanut *Matti Paasivuori* ja kuului alustus:

Työväen suojelulainsäädäntö on meidän maassa vasta alulla. Lasten ja nuorten henkilöitten työajasta tosin löytyy jonkunlaisia rajoittavia määräyksiä, vaan täysi-ikäisten henkilöitten työajasta ei asetuksissa mitään puhuta; siinä vallitsee täydellinen mielivalta.

Asetus teollisuusammateissa olevain työntekijäin suojelemisesta. Annettu huhtikuun 15 p:nä 1889. Mainitun asetuksen 9 § on lasten ja nuorten henkilöitten työajasta seuraavia määräyksiä: »Vuorilaitoksessa, ruukissa, tehtaassa taikka muussa tehtaan käytetyssä toimessa älköön lapsia, älköönkään nuoria henkilöitä pidettävä työssä muuna vuorokauden aikana kuin jälkeen klo 5 ennen puolenpäivän ja ennen klo 9 j. pp., älköönkään myöskään jokapäiväistä työaikaa olko edellisillä enemmän kuin seitsemän, jälkimäisillä enemmän kuin neljätoista tuntia, lepohetket siihen luettuina." Lapsille on määrätty lepohetkeksi vähintään puoli tuntia, ja nuorille henkilöille 2 tuntia sekä toisen lepohetken tulee olla viimeistään neljän ja toisen viimeistään yhdeksän tunnin kuluttua siitä kuin työ alettiin.

Lapsia ovat ne, jotka ovat alle 15 vuoden, nuorukainen ja nuorinainen, jotka ovat täyttäneet 15 vaan eivät vielä 18 vuotta.

Lasten ja nuorten henkilöitten työssä pitämiseen pitemmän aikaa päivässä kuin mitä laissa säädetään, saavat teollisuudenharjoittajat hakea siihen senaatilta luvan. Tavallisesti heille sellainen lupa pyynnöstä annetaan, niinkuin sanomalehdet sellaisten lupain myöntämisestä usein kertovat.

Kaikki työajan lyhennyspyrinnöt ovat meillä tähän asti olleet ammattikunnallista laatua. Jota on yhteenliittynyt työväki ajanut milloin esittäen pyyntöjä, milloin vaatimuksia työnantajille, joita viime mainittuja on sitte ajettu perille työlakkojen avulla kun eivät pyynnöt ole auttaneet. Tämän toiminnan kautta onkin saatu paljon parannuksia aikaan, vaan ei riittävän yleisesti eikä kyllin tyydyttäviä. Useissa kaupungeissa osalla ammattityöväkeä on käytännössä 10 tuntinen työpäivä, vaan se ei missään ole yleisenä kaikkia työaloja käsittävänä järjestelmänä. Toisilla työaloilla käsityöammateissa, joissa tehdään kappaletyötä on työpäivä useinkin pitempi kuin 10-tuntinen. Puhumattakaan siitä, että se maalla on vielä toisin paikoin 13 ja 14 tuntia.

Torpparilakat viime sekä tänä suvena todistavat kipeäin epäkohtain vallitsevan, työpäivä on etenkin maalaistyöväellä

luonnottoman pitkä. Harrastusta ja halua löytyy työväessä ja torppareissa korjata olojaan lyhentämällä luonnottoman pitkää työpäiväänsä, oman toimintansa kautta. Lakkoliike kyllä, erittäin hyvin tilaisuuksien sattuessa ja hyvin järjestettynä johtaa hyviinkin tuloksiin, mutta usein myöskin ovat lakot epäonnistuneita yrityksiä, joissa parannuksien asemasta saadaan entistä enemmän — kurjuutta ja kärsimyksiä. Sosialidemokratisen puolueen ohjelmassa on vaatimus: Lain määräämästä 8-tuntisesta työpäivästä. Tämä vaatimus on ollut puolueen ohjelmassa vuodesta 3809, eli siitä saakka kuin puolue Turussa perustettiin. Sitte tämä vaatimus Forsassa v. 1903 pidetyssä puoluekokouksessa uusittiin ja tehtiin sellainen päätös, että mainitunlaista työpäivää vaaditaan käytännössä toteutettavaksi ei ainoastaan teollisuustyöväestöön nähden, vaan myöskin maalaistyöväestölle.

Tämä vaatimus on ollut myöskin keväisittäin mielenosotusretkiemme ohjelmassa, samalla kuin olemme vaatineet yleistä, yhtäläistä ja välitöntä äänioikeutta. 8-tuntisen työpäivän vaatimus ei ole vielä toteutunut, se on edelleenkin ohjelmassa. Tästä asiasta senaattori J. K. Kari teki viime valtiopäivillä anomusehdotuksen, mutta se pantiin pöydälle, josta sitä ei ole vieläkään päätettäväksi otettu! Tähän asti työväki ei ole voinut asiataan ajaa lainsäädännöllistä tietä, kun sillä ei ole ollut siihen tarvittavaa valtaa. Nyt kun työväen vaatimus yleisestä, yhtäläisestä äänioikeudesta on jo osapuilleen toteutunut, niin on nyt 8-tuntisen työpäivän vaatimus esillä. Äänioikeus antaa meille tilaisuuden tästä lähin ajaa asioitamme myöskin lainsäädännön kautta. Ensi valtiopäivillä on koetettava saada syntymään laki, joka rajoittaa ei ainoastaan lasten ja nuorten henkilöitten työajan, vaan myöskin täysi-ikäisten työajan 8-tuntiseksi.

Tämä vaatimus tulee paraiten toteutumaan siten, että käymme yksimielisesti ja tarmolla järjestämään joukkojamme osaa ottamaan tuleviin valtiopäivämiesvaaleihin. Tämä sekä monien muitten vaatimustemme toteutuminen riippuu vaaleihin osaaotosta ja ketä lakia laatimaan valitsemme.

Työpäivän pituuden määrittäminen lain kautta 8-tuntiseksi on niin tärkeä olojen parannus työvälle, että tämä vaatimus täytyy tulla sosialidemokratisen puolueen vaalitaistelun tunnussanaksi. 8-tuntisella työpäivällä voidaan monipuolisemmin kuin millään muulla toimenpiteellä parantaa työväen oloja. Sillä voidaan työväenluokka kohottaa ruumiilliseen ja henkiseen hyvinvointiin. Työajan lyhentämisellä estetään työntekijäin työvoimain loppuunkulumista. Sillä poistetaan työhönkykenemättömyyttä, vaivashoitolaisuutta ja ennen aikaista kuolemaa. Samalla toimenpiteellä voitetaan *aikaa* opinnoille niin, että työläiset voivat käydä luento- ja esitelmätilaisuuksissa ja siten kehittyvät henkisessä ja älyllisessä suhteessa. 8-tuntisen työpäivän toteuttaminen takaa mahdollisuuden kohota taloudelliseen ja henkiseen hyvinvointiin.

Ylläolevan johdosta ehdotan siis, että

1:ksi. 8-tuntisen työpäivän toteuttaminen lain kautta otetaan puolueen tunnussanaksi niin, että mainittu vaatimus tulee ensi valtiopäivämies vaali-ohjelmaan;

2:ksi. Ne henkilöt, jotka eivät ylempänä mainittua vaatimusta hyväksy, eivät voi sosialidemokratisen puolueen puolesta tulla valtiopäiville valituksi.

Kysymyksen: *Mitä muutoksia vaaditaan ammattientarkastuksen suhteen?*, oli alustanut *Matti Paasivuori* ja kuului alustus:

Ammattientarkastajain tehtävänä on valvoa, että työväensuojelulakeja noudatetaan. Paraimmatkaan lakisäädökset eivät merkitse mitään, ellei samalla tarmokkaasti valvota, että säädettyjä lakeja noudatetaan.

Työväensuojelulait ovat sen luontoisia lakeja, joita kapitalistit hyvin mielellään rikkovat, senpätähden täytyykin olla varsinaiset tarkastajat, jotka valvovat lakien noudattamista. Rikkomiset olisi saatettava julkisuuteen ja tehtävä

syyte tuomioistuimen edessä, jonka olisi tuomittava lainrikkokat ansaittuun rangaistukseen.

Ammattientarkastajain tehtävä olisi ennen kaikkea valvoa työntekijäin oikeuksia kapitalisteja vastaan.

Ammattientarkastajain tulisi olla niin vähä kuin mahdollista työntantajain kanssa sukulaisuus- tai muissa likeisissä suhteissa. Ammattientarkastajain johtosääntöjen 20 §:ssä onkin kielletty heitä ryhtymästä teknilliseen asioimis- tahi muuhun teolliseen toimintaan, olkoonpa se mitä laatua hyvänsä. Mistä se johtuu? Syitä on montakin. Ensiksi työväen suojeluslait ovat meillä kovin puutteellisia, niin ettei paraskaan tarkastus voi tehdä enempää kuin mitä lait vaativat. Toinen syy on se, että meillä on kovin vähän ammattitarkastajia teollisuuslaitosten lukuisuuteen ja maan laajuuteen verraten. Meillä on nykyään vain 3 mies- ja yksi naispuolinen ammattientarkastaja. Maa on jaettu kolmeen piiriin: itäiseen, läntiseen ja pohjoiseen piiriin.

Naispuoliselle ammattitarkastajalle kuuluu koko Suomenmaa yhtenä piirinä. Näiltä tarkastajilta kuluu monta päivää matkoilla, kun he tekevät tarkastusmatkoja piirissään. Teollisuuslaitosten lukuisuus ja etäisyys toisistaan tekee neljälle tarkastajalle tehokkaan valvonnan mahdottomaksi.

Tilastot osoittavat, että v. 1902 oli teollisuuspaikkoja maassamme yhteensä 8,474. Niissä on työntekijöitä 95,280 henkeä. Neljälle tarkastajalle tulisi siis näin ollen 2,113 V2 työlaitosta vuodessa tarkastettavaksi. Ammattientarkastajain paras ennätys on meillä tarkastaa noin 238 paikoilla vuodessa. Keskimääräiseksi ennätykseksi sanotaan meillä tulevan 184 tarkastettua teollisuuslaitosta vuodessa yhtä tarkastajaa kohti. Tämän lisäksi on ammattientarkastajilla hoidettavana kansliatehtävät, toiminnastaan ja matkoistaan kertomuksen laatiminen y. m. s.

Edelläkerrotusta johtuukin, etteivät työläiset tunne selaista herraa tai neitiä, jota kutsutaan ammattientarkastajaksi. Parhaimmallakaan tahdollaan he eivät ehdi käydä edes yhtä kertaa piirinsä kaikissa teollisuuslaitoksissa. Siis tämän epä-

kohdan poistamiseksi on vaadittava, että ammattientarkastajain lukua lisätään 4:stä 12:sta.

Naistyöntekijäin puolelta on esitetty vaatimus, että puolet ammattientarkastajista tulisi olla naisia. Naispuolisten työntekijäin luku ei ole teollisuudessa vielä täyttä 22,000. Ei siis täyttä Vs koko teollisuustyöväen lukumäärästä. Jos suhteellisuutta pidetään silmällä niin 12 tarkastajasta 3 naispuolista tarkastajaa olisi toistaiseksi riittävä määrä.

Pahin ja kriittisin kysymys koko kysymyksessä on: Kuka ammattientarkastajat toimeensa valitsee?

Tähän asti on ammattientarkastajat valinnut senaatti. Tämä virkavallan korkein laitos on teollisuushallituksen esityksestä aina valinnut tähän toimeen, niinkutsuttuja »sivistyneitä" herrasmiehiä ja samallaisia neitejä. Eikä näitä virkoja kukaan työväenluokkaan kuuluva henkilö ole voinut koskaan hakea.

Virka on haettava, sen julistaa senaatti haettavaksi. Ammattientarkastajain johtosäännön 18 § säättää, että viran hakijalta vaaditaan: yleistä- ja teknillistä sivistystä sekä tuntemusta maan teollisuusoloista kuin myöskin semmoinen taito maan molemmissa kotimaisissa kielissä kuin viran saamiseen valtion palveluksessa yleensä vaaditaan. Tätä ase-
tusta säädetäissä ovat herrat osanneet pitää etujaan silmällä. Ammattientarkastajain virkaa voivat hakea ainoastaan insinöörit. Ovatko nämä herrasmiehet kyllin pätevät eri työpaikoissa kaikkia kohtia arvostelemaan? Tuskin niinkin pätevät, kuin ne työntekijät, jotka ovat työssä ja saavat joka päivä kokemuksensa kautta oppia tuntemaan mitä missäkin kohdissa on otettava huomioon.

Kaikkia eri työaloja ja niiden vaarallisuutta ei kykene yksi ihminen milloinkaan arvostelemaan olkoon hän yleistä ja teknillistä sivistystä omaava taikka sitte vain tavallinen työntekijä. Kokemukseen perustuvat tiedot ovat ainoastaan päteviä. Kellä on näitä tietoja useilta kymmeniltä työaloilta? — Ei kellään. — Siis saman tekevä, onko ammattientarkastajana herraskainen tai työläinen, pääasia on, että hän hyvin tekee tehtävänsä!

Kuka vaalin toimittaa ja kenestä virkamies on riippuvainen, sitä hän tavallisesti palvelee. Ammattientarkastajani pitäisi valvoa työläisten oikeuksia ja heidän tulisi palvella työväkeä. Mutta sitä he eivät voi tehdä niinkauan kuin heidät toimeensa valitsee virkavaltainen hallitus. Tämä valitsemisoikeus on kussakin piirissä annettava työväelle ja virka pysyväiseksi ainoastaan muutamaksi vuodeksi, jonka ajan kuluttua on uusi vaali toimitettava. Epäluulo herrain valitsemia ammattientarkastajia kohtaan ei lakkaa milloinkaan. Siis epäkohta voidaan poistaa sillä, että annetaan valitsemisoikeus työväelle!

Ammattientarkastajain johtosääntö on muutettava sellaiseksi, että toimeen voi työläinenkin, jolla on työväen luottamusta ja kykyä hoitaa toimi kunnolla, tulla valituksi. Taloudellisesti on paljon edullisempaa valita toimeen kunnan työntekijöitä kuin herrasmiehiä. Paraita ammattityömiehiä saa aina yhdellä herrasmiehen palkalla 2 ja silloin maksetaan jo hyvä palkka. Tähän katsoen olisi edullista, että ammattientarkastajain virat täytetään kunnollisilla työntekijöillä. Mutta koska työntekijöiltä samoin kuin herroiltakin puuttuu kokemusta eli asiantuntemusta eri työaloilla, niin olisi jokaisella alalla eri työpaikoilla työväen valittava omasta keskuudestaan niin sanottuja luottamusmiehiä, jotka valvoisivat työväen suojeluslakien noudattamista. Näille voisivat työläiset epäkohdista valittaa, ja he tekisivät niistä huomautuksen työnantajalle ja vaatisivat epäkohtain korjausta. Ja ellei siitä olisi apua, ilmoittaisivat asian varsinaiselle ammattientarkastajalle, joka voisi tulla tarkastamaan ja jos niskottelua tai laiminlyömistä lain noudattamisen suhteen huomattaisiin olevan, antaa asian yleiselle syyttäjälle, jonka asiana on saattaa lainrikkijat ansaittuun rangaistukseen.

Näiden luottamusmiesten asema olisi työnantajain poikotusta vastaan turvattava lailla, niin ettei heitä saisi millään tekosyillä työstä erottaa.

Nykyään voimassa oleva ammattientarkastajain »Johtosääntö" on monessa kohdin muutettava ja korjattava. Sen eri pykälät ovat keskenään niin ristiriitaiset *että* mitä toisessa

kohdassa puhutaan työntekijäin etujen valvomisesta, niin se jo toisessa kohdassa kumotaan. Tullakseen vakuutetuksi tällaisen ristiriitaisuuden olemassaolosta, tarvitsee vilkaista tuon johtosäännön 1 §:län 2 kohtaan, joka kuuluu näin: »Ammattientarkastajan tulee koettaa etupäässä neuvoilla ja tiedonannoilla edistää sanotun asetuksen tarkoituksia vakuut- taaksensa työntekijälle siitä lähtevät edut kuin myöskin hel- poittaa työnantajalle asetuksen vaatimusten täyttämistä".

Samassa pykälässä kehoitetaan tarkastajia tavoittelemaan kummankin puolueen, työntekijäin ja työnantajain luottamusta. Käskeään palvelemaan kahta herraa, jota ei kukaan voi tehdä. Ammattientarkastajat ovat näin asetetut kahden tulen väliin.

Tällaisesta ristiriitaisesta asetuksesta johtuukin, että työn- tekijäin mielestä ammattientarkastajat eivät kunnolla täytä tehtäväänsä. »Tehdä työnantajalle helpoksi asetuksen nou- dattaminen" on samaa kuin, ettei tarvitse ensinkään vaatia asetusta noudattamaan. Asetuksen rikkojat kyllä käsketään ilmoittamaan viralliselle syyttäjälle, syytteeseen panemista varten, mutta samalla kielletään rakentamasta riitaa ja tarkoin tutkimaan, onko laiminlyönti johtunut niskoittelusta vaiko jostain muusta syystä. Viranomaisten apua käsketään tarkasta- jan käyttämään, mutta samalla varoitetaan nostamasta »rette- löltä liiallisella virka-avun vaatimuksilla tahi muulla tavoin".

Tällainen johtosääntö suorastaan estää ammattientarkas- tajia tehokkaasti ehkäisemästä työväen suojeluslakien rikko- misia. Usein kuulee ihmetellen kysyttävän: mistä se johtuu, ettei meillä ole milloinkaan työnantajia pantu syytteeseen työväen suojeluslakien rikkomisista?

Onko meillä niin hyvin asiat, ettei näiden lakien rikko- misia ole ensinkään tapahtunut? Ei suinkaan asiat niin hyvin ole, mutta meillä asetusten ja johtosääntöjen eri pykälät ovat toisilleen vastakkaiset niin, että mitä toisessa kohdassa käsketään, se jo toisessa kohdassa kielletään. Ei sovi ensin- kään ihmetellä sitä, vaikka työläiset epäluuloisilla silmillä katselevat ammattientarkastajain toimintaa ja näkevät näissä oikeuksiensa valvojissa puolueellisia herrasmiehiä, jotka istu-

vat työnantajain kesteissä ja ovat heidän ystäviään eivätkä paljo välitä työläisten etujen valvomisesta.

Tämä johtosääntö on niin muutettava, ettei se ole esteenä tehokkaammalle ammattientarkastustyölle.

Käsityöhuoneiden tarkastus on kaupungeissa järjestettävä terveyshoitolautakuntain toimesta. Näissä pikkuverstaissa, joissa ei ole koneellista työvoimaa, ei ole tapaturman vaara niin suuri kuin mitä niissä on terveydellinen vaara, joka johtuu epäterveellisestä ilmasta, pölystä tahi kosteudesta. Näitä työhuoneita tarkastamaan on kaupungeissa ja kauppalloissa valittava riittävä määrä kunnollisia ammattientarkastajia.

Yllä kerrottujen epäkohtain poistamiseksi, ja ammattientarkastuksen saamiseksi paremmin tarkotustaan vastaavaksi ehdotan hyväksyttäväksi seuraavat ponnet:

1:ksi, että ammattientarkastajain lukua lisätään tarpeen mukaan, ensi aluksi 12, joista suhteellinen lukumäärä naispuolisia tarkastajia.

2:ksi. Nämä tarkastajat valitsee kussakin piirissä toimeensa piirin työväki salaisten vaalien kautta.

Näin valitut ovat toimessaan korkeintaan 5 vuotta, jonka ajan kuluttua on uusi vaali toimitettava.

3:ksi. Ammattientarkastajain johtosääntö on niin muutettava, että virkaan voi tulla niin hyvin joku työntekijäin joukosta kuin myöskin sivistyneitten luokasta valituksi, jotka nauttivat kansansa luottamusta.

Sama johtosääntö on muutenkin korjattava, ettei se ole esteenä tehokkaalle ammattientarkastukselle.

4:ksi. Eri ammattialoille asiantuntijoiksi valitsee työväki omasta keskuudestaan salaisella äänestyksellä, jokaiseen suurempaan työpaikkaan, omat luottamushenkilönsä, jotka valvovat työntekijäin oikeuksia työpaikalla.

Heidän puoleensa voivat työntekijät valitussillaan kääntyä ja heidän tulee olla kirjeenvaihdossa varsinaisten piirin ammattientarkastajain kanssa.

Tämän lisäksi on laissa määrättävä, ettei työnantajat saa luottamushenkilöitä ilman syyttä työstä erottaa eikä poikottaa.

5:ksi. Käsityöhuoneiden tarkastusta valvomaan on terveyshoitolautakuntain avuksi asetettava riittävä määrä kunnallisia ammattien tarkastajia.

Kysymyksen: *Vanhuus- ja työkyvyttömyysvakuutus* alusti E. Gylling seuraavasti:

Ehdottamani ponnet vanhuuden vakuutuksesta koskevat seuraavaa 5:ttä kohtaa: 1:ksi vakuutuksen yleistä luonnetta; 2:ksi vakuutuksen alaisia henkilöitä; 3:ksi vakuutusmaksuja; 4:ksi eläkkeiden suuruutta; 5:ksi eläkkeiden nautintoaikaa; 6:ksi vakuutus pääomien sioitusta.

Mitä ensimmäiseen kohtaan tulee, luulen yleisen kokemuksen jo siinä määrin kääntyneen pakollisen valtion järjestämän vakuutuksen eduksi, sittenkuin Ranskakin kauan keiltuaan vapaaehtoisella vakuutuksella, on pakollisen vakuutuksen pohjalla seisovan lain hyväksynyt, että ilman muita perusteluja voin ehdottaa, että olisi aikaansaattava meilläkin valtion järjestämä vanhuuden ja työhön kykenemättömyyden vakuutuslaitos, johon kaikkien seuraavassa luettujen henkilöiden pakollisesti olisi vakuutettava itsensä.

Mitä vakuutuksen alaisiin henkilöihin tulee, on tässä suhteessa niissä maissa, joissa tällainen vakuutus löytyy, nimittäin Saksassa ja Ranskassa se pakollisena supistettu työmiehen asemassa tai toisen palveluksessa oleviin, joilla lisäksi on tuloja alle määrätyn summan: Saksassa 2,000 Rmk. ja Ranskassa 2,400 Fr. Ei voi, muuta kuin viittaamalla vakuutusteknillisiin vaikeuksiin, puolustaa miksi eivät sellaiset alle 2,000 markan tuloja nauttivat henkilöt, jotka eivät ole toisen palveluksessa myöskin ole pakollisesti vakuutettavat. Eihän suinkaan voi väittää käsityöläisten, torpparien, useinpa vei-

kaantuneiden talollistenkaan vanhuuden olevan paremmin turvaton, kun tavallisen työmiehen. Toisella puolen talollisryhmä yleensä, vaikkakin sen tulot jäävät keskimäärin alle 2,000 Smk. (koko maan henkimäärä noin 1,500 Smk.) on taloudellisesti, varsinkin syytinkijärjestelmän kautta sellaisessa asemassa, ettei he lähinnä ole vanhuuden vakuutuksen tarpeessa. Yhtäkaikki olen sitä mieltä, että pakollisen vakuutuksen ulottaminen tähänkin väestöryhmään olisi sangen suotavaa, koska se voisi olla hyvänä apuna syytinkijärjestelmän uudistamisessa sekä varsinkin helpottaisi maan omaisuuden valtiolle saattamista, sillä maanomistaja olisi tällöin jo osittain yhteiskunnan taloudellisen määräämisvallan tunnustanut. Samasta syystä puolustan pakollisen vakuutuksen ulottamista yläpuolelle mainitun rajan, 2,000 ä 2,500 Smk. Tällöin olisivat ainoastaan ne vakuutuksesta vapaat, jotka jo toisella tavalla ovat itsensä vanhuutta varten vakuuttaneet, kuten virkamiehet. Yllämainittujen varakkaiden yhteiskuntaluokkien vakuutusmaksujen suorittaminen olisi kuitenkin järjestettävä toisin kun varattomimpien. Vakuutuspakko alkaisi 16 ikävuoden täytettyä ja tulisi sen myöskin käsittää naineet naiset, joiden vakuutus siis ei kuten esim. Saksassa saisi olla vapaaehtoinen, sillä kokemus näyttää, että he naimisiin mennessään hyvin usein jättävät vakuutuksen, joka heille naimisissa olessaan tai miehen kuoltua, työkykenemättömyyden sattuessa voisi olla hyvin tarpeen.

Vakuutusmaksujen suorittamisessa olisi mielestäni noudatettava vakuutusteknillisiä periaatteita, mutta silmällä pitäen, että valtion osuus tulee mahdollisimman suureksi, että täten kehitys siihen, että valtio kokonaan kannattaisi vakuutuksen, olisi päämääränä. Tätä en kuitenkaan usko nyt voitavan toteuttaa. — Työnantajan ja työmiehen on sekä ranskalaisessa että saksalaisessa vakuutuksessa maksettava puolet vuotuisesta vakuutussummasta. Täten tulee työnantajan osuus olemaan suurempi ja pienempi, riippuen työmiehen maksusta. — Mielestäni olisi kohtuus, että jokaisen työmiehen puolesta on työnantajan maksettava yhtä paljon s. o. saman summan kun hän maksaa suuripalkkaisimman puolesta.

Työmiesten vakuutusmaksut on Saksassa järjestetty luokittain riippuen työmiehen palkan suuruudesta, Ranskassa se on 2 00 palkasta. Periaate on kummassakin sama ja tätä ehdotan myöskin meillä käytäntöön otettavaksi, mutta saksalaisessa muodossa, vakuutusluokittain, kuitenkin niin, että vakuutusmaksun suuruus olisi noin 2 % työmiehen palkasta. Ranskan esimerkin mukaan ehdotan että työmiehet joilla on työpalkka- alle minimi määrän ovat maksuista vapaat. Ranskassa on tämä minimi määrä 1: 50 fr. päivässä, meillä sen tuskin voi määrätä ylemmäksi kun —: 80 — 1: — Smk. Tällöin on luonnon palkka otettava huomioon. Työnantaja ei tällöin luonnollisesti ole vapautettu maksuista.

Eläkkeiden suuruus on laskujen mukaan määrättävä niin suureksi kun se valtion avun sekä maksujen perusteella tulee, määrätyn suuruiseksi eri vakuutusluokissa. Alin summa ei mielestäni saa laskea alle 12 — 150 Smk. Ranskassa se on 360 Fr.

Eläkkeen nauttimiseen oikeuttaa täydellinen työkyvyn menetys ja täytetty 70 vuoden ikä. Tähän olisi mielestäni lisättävä, että vähempi työkyvyn menetys, noin 50 — 60 00, oikeuttaa osaan eläkettä, noin 30—50 %, koska täten työkyky usein voi kauemmin vielä säilyä, jollei sitä ole pakko ylimäärin ponnistaa. Vaimo, jonka mies on kuollut, on oikeutettu nauttimaan miehen kuoleman jälkeen ranskalaisen esimerkin mukaan V2 vuoden ajan V2 eläkkeen, jos hän onkin työkykyinen. Jos hänellä on alaikäisiä lapsia alle 16 v. on hän oikeutettu täyteen eläkkeeseen, kunnes lapset ovat tulleet täyteen ikään. Tähän on mielestäni sitä enemmän syytä, kun sekä mies että nainen ovat vakuutuspakon alaiset, ja vaimo siis vaan tällaisten tapausten sattuesssa, jotka seikat todellakin vähentävät hänen työkykyään, tulee vaan oikeuksia, eikä suinkaan mitään erikoisetuja nauttimaan.

Vakuutus pääomien sioittamiseen nähden on mielestäni vaadittava, että niitä myöskin sijoitetaan sairaus-, sivistys- y. m. laitoksiin. Myöskin sijoitusta kiinteistölainoihin hypoteekkilaitosten välityksellä on suositettava, koska täten maan-

omistajain velkaantumisen kautta saatetaan valtio maan todelliseksi omistajaksi.

Ylläsannotuun, joka oikeammin koskee vanhuuden vakuutuksen yksityiskohtia ja niiden järjestämistä, liittyy läheisesti vakuutuksen yleisen suunnan suunnittelu. Siihen nähden olisi puolueen ohjelman välttämättä myöskin asetettava varmalle kannalle.

Ensiksikin olisi vaadittava että vakuutus tulee-mahdollisimman yksinkertaisella tavalla järjestettyä. Se monimutkaisuus, joka jo nyt on olemassa sen kautta työväenvakuutuksen alalla, että jokainen eri vakuutuslaji, kuten sairaus-, tapaturma-, y. m. vakuutukset ovat aivan erillään ja eri näkökohtia silmällä pitäen järjestetty saa luonnollisesti aikaan, että koko laitos käy sangen monimutkaiseksi ja vakuutetulle itselleen vaikeaksi ymmärtää. Sitäpaitsi eri vakuutuslait edellyttävät toisiaan monessa kohden ja täten voi syntyä melkein ääretöntä sekasortoa, jommoinen Saksassa eri vakuutuslajien kesken vallitsee ja jota työväenmiehet suuresti valittavat.

Toinen seikka, joka vakuutusta järjestettäessä olisi huomioon otettava, on että mikäli mahdollista yksityiset vakuutuskassat ympäri maata asetetaan itsehallinnon periaatteiden mukaiseksi, siten että vakuutetut itse vaikuttavasti voivat ottaa osaa laitoksen johtoon alimmasta asteesta ylimpään johtoon saakka. Paitsi muita etuja, johtuu tästä se hyöty, että kullut vakuutusta järjestettäessä sen kautta melkoisesti vähenvät. Saksassa, jossa itsehallinto on vaan nimeksi toimeenpantu, valitellaan sekä tällaisen järjestelyn sopimattomuutta, että sen suunnattomia kulunkeja.

Koska vanhuuden vakuutus, kuten jo on viitattu, monessa kohdin edellyttää muiden vakuutuslajien vastaavaa järjestämistä, olisi mielestäni välttämätöntä, että kaikki n. k. työväen vakuutuslajit otettaisiin yhdessä tutkittavaksi, ja tällöin asetettaisiin yhtenäinen työväenvakuutusohjelma, ja että nyt vanhuuden vakuutukseen nähden vaan päätettäisiin niistä periaatteista, joita olen kosketellut, ja jotka nyt kokoontuvassa kokouksessa kokouksen jäsenten olisi välttämätön päättää. Tätä ehdotan sitä suuremmalla syyllä, koska tällöin

voitaisi hyväkseen käyttää nykyään toimivan vanhuuden vakuutuskomitean alustavia töitä.

Ylläolevan esityksen pohjalla esitän vanhuuden- ja työkyvyttömyysvakuutuksesta kokoukselle seuraavat ponsiehdotukset:

1:o) Valtion on järjestettävä ja ylläpidettävä vakuutuslaitos yleistä pakollista vanhuuden- ja työkyvyttömyyden-vakuutusta varten.

2:o) Velvolliset vakuuttamaan vanhuutta ja työkyvyttömyyttä vastaan tässä laitoksessa ovat kaikki 16 ikävuotta täyttäneet Suomen kansalaiset, jotka eivät jossain muussa valtion järjestämässä tai hyväksymässä eläkelaitoksessa ole vakuuttaneet itseään.

3:o) Vakuutusmaksut ovat suoritettavat siten, että valtio kunkin vakuutetun henkilön puolesta, joilla on tuloja alle 2,500 Smk., maksaa kerta kaikkiaan määrätyn summan, sekä lisäksi takaa alimman mahdollisen eläkkeen siinä tapauksessa, että vakuutettu itse on vapautettu.

Niiden henkilöiden, joilla on tuloja alle mainitun summan, ja jotka ovat toisen palveluksessa tai työssä, vuotuiset vakuutusmaksut suoritetaan tuloluokittain siten, että vakuutettu henkilö suorittaa vuotuisesti noin 2 % tuloistaan vastaavan. Työnantaja, jonka työssä hän on, suorittaa jokaisen työmiehensä puolesta jälleen summan, joka on yhtäsuuri kuin työmiesten vakuutusmaksut ylimässä tuloluokassa, eli vuodessa 45 Smk. ja päivää kohden 15 penniä. (Vaihtoehtoisesti: Työnantaja, jonka työssä työmies on, suorittaa jokaisen työmiehensä puolesta, jos tällä on palkka alle 500 vuodessa 4 öb hänen palkastaan, jos palkka on alle 1,000 Smk. 3 %, jos palkka jälleen on yli 1,000 Smk. ainoastaan 2 %.

Jos työmiehen palkka on alle 1 Smk. päi-

vässä (luonnon palkka tähän laskettu) on hän vapautettu maksujen suorittamisesta, jotka valtion on hänen puolestaan suoritettava.

Henkilöt, joilla on tuloja alle 2,500 Smk. mutta, jotka eivät ole kenenkään palveluksessa, suorittavat itse koko vuotuisen vakuutusmaksunsa, paitsi tapauksessa, että heidän vuositulonsa laskevat alle Smk. 250: —, jolloin he ovat maksuista vapaat, ja valtio ne heidän puolestaan suorittaa.

Henkilöt, joilla on tuloja yli 2,500 Smk. suorittavat itse koko vuotuisen vakuutusmaksunsa, eivätkä nauti valtion apurahaa.

4:o) Eläkkeiden suuruus määrätään vuotuisen vakuutusmaksujen ja valtion apurahan suuruuden mukaan. Alin eläke älköön laskeko alle Smk. 120 (150).

5:o) Täyttä eläkettä nauttimaan oikeuttaa täysin menetetty työkyky ja täytetty 70 vuoden ikä. Täydelliseksi työkyvyn menetykseksi on katsottava, jos tulot tämän takia ovat laskeneet alle 33 % entisestään.

Osittainen työkyvyttömyys, jolloin tulot ovat laskeneet vain 50 — 60 % entisestään, oikeuttaa puoleen eläkkeeseen.

Vaimo, jonka mies on kuollut, olkoon oikeutettu V2 vuoden ajan nauttimaan ¹/_h eläkettä, sekä jos hänelle jää alaikäisiä lapsia, olkoon oikeutettu täyteen eläkkeeseen, kunnes lapset ovat tulleet täyteen ikään.

6:o) Vakuutuslaitokseen kokoontuneita pääomia on sijoitettava sairas-, sivistys- y. m. laitoksiin sekä maakiinteistö (hypoteekki) lainoihin.

Kysymyksen: *Palvelijain palkkaussääntö*, alusti *Voitto Eloranta* seuraavasti:

Maassamme on kymmeniä tuhansia suurtiloja, taloja, maanvuokraajia, liike- ja virkamiesperheitä, jotka tuotannos-

saan ja kotitöissään käyttävät miehiä ja naisia palvelijoinaan. Monet näistä palvelijain käyttäjistä pitävät monta palvelijaa, joten maassamme tämän ihmisluokan luku muodostaa suurimman ammattikunnan — satojatuhansia.

Tätä suurta työntekijäryhmää varten on luokkaeduskuntamme laatinut lain 1865 vuoden valtiopäivillä nimeltä: Palkkaussääntö, isännille ja palkollisille. Siinä on 8 lukua, yhteensä 56 pykälää.

Niin valaisevaa, palkollisten asemaa selvittävää kuin olisikin tehdä laajempi yksityiskohtaisempi selvitys sen yksipuoliseen sisältöön, isäntien mielivallan turvaamiseen ja palvelijain ihmisyyttä alentaviin huomattavaisuuksiin, ei ole nyt tilaisuutta ja sitäpaitsi palkkaussäännön puutteellisuus ja yksipuolisuus ovat joltisesti käytännössä tunnetut.

Palkkaussäännön suurimpia virheitä on vuosikauppa, vuoden ajaksi sitoutuminen. Ja että se on täydelliseksi kiristäväksi mahdiksi saatu, on palvelijain vuoden alku asetettu marraskuun 1 päiväksi, yksinkertaisesti sentähden, että silloin on maanviljelijöillä, varsinkin ennen, kaikkein vähimmän tärkeä työaika ja sitäpaitsi silloin alkaa kylmä talvi, jolloin vähävaraisen on vaikea tulla toimeen asuntojen, vaatteiden ynnä elintarpeiden suhteen. Tätä vähäosaisemman pulaa on varsinkin maanviljelijät käyttäneet hyväkseen. Palvelijain on ollut pakko antaa itsensä perin alentavilla ehdoilla vuosi-työhön.

Sanalla sanoen: tästä epäkohdasta on tehtävä loppu pyrkimällä seuraavien ponsien viittaamaan suuntaan:

- 1) Nykyinen palkkaussääntö on kumottava.
- 2) Palkolliset ovat saatavat samain säädösten alaisiksi kuin ovat toiset työläiset 14 vuorokauden ylössanomuksella kahden puolen.
- 3) Maalla asuvain palvelijain, — erittäin perheellisten — jotka asuvat isäntänsä huoneissa, on erityisesti sovittava asunnosta, mikäli se koskee talviaikaa lokakuusta toukokuuhun.
- 4) Palvelijan, tehdessään sopimusta »isäntiä, n"

on tarkoin määriteltävä ehdot (kuten työpäivän pisin pituus, päiväpalkan suuruus, ruuan kunnollisuus, asuntojen puhtaus, tehtävät työt, sunnuntai-, kuukausi- ja vaalipäivävapaudet y. m. seikat.

Lopuksi pyydän saada vielä puoluepäivien harkittavaksi ehdottaa, että ensi kokous velvottaisi puoluehallinnon huolehtimaan palvelijain koko maata käsittävän edustajakokouksen hommaamisen ensi pyhäinpäivänä, jolloin palvelijat ovat vapaampia pääsemään kokoukseen.

Kysymyksen: *Yleinen kieltolaki*, alusti *Miina Sillanpää* seuraavasti:

Viime ynnä tämän vuoden tapahtumat ovat silmiinpistävällä tavalla näyttäneet, miten siunausta tuottavaa on, kuin asetetaan sulkku väkijuomille. Marraskuun suurlakko ei olisi jättänyt niin kokonaista ja ehjää kuvaa jälkeensä, jos ei kansan ensimmäinen toimenpide olisi ollut sulkea kapakat, joka sulkeminen tapahtui kaikissa liikepaikoissa, joka taas todisti, että missä kansa vaan saa hallita, niin siellä ei myöskään väkijuomia myydä. Raittiusaate on syvien rivien keskuudessa saanut valtaavan kannatuksen ja raittiusväki on myöskin vähitellen huomannut, että ainoa keino kieltolain aikaansaamiseksi on yhtyä järjestyneeseen työväkeen. Tässä voivat sekä työväen että raittiusjärjestöt lyödä veljen kättä, niin silloin varmaan voitto on meidän.

Kauvan on meillä tehty työtä raittiusaateen eteen, ja työväen puolueen kunniaksi on luettava, että raittiusaate järjestyneissä on saanut niin vahvan kannatuksen. Raitis sielu voi viihtyä ainoastaan raittiissa ruumiissa, näkyy olevan päämääränä useammalle. Yleisen raittiuskokouksen tulos tänä kesänä näytti, että raittiusasian ajajat jo nyt ovat tulleet meitä lähemmäksi. Ja kuinka muuten voisi ollakkaan, koska työväki se tässä painavamman sanansa kumminkin sanoo. Ehdotan hyväksyttäväksi seuraavan ponnen:

Koska työväen puolue käsittää, että väkijuomat ovat kansallemme kirouksena ja mukanaan

tuovat yleistä onnettomuutta ja tapain turmelusta, niin vaatii puolue, että ensi valtiopäivillä hyväksytään yleinen kieltolaki kaikkiin alkoholipitoisiin juomiin nähden, joita ei ole sallittava myydä muualla kuin apteekissa lääkärin määräyksen mukaan.

Verotuskysymyksestä esitti *Puoluehallinto* seuraavan lausunnon :

Viitaten Viipurissa v. 1901 pidetyn puoluekokouksen lausuntoon, jonka perusteluna on A. B. Mäkelän kirjottama puolueen lentokirjanen, ehdotetaan puolueen vaaliohjelmaan verotuskysymys seuraavassa muodossa:

Päämääräksi on asetettava:

- a) henkilöllisten ja välillisten verojen poistaminen yleisellä tuloverolla;
- b) ilmoittamisvelvollisuus ja veronvalvojain asettaminen;
- c) ansiottoman arvonnousun sekä korkotulojen verottaminen kuin omasta ansiosta ja työstä johtuvat tulot;
- d) asteettain ylenevän veroituksen ulottaminen kaikkeen verotukseen.

Väliaikaisiksi vaatimuksiksi hyväksyttävä:

- 1) varsinaisia elintarpeita rasittavain tullien y. m. kulu- tusverojen poistaminen;
- 2) oikeudenkäyntiä rasittavain leima- ja toimituskirjain lunastusmaksujen korvaaminen leimaveron korotuksella perunkirjoituksesta ja perunkirjoitusten tarkemmalla valvo- misella;
- 3) viina- ja mallasverojen poistaminen yleisellä kiel- tolailla;
- 4) sairaus-, eläke- ja henkivakuutuslaitoksiin menevään vuosimaksujen vapauttaminen kunnallisverosta aina 300 mkaan asti;
- 5) ylenevä kunnallisvero;
- 6) alimmaksi veroitettavaksi tuloksi asetettava paikkakun- nallisten olojen mukaan kaupungeissa 1,200 — 1,800 ja maalla 600 — 900 mkn vuositulo;

7) vapaaehtoinen säästö- ja lainausrahastojen perustaminen työväen y. m. vähätuloisten veronmaksun helpottamiseksi;

8) kruunun-, kunnan- ja kirkollisverojen yhdistäminen, ensin kaupungissa, sitte maalla;

9) taksoitus toimitettava kuluvalta puolivuodelta, veronkanto samoin puolivuositain;

10) verorästien ulosottopalkkio riippuvaksi ulosotetun summan suuruudesta.

maatalouskysymys.

Kysymyksen alusti maisteri *Väinö Vuolijoki* seuraavasti:

Yleensä on tunnettua mihin suuntaan tieteellinen sosialismi alkuaan on ajatellut maanviljelyksen kehittyvän tulevaisuudessa. Se on ennustanut pikkuviljelykselle perikatoa, kuten pikkuliikkeille teollisuudenkin alalla. Kaikkien maiden sosialidemokratein ohjelmien periaatteellisessa puolesta lausutaan se selvin sanoin julki. Niin myös meidän. Puheenalainen kohta nykyisessä ohjelmassamme kuuluu: „Yhä ko- hoava teknillinen edistys, yhä kasvava tuotannon ja omai- suuden sekä kaiken taloudellisen vallan keskittyminen kapi- talistien ja kapitalistiryhmien käsiin vaikuttaa, että yhä suu- remmat joukot ennen itsenäisiä pikkuteollisuuden harjoittajia ja *pikkutilailisia* menettävät tuotannon välikappaleensa ja joutuvat milloin palkkatyöläisinä, milloin palkattuina apulai- sina, milloin velkataakan alaisiksi sortuneina joko suorastaan tai välillisesti kapitalisteista riippuvaisiksi”.

Tämän periaatteellisessa ohjelmassamme lausutun suun- nan on viitottanut sosialismin suuri tiedemies Karl Marx, yksi viime vuosisadan suurimpia neroja, joka Englannin maanviljelysaloja tutkiessaan oli tälle kannalleen saanut yhä enemmän ja enemmän vahvistusta. Englannissa oli kapita- lismi silloin pisimmälle kehittynyt ja suurimmin vaikuttanut maanviljelykseen, ja maanviljelyksen tila osotti selvästi pyrki- mystä keskittymistä kohti. Pientilat hävisivät huikeata vauh- tia, sillä niiden viljelys ei näyttänyt voivan kyetä kilpaile-